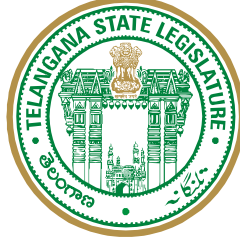

సమావేశము - VIII

వాల్తూము - 1

నెం. 2

వెల : రూ. 29-00

30 అక్టోబరు, 2017

సోమవారం,

(శక సం. 1939,

కార్తీక - 10)

తెలంగాణ శాసన పరిషత్తు కార్యకలాపాలు

అధికార నివేదిక

విషయ సూచిక

I. ప్రశ్నోత్తరాలు	...	1
II. సభా కార్యక్రమం :	...	19
1. వాయిదా తీర్మాన తిరస్కరణ		
2. ప్రత్యేక ప్రస్తావనలు		
III. అఘు చర్చ :	...	20
“హరితహారం” గురించి		

తెలంగాణ శాసన పరిషత్తు

ప్రధాన అధికారులు

చైర్మన్	:	శ్రీ కె. స్వామిగాడ్
డెప్యూటీ చైర్మన్	:	శ్రీ నేతి విద్యాసాగర్
కార్యదర్శి	:	డా. వి. నరసింహాచార్యులు
సహాయ కార్యదర్శులు	:	శ్రీ ఎస్. దుర్గాప్రసాద్ శ్రీ సి.హెచ్. ఉపేందర్ రెడ్డి శ్రీమతి వి.ఎన్. ప్రసన్నకుమారి శ్రీ బి. కమలాకర్
చీఫ్ రిపోర్టర్	:	శ్రీమతి యస్. నాగమణి

తెలంగాణ శాసన పరిషత్తు కార్యకలాపాలు

అధికార నివేదిక

(ఎనిమిదవ సమావేశము - రెండవ రోజు)

సోమవారం, అక్టోబరు 30, 2017

(సభ ఉదయం 10.00 గంటలకు ప్రారంభమైనది)

(గౌరవ చైర్మన్ అధ్యక్ష స్థానంలో వహించారు)

మిస్టర్ చైర్మన్: గౌరవ సభ్యులందరికీ నమస్కారం, సభకి స్వాగతం. ఇప్పుడు క్వశ్చన్ అవర్ టేక్స్ చేద్దాం. ప్రశ్న నెం.2229కు సంబంధించి సమాధానమిచ్చే మంత్రిగారు శాసనసభలో ఉండడం వల్ల దానిని తర్వాత చేపడదాం. ప్రశ్న నెం.2332.

I. ప్రశ్నోత్తరాలు

రాష్ట్రంలో పశు వైద్యశాలలు

ప్రశ్న నెం.2332(12)

సర్వశ్రీ బలసాని లక్ష్మీనారాయణ, వి. భూపాల్ రెడ్డి, డా. యం. శ్రీనివాస్ రెడ్డి, డా. పల్లా రాజేశ్వర్ రెడ్డి, ఎం.ఎల్.సి.లు:- గౌరవనీయులైన పశు సంవర్ధక శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా:

(అ) రాష్ట్రంలో జిల్లా వారీగా పని చేస్తున్న వెటర్నరీ క్లినిక్ల సంఖ్య ఎంత;

(ఆ) సంచార వెటర్నరీ క్లినిక్స్ను ప్రభుత్వం ఇటీవలే ప్రవేశపెట్టిన విషయం వాస్తవమేనా;

(ఇ) అయితే, ఆ వివరాలేమిటి;

(ఈ) వెటర్నరీ శాఖను పటిష్టపరచడానికి తీసుకుంటున్న చర్యలు ఏమిటి?

గౌరవనీయులైన పశు సంవర్ధక, పాడి పరిశ్రమాభివృద్ధి, మత్స్య పరిశ్రమ, సినిమాటోగ్రఫీ శాఖ మంత్రి (శ్రీ తలసాని శ్రీనివాస్ యాదవ్):- (అ) వివరణను సభాసమక్షంలో ఉంచడమయింది.

(ఆ) అవునండీ.

(ఇ) వివరణను సభాసమక్షంలో ఉంచడమయింది.

(ఈ) 159 వెటర్నరీ అసిస్టెంట్లు సర్జన్లను నియమించడమైనది. 541 వెటర్నరీ అసిస్టెంట్ల వదవులను టిఎస్పిఎస్సీ ద్వారా త్వరలోనే భర్తీ చేయడం జరుగుతుంది. అంతేగాకుండా 31 వెటర్నరీ డాక్టర్లను, రిటైర్మెంట్ 62 మంది పారా-వెటర్నరీ కాంట్రాక్టు పద్ధతిలో నియమించడమైనది.

శాసనపరిషత్తు ప్రశ్న నెం. 2332(సి) ఖండానికి వివరణ

గౌరవనీయులైన ముఖ్యమంత్రి గారు 15-9-2017 తేదీన 100 సంచార వెటర్నరీ క్లినిక్స్ (ప్రతి గ్రామీణ అసెంబ్లీ నియోజకవర్గానికి ఒక ఎంపిసి)ను ప్రారంభించారు.

ఉచితంగా రైతుల ముంగిట్లో వెటర్నరీ సేవలను ఈ సంచార వెటర్నరీ క్లినిక్ అందిస్తాయి.

టోల్ ఫ్రీ నెంబరు 1962తో ఒక కాల్ సెంటర్ను ఏర్పాటు చేయడమయింది. సేవలను వినియోగించడానికి ఉదయం 8 నుండి సాయంత్రం 5 వరకు అనుదినం పని చేస్తుంది.

ఇప్పటి వరకు, ఒకటిన్నర నెలలో 21,958 కేసుల విషయంలో సంచార వెటర్నరీ క్లినిక్లు చికిత్సను అందించడం జరిగింది.

శాసనసభ ప్రశ్న నెం. 2332 (ఎ) ఖండానికి వివరణ

వరుస సంఖ్య	జిల్లా	రాష్ట్రంలోని జిల్లావారీ వెటర్నరీ సంస్థలు					మొత్తం
		ఎస్ఎస్విహెచ్	విసిసి	విహెచ్	వివిసి	పబ్ హెండు (స.సం)	
1.	ఆదిలాబాద్	0	1	2	22	12	37
2.	కొత్తగూడెం	0	0	6	30	44	80
3.	హైదరాబాద్	1	1	2	5	0	9
4.	జగిత్యాల	0	0	2	30	45	77
5.	జుబిల్	0	0	4	25	20	49
6.	భూపాలపల్లి	0	0	4	32	28	64
7.	జోగులాంబ	0	0	2	19	25	46
8.	కామారెడ్డి	0	0	6	30	16	52
9.	కరీంనగర్	0	1	1	25	37	64
10.	ఖమ్మం	0	1	3	47	90	141
11.	ఆదిలాబాద్	0	0	2	19	7	28
12.	మహబూబాబాద్	0	0	3	23	19	45
13.	మహబూబ్ నగర్	0	1	2	41	64	108
14.	మంచిర్యాల	0	0	2	27	15	44
15.	మెదక్	0	0	3	29	35	67
16.	మేడ్చల్	0	0	2	16	28	46
17.	నాగోకర్నూల్	0	0	4	33	53	90
18.	నల్గొండ	0	1	5	56	59	121
19.	నిర్మల్	0	0	3	29	15	47
20.	నిజామాబాద్	0	1	4	36	41	82
21.	పెద్దపల్లి	0	0	3	21	15	39
22.	సిరిసిల్లా	0	0	1	16	13	30
23.	రంగారెడ్డి	0	0	4	46	88	138
24.	రంగారెడ్డి	0	1	5	44	53	103
25.	సిద్దిపేట	0	0	5	37	51	93
26.	మార్కాపేట	0	0	5	41	42	88
27.	వికారాబాద్	0	0	5	33	57	95
28.	పనపర్తి	0	0	2	19	29	50
29.	వరంగల్ - రూరల్	0	0	3	26	35	64
30.	వరంగల్ - అర్బన్	0	0	1	21	27	49
31.	యాదాద్రి	0	0	3	29	39	71
	మొత్తం	1	8	99	907	1102	2117

శ్రీ బలసాని లక్ష్మీనారాయణ (స్థానిక సంస్థలు - ఖమ్మం):- అధ్యక్షా, ఈరోజు పశుసంవర్ధక శాఖపైన గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ తీసుకున్న సంగతి మనకుందరికీ తెలిసిందే. కులవృత్తులు మరియు చేతివృత్తులను ప్రోత్సహించాలనే ఉద్దేశంతో ప్రభుత్వం పెద్ద ఎత్తున కురుమ, యాదవ కులాలలో ఉన్నటువంటి లక్షలాది కుటుంబాలకు గొర్రెల పంపిణీ కార్యక్రమం చేపట్టింది. యాదవ, కురుమ కుటుంబాలలో 18 సంవత్సరాలు నిండిన యువకులు ఎవరైతే ఉన్నారో, వారికి గొర్రెలలో ఒక యూనిట్ 70శాతం సబ్సిడీ మీద ఇవ్వడం జరిగింది.

ఇంతకుముందు మంత్రిగారు చెప్పినట్లు, గత ప్రభుత్వాల హయాంలో పశుసంవర్ధక శాఖకు సంబంధించిన ఆసుపత్రులు రాష్ట్రంలోని మండల స్థాయిల్లోగాని, జిల్లా స్థాయిల్లోగాని 2,000లకు పైన ఉన్నమాట వాస్తవమే. కానీ, వాటికి రిపేరు గానీ, కనీస ఆదరణగానీ లేకపోవడం, అసలు పశు వైద్యశాలే అక్కడ లేనటువంటి పరిస్థితి ఉండేది. ఈ మధ్యకాలంలో ప్రభుత్వం కొన్ని నిధులు కూడా కేటాయించి, వాటికి సంబంధించి కార్యక్రమాలు కూడా చేస్తోంది. ఇంత పెద్ద ఎత్తున ఈ కార్యక్రమాన్ని తీసుకొని యాదవ, కురుమ కులాలకు ఇన్ని పశువులు ఇచ్చినా, ఇంకా ఆర్థికంగా బలోపేతం చేయవలసిన అవసరమున్నది.

మొన్న గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు ఒక నిర్ణయం తీసుకున్నారు... మనకు టోల్ ఫ్రీ నెం.108 ఎలాగైతే ఉన్నదో, ఆ విధంగా 1962 అనే టోల్ ఫ్రీ నెంబర్ ను సంచార వైద్యశాల కోసం రూపొందించి ఒక్కో నియోజక వర్గానికి చొప్పున 100 వాహనాలను ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. అందుకు గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారికి మరియు గౌరవ మంత్రిగారికి ప్రత్యేక అభినందనలు తెలియజేస్తున్నాను. ఇది ఒక మంచి కార్యక్రమం. ఇవ్వాలి ప్రజలు చికిత్స చేయించుకుంటానికి ప్రభుత్వ ఆసుపత్రులతోపాటు ప్రైవేటు ఆసుపత్రులు కూడా ఉన్నాయి. పశువులకు వైద్యం అందించడానికి ప్రభుత్వ ఆసుపత్రులు తప్ప ప్రైవేటు ఆసుపత్రులు లేవు. కనీసం ఉన్నటువంటి ప్రభుత్వ ఆసుపత్రులను బలోపేతం చేయవలసిన అవసరం ఉందని ఇంతకుముందు గౌరవ మంత్రిగారు చెప్పారు.

సంచార వైద్యశాలలను ఇచ్చినందుకు ప్రభుత్వాన్ని అభినందిస్తున్నాను. రాబోయే కాలంలో కురుమ, యాదవ కులాలకు పశువులను ఇచ్చే కార్యక్రమం ఉన్నది కాబట్టి, మండల స్థాయిల్లో ఖచ్చితంగా ఆసుపత్రులను అభివృద్ధి పరచి అక్కడ

కావలసినటువంటి ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్గాని, డాక్టర్స్గాని, వెటర్నరీ అసిస్టెంట్లను గాని నియమించే కార్యక్రమం చేస్తే బాగుంటుంది. దాంతోపాటు దీనికి అనుబంధంగా ఒక ప్రశ్న మంత్రిగారిని అడగదలచుకున్నాను. గొర్రెల పంపిణీ కార్యక్రమం పెద్ద ఎత్తున జరిగింది. ఇటువంటి మంచి కార్యక్రమం చేసినందుకు అభినందిస్తున్నాను. కానీ, ప్రభుత్వం తీసుకున్నటువంటి లక్ష్యం నెరవేరే విధంగా లేదు. ఎందుకంటే ఇందులో కూడా దొంగలు చొరబడుతున్నారు, రీసైక్లింగ్ జరుగుతోంది, వాటిని అమ్ముకుంటున్నారు. కాబట్టి పశు వైద్యశాలలను బలోపేతం చేసే విధంగా ప్రభుత్వం ఎటువంటి ఆలోచనలు తీసుకుంటున్నదో తెలియజేయాలని తమరి ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

డా. పల్లా రాజేశ్వర్ రెడ్డి (పట్టభద్రుల నియోజకవర్గం - వరంగల్, ఖమ్మం మరియు నల్గొండ): - ధన్యవాదాలు అధ్యక్షా, ఒక అద్భుతమైన కార్యక్రమాన్ని ప్రభుత్వం పశుసంవర్ధక శాఖ ద్వారా చేపట్టడం చాలా సంతోషకరం. టోల్ ఫ్రీ నెంబరు 1962 ద్వారా భారతదేశంలో మొట్టమొదటిసారి సంచార పశు వైద్యశాలలను తీసుకురావడం జరిగింది. మొదటిరోజు 14-15 వాహనాలు ప్రారంభించడం జరిగింది. ఆ తరువాత క్రమంలో 100 నియోజక వర్గాలకు విస్తరింప చేస్తామని అన్నారు.

అందులో ఒకటి - వంద నియోజక వర్గాలకు మొత్తం సంచార పశు వైద్యశాలలు అందినాయా, లేదా అనేది తమరి ద్వారా మంత్రిగారిని తెలుసుకోదలచుకున్నాను.

రెండు - ఇవ్వాలి ముఖ్యంగా భారతదేశంలోనే ఇప్పటివరకు ఎవరూ ఆలోచించని విధంగా కొత్తగా గొర్రెల పథకానికి రాష్ట్రప్రభుత్వం దాదాపు రూ.27.00 లక్షల నిధులు తీసుకురావడం జరిగింది. కానీ, వాతావరణ పరిస్థితుల కారణంగా మనం తమిళనాడు, కర్ణాటక మొదలగు వక్క రాష్ట్రాల నుంచి తీసుకొస్తున్నాం కాబట్టి, ఆ రాష్ట్రాల పరిస్థితులకు అలవాటైన వాటిని ఇక్కడికి తీసుకొచ్చిన తరువాత ఇక్కడ ఉన్నటువంటి పరిస్థితులకు టైం ఫిట్ కాని కారణంగా కొన్ని గొర్రెలు చనిపోవడం జరుగుతోంది. ఆ విషయమై ప్రభుత్వం ఏమైనా చర్యలు తీసుకుంటోందా?

మూడు - ఈ గొర్రెల విషయంలో రీసైక్లింగ్ జరుగుతున్న క్రమంలో వాటి చెవులకు చిన్న బ్యాగ్ వేయడం వల్ల ఆ ప్లేస్లో వాటికి పురుగు పుడుతుంది. వాటికోసం సంచార పశు వైద్యశాలలను ఏర్పాటు చేసినా కూడా కొన్ని చోట్ల ఈ విధంగా జరుగుతున్నాయని తెలిసింది. ఆ బ్యాగ్ అక్కడే

వేయాలా, అక్కడ వేయడం వల్ల పురుగు పుట్టి చనిపోతున్నాయా, దానిని ఎల్లా నివారించాలి? ఈ మూడు ప్రశ్నలకు సమాధానం ఇవ్వవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

ఎవరికైనా అనుకోకుండా యాక్సిడెంట్ జరిగినప్పుడు 108 వాహనం వచ్చేసరికి చాలా సమయం వడుతూ ఉండేది. కానీ, ఇవ్వాలి వీటిని చాలా అద్భుతంగా నిర్వహిస్తున్నారు కాబట్టి మనుషులకే కాకుండా గ్రామీణ ప్రాంతాలలోని పశు వైద్యశాలలను మరింతగా మెరుగుపరచే విధంగా ఇంకేమైనా చర్యలు తీసుకుంటున్నారా తెలుపవలసిందిగా తమరి ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ వి. భూపాల్ రెడ్డి (స్థానిక సంస్థలు - మెదక్): - అధ్యక్షా, నేను ఒకటే సూచన చేయదలచుకున్నాను. ఇవ్వాలి సంచార పశు వైద్యశాల గ్రామాలలో అద్భుతంగా నిర్వహించబడుతోంది. దానికి ఉన్న ఇబ్బంది ఏమిటంటే, కాలే సెంటర్కు ఫోన్ చేయగానే 108 వాహనం వచ్చే విధంగా, దీనికి టోల్ ఫ్రీ నెం.1962 ఇచ్చారు. ఒక ఊరికి వెళ్ళినప్పుడు అక్కడ ఉన్న పశువులకి పరీక్ష చేసిన తరువాత మెడిసిన్ కావలసి వస్తుంది, ఆ మెడిసిన్ తీసుకురావాలంటే వక్కనే ఉన్న పెద్ద ఊరికి పోవలసి వస్తోంది. అందువల్ల ప్రతిరోజు 3,4 కేసుల కంటే ఎక్కువ చేయలేక పోతున్నారు. ప్రభుత్వం ఎన్నో కార్యక్రమాలు చేస్తుంది. ఇవ్వాలి ప్రభుత్వ ఆసుపత్రులలో ఉచిత పరీక్షలు చేయాలనే ఒక పద్ధతి తీసుకువచ్చింది. గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు మరియు గౌరవ మంత్రిగారికి నేను మనవి చేసేదేమిటంటే, ఆ ఆసుపత్రులలో సరిపోయే మెడిసిన్స్ ఏర్పాటు చేసినట్లయితే, రోజుకి దాదాపు 20 కేసులు చూసే అవకాశముంటుంది. కాబట్టి ఆ ఇష్యూను పరిగణనలోకి తీసుకోవాలని తమరి ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

డా. యం. శ్రీనివాస్ రెడ్డి (నామినేటెడ్): - అధ్యక్షా, భారతదేశంలోనే మొదటిసారి సంచార పశు వైద్యశాలను ప్రవేశపెట్టిన రాష్ట్రం తెలంగాణ రాష్ట్రం. రోగంతో ఉన్న పశువులకు వైద్యం అందించడం చాలా గొప్ప పని. ఎందుకంటే, రోగంతో ఉన్న పశువుని ఆసుపత్రికి తీసుకు పోవడమే కష్టమంటే, వక్క ఊరిలోని ఆసుపత్రికి తీసుకుపోవాలంటే ఎంత కష్టమో, పశువుల డాక్టర్గా నాకు చాలా అనుభవం ఉంది. వెటర్నరీ ప్రొఫెషన్ని బలోపేతం చేయడమే కాకుండా ప్రజలకు ఉచిత వైద్యంతోపాటు, ఉచిత మందులు కూడా ఇచ్చే అవకాశముంది.

ఇంకో విషయం ఏమిటంటే, ఈ సంచార పశు వైద్యశాలల నుంచి కృత్రిమ గర్భధార సేవలను కూడా

అందించాల్సిన అవసరమున్నది. ఎప్పుడైతే యానిమల్ హీటు వస్తుందో అది కొన్ని గంటల వరకే ఉంటుంది. అప్పుడే inseminate చేస్తే గర్భం ధరించే అవకాశముంటుంది. కాబట్టి ఖచ్చితంగా ఇది artificial inseminationకు బాగా ఉపయోగపడుతుంది. ఇదేకాకుండా మొబైల్ వెటర్నరీ క్లినిక్ లో కూడా వెటర్నరీ డాక్టర్ చిన్న చిన్న ఆపరేషన్లు చేయడమే కాకుండా వెద్య పరీక్ష చేసి, రోగాన్ని నిర్ధారణ చేసిన తరువాత మందులు ఇవ్వడం జరుగుతుంది.

అలాగే ఈ మధ్యనే ప్రభుత్వం గొల్ల, కురుమ సోదరులకు సుమారు 27.50 లక్షల గొర్రెలను 1.27 లక్షల కుటుంబాలకు అందజేయడం జరిగింది. గొర్రెల ఆరోగ్యానికి సంబంధించి వెటర్నరీ ఆసుపత్రులు ఉన్నాయి కాబట్టి వీటికి వ్యాక్సినేషన్ గాని, డీ-వార్మింగ్ గాని ఇచ్చి బలవర్ధకం చేయవలసిన అవసరమున్నది. వంద అసెంబ్లీ నియోజక వర్గాలలో ఈ సంచార పశు వైద్యశాలలను ప్రారంభిస్తామని చెప్పారు. కాబట్టి గౌరవ మంత్రిగారిని కోరేది ఏమిటంటే, ఒకటి - వంద మొబైల్ వెటర్నరీ క్లినిక్ లు అందజేసారా? రెండు - ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసిన టోల్ ఫ్రీ నెంబరు 1962 గురించి ప్రజలలో ఎటువంటి స్పందన ఉన్నది అనే విషయాలను తెలియజేయవలసిందిగా తమరి ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రరావు (పట్టభద్రుల నియోజకవర్గం - మహబూబ్ నగర్, రంగారెడ్డి మరియు హైదరాబాద్):- అధ్యక్షా, ఈ మధ్యకాలంలో వెటర్నరీ క్లినిక్ లకు డిమాండ్ బాగా పెరిగింది. ఎందుకంటే ప్రభుత్వం రకరకాల పథకాలు ప్రవేశపెట్టింది కాబట్టి. నేను చెప్పేదేమంటే, ఈ వెటర్నరీ క్లినిక్ లలో వెటర్నరీ అసిస్టెంట్ లు సరిపోను ఉన్నారా? ఎందుకంటే ఈ మధ్యకాలంలో చాలా వెటర్నరీ కాలేజీలలో చాలామంది విద్యార్థులు ఉద్యమం కూడా చేయడం జరిగింది. కాబట్టి వెటర్నరీ క్లినిక్ లలో అసిస్టెంట్ లు ఉన్నారా, లేకపోతే ఉన్న ఖాళీలను ఎప్పుడు భర్తీ చేస్తారో తెలుపవలసిందిగా తమరి ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ మహమ్మద్ అలీ షబ్బీర్ (శాసనసభ నియోజకవర్గం):- అధ్యక్షా, ఈ సెషన్ లో మొదటిసారి మాట్లాడే అవకాశం ఇచ్చినందుకు ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను. ప్రభుత్వం గొర్రెలు ఇచ్చే పథకాన్ని ప్రవేశపెట్టింది. ఇది మంచి పథకం. ఇంతకుముందు గౌరవ సభ్యులు మాట్లాడుతూ, రీస్టాక్లింగ్, మెడికల్ కు సంబంధించిన

అన్ని ప్రశ్నలు అడిగారు. పాలు అందరికీ అందుబాటులోకి రావాలంటే గేదెలను అభివృద్ధి చేయవలసిన అవసరమున్నది. గౌరవ మంత్రిగారు ఇచ్చిన స్టేట్ మెంట్ ప్రకారం 31 జిల్లాల తెలంగాణ రాష్ట్రంలో సూపర్ స్పెషాలిటీ హాస్పిటల్ ఒక్క హైదరాబాద్ లో మాత్రమే ఉన్నది. వెటర్నరీ పాలి క్లినిక్ లు కేవలం 8 మాత్రమే ఉన్నాయి. కాబట్టి ఎన్ని కొత్త వెటర్నరీ హాస్పిటల్స్ ను, ఎన్ని సూపర్ స్పెషాలిటీ హాస్పిటల్స్ ను ప్రభుత్వం పెంచాలనుకుంటుంది. రిక్రూట్ మెంట్ కూడా చేస్తామని చెప్పారు. ఇప్పటికే ఉన్న ఖాళీలను ఎప్పటిలోగా భర్తీ చేస్తారు?

శ్రీ తలసాని శ్రీనివాస్ యాదవ్:- అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు బలసాని లక్ష్మీనారాయణగారు, డా. వల్లారాజేశ్వర్ రెడ్డిగారు, వి. భూపాల్ రెడ్డిగారు, డా. యం. శ్రీనివాస్ రెడ్డిగారు, ఎన్. రామచంద్రరావుగారు మరియు శ్రీ మహమ్మద్ అలీ షబ్బీర్ గారు అనేకమైన అంశాలను అడగడం జరిగింది. ఈరోజు భారతదేశంలోనే ఒక మంచి కార్యక్రమానికి మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు శ్రీకారం చుట్టారు. ఆసుపత్రుల విషయంలో చూసినట్లయితే, జీవాలు అంటే ఒక గొర్రెలు మాత్రమే కాకుండా ఇతర జీవాలు కూడా ఉంటాయి. కాబట్టి మనకు 2,117 ఆసుపత్రులు ఉన్నవటికీ దీని facelift కోసం గౌరవ సభ్యులు మాట్లాడారు. ఇప్పటికే అన్ని జిల్లాలకు సంబంధించి ఆసుపత్రుల కండిషన్స్ ఏ విధంగా ఉన్నాయనే రిపోర్టు కూడా తీసుకురమ్మని చెప్పడం జరిగింది. ఆసుపత్రులలో ఎక్కడెక్కడ రిపేరులు ఉన్నాయో, ఎక్కడెక్కడ dilapidated condition ఉన్నాయో, అక్కడ equipments పరిస్థితి ఏమిటనేది అవన్నీ రిపోర్టులు ఒక 15,20 రోజులలో తెప్పించుకోవడం జరుగుతుంది. ఆ విషయంలో ప్రభుత్వం ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ తీసుకుంటుంది.

అదే విధంగా భారతదేశంలో కేవలం మనుషుల కొరకే డాక్టర్లు నియమించబడ్డ సందర్భంలో, ఈరోజు జీవాలకోసం దేశంలో ఎక్కడా లేని విధంగా సంచార పశు వైద్యశాలలను ఏర్పాటు చేసి, అన్ని నియోజక వర్గాలకు వంద వాహనాలను పంపించడం జరిగింది. ఒకటి - ఇప్పటివరకు టోల్ ఫ్రీ నెంబరు 1962 కి వచ్చిన కాల్స్ ను చూసుకుంటే 23,778 కాల్స్ ను అటెండ్ చేయడం జరిగింది. రెండవది - ఎక్కడైతే టోల్ ఫ్రీ నెంబరు ఏర్పాటు చేశామో, ఆ కాల్స్ ను అటెండ్ చేయడమే కాకుండా ఫిర్యాదు చేసిన వెంటనే అటెండ్ కూడా కావడం జరిగిందని ఈ సందర్భంగా తెలియజేస్తున్నాను. మన ఎంఎల్ ఏలు గాని, ఎంఎల్ సీలు గాని, పెద్దలందరూ కూడా ఈ 1962 గురించి గ్రామాలలో చెప్పవలసిన అవసరముంది.

ప్రభుత్వ పరంగా మేము చేసే కార్యక్రమాలను చేపట్టడం జరుగుతుంది.

ఇంతకుముందు పెద్దలు యం. శ్రీనివాస్ రెడ్డిగారు సంచార పశు వైద్యశాలల నుంచి కృత్రిమ గర్భాధారణ సేవలను అందించాల్సిన అవసరముందని అన్నారు. అలాగే శ్రీ వి. భూపాల్ రెడ్డి గారు సంచార పశు వైద్యశాల కొరకు ఏర్పాటు చేసిన వాహనాలలో సరిపోయే మెడిసిన్స్ ఏర్పాటు చేసినట్లయితే బాగుంటుందన్నారు. అందులో మొత్తం మెడిసిన్తోపాటు, ఒక డాక్టర్, ఒక పారా-మెట్, ఒక అటెండర్ కూడా ఉంటారు. పశువుల మీద ఆధారపడిన వారు ఎవరైతే ఉన్నారో, వారికి తప్పకుండా మేలు జరుగుతుందని ఈ సందర్భంగా తెలియజేస్తున్నాను.

అదేవిధంగా గౌరవ సభ్యులు మహమ్మద్ అలీ షబ్బీర్ గారు చెప్పినట్లు, మన హైదరాబాద్ నగరంలో ఒక ఆసుపత్రి ఉంది కాబట్టి దీనిని అన్ని జిల్లాలకు విస్తరించాలని చెప్పారు. తప్పకుండా ఆ విషయంలో ప్రభుత్వం ముందు చూపుతో ఉందని, నేను ఈ సందర్భంగా తెలియజేస్తున్నాను. అలాగే గౌరవ సభ్యులు పల్లె రాజేశ్వర్ రెడ్డి గారు, బలసాని లక్ష్మీ నారాయణ గారు రీసైక్లింగ్ గురించి అడిగారు. ఈ విషయంలో ప్రభుత్వం చాలా సీరియస్ గా ఉంది. ఇప్పటికే ఎన్నోసార్లు జిల్లా కలెక్టర్లు, పోలీస్ డివార్ట్మెంట్, ఎన్ఫోర్స్మెంట్, కమర్షియల్ ట్యాక్స్ అధికారులతో వీడియో కాన్ఫరెన్స్ నిర్వహించింది.

ప్రభుత్వం యొక్క లక్ష్యం ఏమిటంటే, గొల్ల, కురుమలలో దాదాపు 30 లక్షల మంది జీవితాలు దీనిమీద ఆధారపడి ఉన్నాయి. తప్పకుండా రాబోయే కాలంలో గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థ, కుటుంబాలు బాగుపడాలనే ఉద్దేశంతో ఈ కార్యక్రమాన్ని చేయడం జరిగింది. అక్కడక్కడ దొంగతనంగా ఇక్కడికి తీసుకొచ్చిన గొర్రెలను రీసైక్లింగ్ ద్వారా అక్కడికి పంపించడంపై స్పందించిన ప్రభుత్వం ఈ ఇష్యూని చాలా సీరియస్ గా తీసుకున్నది. బార్డర్ చెక్ పోస్టుల దగ్గర నిఘా ఏర్పాటు చేసింది. కొన్నిచోట్ల సీరియస్ యాక్షన్ తీసుకున్నది. ఇప్పటివరకు 85 కేసులు కూడా పెట్టడం జరిగింది.

అలాగే డా. పల్లె రాజేశ్వర్ రెడ్డి గారు గొర్రెల చెవులకు చిన్న ట్యాగ్ వేయడం వల్ల వాటికి పురుగు పుడుతుందని అన్నారు. ఆ ఇష్యూ మా నోటీసుకు రాలేదు. తప్పకుండా దానిని పర్షియో చేయడం జరుగుతుంది. ఈ కార్యక్రమం యొక్క లక్ష్యం, ఉద్దేశం ఏమిటనేది అందరికీ తెలుసు. ఆరోజు గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు దీని గురించి అసెస్ చేసినప్పుడు

అనేకమందికి అనుమానాలు వచ్చాయి. ఇన్ని గొర్రెలు ఎక్కడి నుండి తీసుకు వస్తారని అన్నారు. కేవలం మూడున్నర నెలల లోపే 26 లక్షల పైన గొర్రెలు పంపిణీ చేశామంటే ఇది ఒక చరిత్ర. కాబట్టి ఈ రాష్ట్రాన్ని పరిపాలించే నాయకుడికి ఒక సంకల్పం ఉంది.

ఒకటి - గ్రామీణ ప్రాంతాలలో కులవృత్తుల మీద ఆధారపడినటువంటి జీవితాలలో వెలుగు నింపాలి. తప్పకుండా వారికి ఆర్థిక పరిపుష్టి జరగాలి. గ్రామీణ ఆర్థిక విధానం బాగుపడాలి. వారి కుటుంబాలు సంతోషంగా ఉండాలనేటువంటి సంకల్పంతో గొర్రెలను తెచ్చి చూపిస్తామని నిండు శాసనసభలో ఆరోజు చెప్పడం జరిగింది.

రెండవది - ప్రభుత్వ ఉద్దేశం ఏమిటంటే, ఇతరత్రా రాష్ట్రాల నుండి గొర్రెలను తీసుకొచ్చి ఇవ్వడమే కాదు, దానికి మేతగాని, మెడిసిన్ గాని ఇవ్వడం.

మూడవది - ఇతర రాష్ట్రాల నుండి తీసుకొచ్చినప్పుడు వాటికి ఆరోగ్య పరమైన సమస్యలు వస్తున్నాయని గౌరవ సభ్యులు చెప్పారు. దానిగురించి కూడా మేము ఆలోచించాం. వాటిని తీసుకొచ్చిన తరువాత పరిశీలిస్తే, ఎటువంటి ఆరోగ్య సమస్యలు రాలేదు. చాలా బ్రహ్మాండంగా ఉన్నాయి. కానీ ఏ గొర్రెపిల్ల చనిపోయినాగాని ప్రతిపక్ష పార్టీ వారు అక్కడక్కడ కొంత రాంగ్ స్టేట్మెంట్ ఇచ్చి, మాట్లాడుతున్నారు. ఏ గొర్రె చనిపోయినా దానికి ఇన్సూరెన్స్ ఉంటుంది. తప్పకుండా ఇంకో గొర్రెపిల్లను ఇవ్వడం జరుగుతుంది. ఎవరూ టెన్షన్ పడవలసిన అవసరం లేదు.

ప్రభుత్వ లక్ష్యం కేవలం గొర్రెలను తీసుకొచ్చి వదిలి పెట్టడం కాదు అధ్యక్షా. దానికి సంబంధించినటువంటి మేత, మెడిసిన్, వ్యాక్సిన్, డీ-వార్మింగ్ విషయంలో చరిత్రలో ఊహించని విధంగా ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకుంటోంది. గతంలో డీ-వార్మింగ్, వ్యాక్సిన్ 6 సంవత్సరాలకు రెండుసార్లు ఇస్తూ ఉండేది. మా ప్రభుత్వం సంవత్సరానికి నాలుగు సార్లు డీ-వార్మింగ్, వ్యాక్సిన్ కార్యక్రమాలను చేపట్టడం జరుగుతుంది. కాబట్టి ఈ విషయంలో ఎవరూ ఇబ్బంది పడవలసిన అవసరం లేదు. తప్పకుండా ఈ విషయంలో ఇంకా సీరియస్ గా వెళతాం. పెద్దలు వారి సజ్జెషన్ ఇచ్చినా తప్పకుండా తీసుకుంటాం. వారందరూ ప్రభుత్వంలో భాగస్వాములు కాబట్టి వారు కూడా ఇనిషియేట్ చేయవలసిన అవసరముందని తమరి ద్వారా గౌరవ సభ్యులకు తెలియజేస్తున్నాను.

10.20 మిస్టర్ చైర్మన్:- సభా సమయం చాలా విలువైనది. ఉ. ఉన్న సమయం అందరికీ సర్దుబాటు చేయాలి కాబట్టి, మంత్రులు, సభ్యులందరూ ప్రశ్న ఎంత ఉందో సమాధానం కూడా అంతే ఇచ్చి సమయం పాటించవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

శ్రీ మహమ్మద్ అలీ పబ్లీర్:- అధ్యక్షా, తెలంగాణ ప్రభుత్వం అధికారంలోకి వచ్చిన మూడున్నర సంవత్సరాల నుండి ఎన్ని వెటర్నరీ కాలేజీలను ప్రారంభించే ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు? సూపర్ స్పెషాలిటీ ఆసుపత్రి ఒకటి ఉంది అంటున్నారు, అదే విధంగా వెటర్నరీ పాలీ ఆసుపత్రిలను ఎక్కడెక్కడ, ఏ సంవత్సరంలో ఎన్నింటిని ప్రారంభించబోతున్నారు వాటికి సంబంధించిన వివరాలను తెలియజేయండి? పశువులు ఇచ్చారన్నారు వాటి గురించే కాకుండా వెటర్నరీకి సంబంధించిన ఇతర పశువులు చాలా ఉన్నాయి వాటి యొక్క వివరాలను తెలియజేయండి?

శ్రీ తలసాని శ్రీనివాస్ యాదవ్:- అధ్యక్షా, ఉద్యోగాల గురించి మీరు మాట్లాడితే *** అనే సామెత చెప్పినట్లుగా.....నన్ను మాట్లాడనీయండి సార్. మూడు సంవత్సరాలు అయినా, పది సంవత్సరాలు అయినా మీరు అయితే ఇక్కడకు రారు. వినండి సార్...

(అంతరాయం)

శ్రీ పొంగులేటి సుధాకర్ రెడ్డి:- అన్ పార్లమెంటరీ పదాలు ఉపయోగించకూడదు.....

(అంతరాయం)

మిస్టర్ చైర్మన్:- దయచేసి సభ్యులందరినీ గౌరవించే పదాలను వాడాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ తలసాని శ్రీనివాస్ యాదవ్:- అధ్యక్షా, *** అనే సామెత చెప్పాను. అవి అభ్యంతరకరమైన పదాలు అయితే దానిని నేను విత్ డ్రా చేసుకుంటున్నాను. మీ చరిత్రలో ఎప్పుడన్నా ఉద్యోగాలు ఇచ్చి ఉంటే ఆ విషయాలు తెలియజేస్తే బాగుంటుంది. తెలంగాణ ప్రభుత్వ లక్ష్యం ఏమంటే 159 వెటర్నరీ అసిస్టెంట్ సర్జన్లను నియమించడం జరిగిందని తెలియజేశాను. 541 వెటర్నరీ అసిస్టెంట్ పోస్టులకు పబ్లిక్ సర్వీస్ కమీషన్ ద్వారా పరీక్షలు నిర్వహించడం జరిగింది. మరొక పది రోజులలో ఈ 541 మంది ఉద్యోగాలలో చేరతారు. అంతేకాకుండా 31 మంది వెటర్నరీ డాక్టర్లను కూడా నియమించడం జరిగింది. ప్యూర వెల్ఫేర్ క్రింద మనకు సిబ్బంది దొరకకపోతే విశ్రాంత ఉద్యోగుల సేవలను

ఉపయోగించుకోవాలనే ఉద్దేశంతో 62 మందిని తీసుకోవడం జరిగింది. ప్రభుత్వం తూ..తూ.. మంత్రంగా ప్రచారం కోసం చేసి వదిలిపెట్టేది కాదు. తెలంగాణ రాష్ట్రముఖ్యమంత్రిగా శ్రీ కేసీఆర్ గారు ఉన్నారు కాబట్టి, ఎవ్వరూ కూడా అందోళన చెందవలసిన అవసరం లేదు. ఈ 541 మందికి ఆర్డర్స్ ఇచ్చి ఉద్యోగాలలో నియమించడం, వాటితోపాటు ఆసుపత్రిలను బలోపేతం చేయడం, రాబోయే కాలంలో ఇంకా ఎటువంటి కార్యక్రమాలు చేపడితే బాగుంటుందో అటువంటి కార్యక్రమాలు చేపడతామని తమరి ద్వారా గౌరవ సభ్యులకు తెలియజేస్తున్నాను.

రాష్ట్రంలో దళితులపై దురాగతాలు

ప్రశ్న నెం.2172(13)

సర్వశ్రీ మహమ్మద్ అలీ పబ్లీర్, పొంగులేటి సుధాకర్ రెడ్డి, ఎం.ఎల్.సి.లు:- గౌరవనీయులైన హోంశాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా:

(అ) రాష్ట్రంలోని దళితులు, గిరిజనులపై గత కొన్ని సంవత్సరాలుగా పెద్ద సంఖ్యలో అత్యాచారాలు జరిగిన విషయం వాస్తవమేనా;

(ఆ) కొన్ని కేసులలో పోలీసులు బాధితులనే అరెస్టు చేసి, వారిని పైశాచికంగా హింసించిన విషయం కూడా వాస్తవమేనా;

(ఇ) అయితే, 2 జూన్, 2014 నుండి నేటి వరకు రాష్ట్రంలో రిజిస్టరయిన సదరు కేసుల సంఖ్య ఎంత;

(ఈ) ఈ విషయంలో తీసుకున్న చర్యలు ఏమిటి?

గౌరవనీయులైన హోంశాఖ మంత్రి (శ్రీ నాయిని నర్సింహారెడ్డి):- (అ) లేదండీ.

(ఆ) లేదండీ

(ఇ) ఈ ప్రశ్న ఉత్పన్నం కాదు.

(ఈ) ఈ ప్రశ్న ఉత్పన్నం కాదు.

శ్రీ మహమ్మద్ అలీ పబ్లీర్:- అధ్యక్షా, రాష్ట్రంలోని దళితులు, గిరిజనులపై గత కొన్ని సంవత్సరాలుగా పెద్ద సంఖ్యలో అత్యాచారాలు జరిగిన విషయం వాస్తవమేనా? అని అడిగితే లేదండీ. అంటున్నారు. కొన్ని కేసులలో పోలీసులు బాధితులనే అరెస్టు చేసి, వారిని పైశాచికంగా హింసించిన విషయం కూడా వాస్తవమేనా? అంటే కాదు అంటున్నారు. అయితే, 2 జూన్, 2014 నుండి నేటి వరకు రాష్ట్రంలో రిజిస్టరయిన సదరు కేసుల సంఖ్య ఎంత? అంటే ఈ ప్రశ్న ఉత్పన్నం కాదు. ఈ విషయంలో తీసుకున్న చర్యలు ఏమిటి? అంటే ఈ ప్రశ్న ఉత్పన్నం కాదు. అంటున్నారు.

అధ్యక్షా, 16 శాతం దళితులు, 10 శాతం బ్రైటల్స్ మొత్తం 26 శాతం అంటే దాదాపు 4వ వంతు జనాభాకు సంబంధించిన ప్రశ్నకు అధికారులు రాసిచ్చిన జవాబును చదివి వినిపించారు. మంత్రిగారు ఒకసారి మీ డిజిపి గారు రాసిచ్చిన రిపోర్టు తమరి దగ్గర ఉందో, లేదో నాకు తెలియదు గానీ డిజిపిగారు స్వయంగా ఏం చెప్పారంటే వీటికి సంబంధించి 2014వ సంవత్సరంలో 1224 కేసులు, 2015వ సంవత్సరంలో 1379 కేసులు, 2016వ సంవత్సరంలో 1398 కేసులు నమోదైనాయని తెలిపారు. ఆర్డీఐ ద్వారా తీసుకున్న నివేదికల ప్రకారం 2014-1617, 2015-1689, 2016-1900 కేసులు నమోదైనాయి. ఇవే కాకుండా మహిళల మీద కూడా సుమారు 500 కేసులు నమోదైనాయి. ఈ విషయాలన్నీ మీకు తెలియదు అంటే చాలా ఆశ్చర్యంగా ఉంది. హోంమినిస్టర్ గారి నుండి ఇలాంటి సమాధానం వస్తుందని మేము ఊహించలేదు.

శ్రీ పాతూరి సుధాకర్ రెడ్డి (ఉపాధ్యాయ నియోజకవర్గం - మెదక్, నిజామాబాద్, ఆదిలాబాద్ మరియు కరీంనగర్):- (అంతరాయం) వారే అన్నారు స్పెసిఫిక్ గా సమాధానం చెప్పాలని.

శ్రీ మహమ్మద్ అలీ పబ్లీర్:- (శ్రీ పాతూరి సుధాకర్ రెడ్డిగారితో వ్యంగంగా మాట్లాడుతూ) మీరు అగ్రకులాల వారు కదా దళితుల గురించి చెప్పండి, దళితుల మీద చిన్న చూపు చూపండి.....ఎస్సీ, ఎస్టీల మీద చిన్న చూపు చూపండి. యావత్ ప్రజానీకం దళితుల మీద చిన్న చూపు చూస్తున్న విషయం అందరూ చూస్తున్నారు. ఏమీ జరగలేదని ఎందుకు సమర్థించుకుంటున్నారు. డిజిపిగారు, ఆర్డీఐ ద్వారా తీసుకున్న నివేదికల వివరాలను చదివి వినిపించి తమరికి కూడా పత్రాలను పంపిస్తాను. నేరెళ్ల సంఘటన విషయంలో యావత్ భారతదేశమే కాదు ప్రపంచం కూడా ఆ విషయాల గురించి ఆసక్తి చూపింది. అక్కడ తెలంగాణ ఏర్పాట్లలో స్పీకర్ గా ఉన్న గౌరవనీయులైన మీరా కుమార్ గారు స్వయంగా సిరిసిల్లా జిల్లాలోని కరీంనగర్ కు వచ్చి.....

(అంతరాయం)

శ్రీ మహమ్మద్ అలీ పబ్లీర్:- అధ్యక్షా, నేను ప్రతిపక్ష సభ్యుడిగా మాట్లాడుతుంటే మధ్యలో వేరే వారు ఎందుకు మాట్లాడుతున్నారు. ఇదేనా మాకిచ్చే గౌరవం అధ్యక్షా!

(అంతరాయం)

మిస్టర్ చైర్మన్:- మీలో మీరు మాట్లాడుకుంటే సభ ఎందుకు. కూర్చోండి.

శ్రీ మహమ్మద్ అలీ పబ్లీర్:- అధ్యక్షా, డిజిపి గారి సమాచారం మరియు ఆర్డీఐ వారి సమాచారం సంవత్సరాల వారిగా నాదగ్గర ఉంది. శ్రీమతి మీరా కుమారి గారు వచ్చిన తరువాత దళితులకు జరిగిన అన్యాయానికి ఎస్.ఐ.ని సస్పెండ్ చేయకుంటే హైకోర్టు ఆదేశించిన తదుపరి అతనిని సస్పెండ్ చేయడం జరిగింది. ఎస్.పి.ని బ్రాన్స్ ఫర్ చేశారు. జాతీయ ఎస్సీ, ఎస్టీ కమిషన్ వారు వచ్చి అక్కడ చెప్పడం జరిగింది.

(అంతరాయం)

శ్రీ మహమ్మద్ అలీ పబ్లీర్:- అధ్యక్షా, డా. పల్లా రాజేశ్వర్ రెడ్డిగారు మధ్యలో ఎందుకు మాట్లాడుతున్నారు. వారికి మంత్రి పదవి ఇచ్చారా?

మిస్టర్ చైర్మన్:- మంత్రిగారు ఆ విషయం చెబుతారు శ్రీ పల్లా రాజేశ్వర్ రెడ్డిగారు కూర్చోండి.....

శ్రీ మహమ్మద్ అలీ పబ్లీర్:- మొత్తం ఇన్ని కేసులు ఉన్నాయి. ఈ మధ్యకాలంలో ఒక శాసన సభ్యుడి ఇంటి ముందుకు వెళ్లి ఇద్దరు దళితులు ఆత్మహత్యా ప్రయత్నం చేసుకున్నారు. శ్రీనివాస్ అనే వ్యక్తి చనిపోవడం కూడా జరిగింది. కాబట్టి మంత్రిగారు సమాధానం ఇవ్వాలని తమరి ద్వారా కోరుతున్నాను.

శ్రీ పొంగులేటి సుధాకర్ రెడ్డి (శాసనసభ నియోజకవర్గం):- అధ్యక్షా, గౌరవ హోంశాఖ మంత్రిగారు ఇచ్చిన సమాధానం స్పష్టంగా లేదు. డి.జి.పి., ఆర్డీఐ వారి నివేదికల గురించి శ్రీ మహమ్మద్ అలీ పబ్లీర్ గారు చెప్పడం జరిగింది. చాలా అన్యాయమైన సంఘటనలు జరిగాయి. స్వయంగా లోక్ సభ మాజీ స్పీకర్ వచ్చి వారి కంటి వెంట నీరు పెట్టుకొని చెప్పిన విషయాలు చాలా బాధకు గురి చేశాయి. నేరెళ్ల సంఘటనలో నేషనల్ హ్యూమన్ రైట్స్ కమిషన్, స్టేట్ హ్యూమన్ రైట్స్ కమిషన్, నేషనల్ ఎస్సీ, ఎస్టీ కమిషన్ చివరికి ఎస్.పి. మీద ఎందుకు ఎఫ్.ఐ.ఆర్. రాయలేదని హైకోర్టు ప్రశ్నించింది. ఇప్పటికైనా ఎస్.పి మీద ఎఫ్.ఐ.ఆర్ నమోదైందా? లేదా? ఆ జిల్లా ఎస్.పి. మీద ఎఫ్.ఐ.ఆర్. నమోదు చేయాలని హైకోర్టు ఉన్నత న్యాయస్థానం ఆదేశించింది. సిరిసిల్లా, నేరెళ్ల సంఘటనలలో ఎంత అరాచకం జరిగింది.. ఇసుక మాఫియా ఆగడాలు, చివరికి ఇసుక లారీ స్పీడుగా పోతుంటే వడిందని మంత్రులు చెప్పడం. వీటన్నింటి మీద సమగ్ర న్యాయ విచారణ జరిపితే అన్ని విషయాలు బయటకు వస్తాయి. హౌజ్ కమిటీ వేయాలనేది మా డిమాండ్. భూపాల పల్లి జిల్లాలో మానవత్వం లేకుండా గుత్తి కోయలను చెట్టుకు కట్టేసి కొట్టిన సంఘటన కూడా యూపీ ప్రభుత్వం

తీసుకొచ్చిన 'అటవీ హక్కుల చట్టా'నికి విరుద్ధంగా ఉంది. వారు ఆ విధంగా ప్రవర్తించకూడదు. దీనికి సంబంధించిన సమాచారం హైయ్యర్ అథారిటీ దృష్టిలో కూడా ఉంది. ఇల్లెందు మున్సిపల్ కమిషనర్ దళితుడైన మాదిగ వర్గానికి చెందిన మందా రవి బాబు చేసిన నేరం ఏమీ లేదు. శ్రీ కెటిఆర్ గారు మున్సిపల్ మంత్రిగా జీ.ఓ. తీసుకువచ్చారు. వారి బ్యానర్స్ తీసినందుకు టిఆర్ఎస్ పార్టీ వారు అతని ఇంటికి వెళ్లి భార్యా, పిల్లల సమక్షంలో కొట్టారు అధ్యక్షా. లోకల్ డిఎస్సీ, డెప్యూటీ చీఫ్ మినిష్టర్ గారు అక్కడికి వెళితే వారిని కలవనీయలేదు. అధ్యక్షా.

(అంతరాయం)

శ్రీ పొంగులేటి సుధాకర్ రెడ్డి:- మొత్తం సమగ్ర దర్యాప్తు లేదా జ్యూడిషియల్ ఎంక్వైరీ వేయాలనేది మా డిమాండ్ అధ్యక్షా. అనేక అంశాలు ఉన్నప్పటికీ నేను నాలుగు విషయాలు మాత్రమే మీ ముందు ప్రస్తావించడం జరిగింది. Facts are saying. High Court directed to file F.I.R. on SP...

(అంతరాయం)

మిష్టర్ చైర్మన్:- కూర్చోండి.....

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రరావు:- అధ్యక్షా, దళితులపైన జరిగిన అత్యాచారాల విషయం చాలా ముఖ్యమైనది. నేరెళ్లకు మేము వెళ్లి వచ్చాము. ఊత్కూరులో దళితుల కుటుంబాల ఇండ్లకు పోలీసులు వెళ్లి హరాస్ చేసినట్లుగా కొన్ని సంఘటనలు నమోదైనాయి. Member of National Commission for SC, ST, రాములు గారు కూడా వెళ్లి పర్యవేక్షించి ఒక నివేదికను సమర్పించడం జరిగింది. దళితులకు జరిగిన అన్యాయానికి ఆ సమయంలో బాధ్యత తీసుకున్న అధికారుల మీద ఎటువంటి చర్యలు తీసుకున్నారు? అన్యాయం జరిగిన వారికి ఏ విధంగా న్యాయం చేస్తారు? ఇటువంటి సంఘటనలు ఈ మధ్య కాలంలో చాలా జరిగాయి వాటి మీద ఒక కమిటీని వేసి తగు చర్యలు తీసుకుంటే బాగుంటుందని తమరి ద్వారా మంత్రి గారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ నాయని నర్సింహ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, శ్రీ మహమ్మద్ అలీ వట్టిర్ గారు గతంలో మంత్రి వదలి నిర్వహించారు. శ్రీ రాజశేఖర్ రెడ్డి గారి హయాంలో చాలా కీలకమైన వ్యక్తిగా వ్యవహరించారు. అప్పుడు ఆయన అధికారులు తయారు చేస్తే సభకు వచ్చి సమాధానాలు ఇచ్చారా? లేదా ఇంట్లో తయారు చేసుకొని వచ్చి సమాధానాలు ఇచ్చారా? ఒక

బాధ్యత గల ఫోర్ లీడర్ ఈ విధంగా మాట్లాడటం సమంజసం కాదు.

రాజన్న సిరిసిల్ల జిల్లా నేరెళ్ల గ్రామానికి చెందిన ఎరుకల కులానికి చెందిన శ్రీ బుదవరపు భూమయ్య తంగెళ్ల పల్లి మండలం రామ చంద్రాపురం స్టేజీ వద్ద ఇసుక లారీ ఢీకొనగా మరణించాడు. ఈ సంఘటన పై తంగెళ్ల పోలీస్ స్టేషన్లో కేసు నమోదు అయ్యింది. క్రైమ్ నెం.79/217. ఈ విషయం తెలుసుకొన్న జిల్లాల మరియు పరిసర గ్రామాలకు సంబంధించిన వెయ్యి మందికి పైగా సంఘటన స్థలానికి చేరుకొని రాస్తారోకో నిర్వహించారు. వీరిలో కొంత మంది ప్రమాదకారకమైన ఇసుక లారీతో సహా మరో 4 లారీలకు నిప్పు పెట్టారు. అంతేగాక వీరు ఇతర వాహనాల దగ్గరలో ఉన్న పోలీసు స్టేషన్ ను తగల పెట్టడానికి ఇతరులను రెచ్చగొడుతూ శాంతి, భద్రతల సమస్యను సృష్టించడానికి ప్రయత్నించారు. సమాచారం అందుకున్న జిల్లా ఎస్సీ పరిస్థితిని అదుపు తప్పకుండా పోలీసు బలగాలను సంఘటనా స్థలానికి చేరుకోవాలని సూచనలు జారీ చేశారు. ఎస్సీ కూడా అక్కడికి చేరుకున్నారు. ఇంతలో విధులు నిర్వహిస్తున్న వారు పోలీసు సిబ్బంది అని తెలిసి కూడా కొట్టి గాయపరిచారు. ఆ దాడిలో తంగెళ్ల పల్లి పోలీస్ స్టేషన్ కు సంబంధించిన ఎస్సై సైదారావ్, కానిస్టేబుల్ విజయ్, సునీల్, పరమేశ్వర్ సిరిసిల్ల పోలీస్ స్టేషన్ కు చెందిన ఖాసిం, శ్రీనివాస్ మరియు హోంగార్లు రమేష్ కు గాయాలైనాయి. అయినప్పటికీ పోలీసులు సంయమనం పాటించి, ఓర్పును ప్రదర్శించారు. జనంపై బలాన్ని ఉపయోగించకుండా అతి కష్టం మీద జనాలను నియంత్రించారు. వాహనాలకు నిప్పు పెట్టిన వారిని మరియు పోలీసులను గాయపరిచిన సంఘటనకు సంబంధించిన 8 మందికి నేరంతో సంబంధం ఉందని విచారణలో తేలింది. వీరిలో ముగ్గురు పెడ్యూల్లు కులానికి, 5 గురు ఇతర కులానికి చెందిన వారు ఉన్నారు. తంగెళ్ల పల్లి పోలీస్ స్టేషన్లో ఈ మూడు కేసులకు సంబంధించి క్రైమ్ నెం.80, 81, 82 క్రింద నమోదు చేయడం జరిగింది. జులై 7వ తేదీనాడు సాయంత్రం సుమారు 4.00 గం.లకు వీరిని అరెస్ట్ చేసి పోలీస్ స్టేషన్ కు తీసుకొచ్చి అక్కడ వసతులు లేని కారణంగా ఎ.ఆర్.హెడ్ క్వార్టర్స్ కు తరలించి 8వ తేదీన రిమాండ్ కు పంపడం జరిగింది. వీరి పై 3rd degree ప్రయోగం జరగలేదు. అయితే తీవ్ర గాయాలైనాయని, అవయవాలు ఫ్రైయిల్ అయ్యాయని మరియు ఎముకలు విరిగాయని ఆరోపణలు వస్తున్న మాటలు అవాస్తవం. పోలీస్ వారు యం.జి.యం

ఆసుపత్రి లోని డాక్టర్స్ ను పిలిపించి పరీక్షలు చేయించగా వైద్యులు సాధారణ గాయాలని ధృవీకరించారు.

10.40 **ఉ.** హైకోర్టు ఉత్తర్వుల నేపథ్యంలో కోలా హరి మరియు బానయ్యలను వరంగల్ ఎంజిఎం ఆసుపత్రిలోగాని లేదా హైదరాబాద్ నిమ్స్ లో వైద్యం చేయించుకోవడానికి నిరాకరించారు. ఆ రకంగా వారిద్దరూ హైకోర్టు ఉత్తర్వులను కూడా వ్యతిరేకించారు. కేసు తీవ్రతను బట్టి వీరిద్దరికీ కఠిన శిక్షలు పడతాయని భయంతో వీరు పోలీసులపై అసత్య ఆరోపణలు చేస్తున్నారు. ముద్దాయిలకు అంతకు పూర్వమే వ్యాధులు ఉన్నప్పటికీ, పోలీసుకు కొట్టడం వల్లనే వచ్చాయని తప్పుడు ఆరోపణలు చేస్తున్నారు. వీరు దరఖాస్తులో చేసిన ఆరోపణలు గమనించినట్లయితే ప్రాథమిక కేసులను కొట్టివేయించుకోవాలనే పథకం స్పష్టంగా కుబడుతుంది. దీనికి తోడు వీరు ఇతర రాజకీయ పార్టీల సహాయం తీసుకుని, రాజకీయ రాద్ధాంతం చేస్తున్నారు. రాజకీయ పార్టీలతో ప్రేరేపించబడి, ముద్దాయిల కుటుంబాల సభ్యులు జిల్లా ఎస్పీ, ఎస్సై మరియు పోలీసు సిబ్బందిని సస్పెండ్ చేయాలని కోరుతూ హైకోర్టులో ఒక ప్రజాప్రయోజన వ్యాజ్యం దాఖలు చేశారు. ఈ కేసు ప్రస్తుతం కోర్టు పరిధిలో ఉంది కాబట్టి, ఈ విషయంలో మరింత లోతుగా చర్చించడం భావ్యం కాదు. ఈ కేసు గురించి పూర్తి వాస్తవాలు కనుగొనడానికి ప్రభుత్వం మరింత లోతుగా ఎంక్వైరీ చేయించడం జరిగింది. ఆ ఎంక్వైరీలో ఎస్సై రవీందర్ కొంత మితిమీరి వ్యవహరించడని తెలియగా, అతడిని సస్పెండ్ చేసి, విచారణకు ఆదేశించడం జరిగింది. క్రిమినల్ కేసు నమోదు చేసి, దర్యాప్తు చేస్తున్నాము. క్రైమ్ నెం.137/2017.

మిస్టర్ చైర్మన్:- దయచేసి మంత్రులందరూ కూడా ప్రశ్న ఎంత పెద్దగా ఉన్నా కూడా, జవాబు ఐదు నిమిషాల్లో పూర్తయ్యే విధంగా చూడాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ నాయిని నర్సింహ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, లేనిపోనివన్నీ, ఎక్కడెక్కడివో, మొత్తం తెలంగాణలో ఉన్న ఇన్సూర్ అన్నీ అడిగితే ఎలా? ప్రశ్న కరెక్టుగా అడిగితే సమాధానం చెప్పడానికి రెడీగా ఉన్నాము. 2014వ సంవత్సరంలో 2400 కేసులు, 2015లో 1379 కేసులు మరియు 2016లో 1618 కేసులు నమోదైనాయి. డిసిపిగారు చెప్పింది కరెక్ట్ కాని, ఈ నాడు చేస్తున్న ఆరోపణలు వేరువేరు సంఘటనలకు సంబంధించినవి. వాళ్లని ప్రశ్నలు అడగమనండి. మేము సమాధానం చెప్పడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాము. కాని ప్రశ్నకు సంబంధం లేనివాటికి, గాలికిపోయే వాటికి సమాధానాలు

చెప్పమంటే అది సాధ్యం కాదు. వాళ్లను లిఖితపూర్వకంగా ఇవ్వమనండి, మేము సమాధానం చెప్పడానికి సిద్ధంగా ఉన్నామని తెలియజేస్తున్నాను. కాని మా పైన, పోలీసులపైన, ఎస్పీపైన చార్జీషీటు చేయమని చెప్పడం సబబు కాదు. ఎస్పీ వలన అక్కడ శాంతిభద్రతలు చక్కగా నిర్వహింపబడు తున్నాయి. నేరాలను బాగా కట్టడి చేశారు. వారు అక్కడ ఉండడం వల్లనే ఇది సాధ్యమయింది. లేకపోతే మరింత బీభత్సంగా ఉండేది. గౌరవ ఎల్ ఓపిగారు ఈ విషయాలన్నీ అర్థం చేసుకోవలసిందిగా కోరుతున్నాను. దీనిని రాజకీయం చేయవద్దు. ఇది సిరిసిల్ల జిల్లా. కెటీఆర్ గారి నియోజక వర్గం కాబట్టి దీనిని ఎక్స్ ప్లాయిట్ చేసి, లబ్ధి పొందాలని చూస్తే అది శూన్యమే. దాని వలన వారికి కలిగే లాభం ఏమీ ఉండదు.

శ్రీ పొంగులేటి సుధాకర్ రెడ్డి:- (మైకు లేకుండా) అధ్యక్షా, ఇది దళితులకు సంబంధించిన అంశం. ఇల్లందు మున్సిపల్ కమీషనర్, ఎస్పీ.....

(అంతరాయం)

డా. పల్లా రాజేశ్వర్ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, ఇల్లందు మున్సిపల్ కమీషనర్ రవిబాబు అనే అతను మా గౌరవ ఉపముఖ్యమంత్రిగారు అక్కడికి వచ్చిన సందర్భంగా.....(అంతరాయం) ఇది ప్రశ్నలో భాగం కాదు అధ్యక్షా.

శ్రీ నాయిని నర్సింహ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, ఆ సంఘటన ప్రశ్నలో భాగం కాదు. వారు డైరెక్టుగా అడిగితే సమాధానం ఇప్పటికిప్పుడు ఎక్కడనుంచి వస్తుంది? ఆకాశం నుంచి వస్తుందా? వారిని లిఖితపూర్వకంగా ఇవ్వమనండి. సమాధానం చెబుతాము.

డా. పల్లా రాజేశ్వర్ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, గౌరవ ఉపముఖ్యమంత్రిగారి పర్యటన సందర్భంగా మేము పర్మిషన్ తీసుకుని స్థానిక నాయకుల ద్వారా కొన్ని ఫ్లెక్సీలు ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. వాటిని కించపరుస్తూ, ఉపముఖ్యమంత్రిగారి ఫోటోలను చించి, అవమానకరంగా వ్యవహరించారు. అక్కడ జరిగిన సంఘటనలను రాజకీయం చేయడం వారికి సబబు కాదు. కులాన్ని అడ్డుపెట్టుకుని, అక్రమాలు చేస్తున్న రవిబాబుని అడ్డుపెట్టుకుని వారు చేస్తున్న రాజకీయాలను బట్టే తెలుస్తుంది.

శ్రీ మహమ్మద్ అలీ షబ్బీర్:- చైర్మన్ సాబ్, వారు చాలా సీనియర్ మినిస్టర్. మేము వారికి చాలా గౌరవం ఇస్తాము.

వారు బుల్లెట్ వాహనం వాడేవారు. మాకు ఆదర్శంగా ఉండేవారు. నాకు కూడా బుల్లెట్ ఉంది.

(అంతరాయం)

అరె, మంచి మాటలు కూడా వినరా? దళితుల గురించి మాట్లాడుతున్నప్పుడు ఇలా అడ్డు తగలడం మంచిది కాదు. మా సుధాకర్ రెడ్డిగారు మాట్లాడుతున్నప్పుడు రెండు, మూడుసార్లు ఆటంకం కలిగించారు. ఇది మంచిది కాదు. దళిత నాయకులు ఇక్కడ ఉన్నారు. చాలా ఆశ్చర్యంగా ఉంది. అధ్యక్షా, ఈ రోజు హోం మంత్రిగారు హౌజ్ ను మిన్ లీడ్ చేసినారు. మీరు కూడా మంత్రిగా చేశారు కదా అని వారు అన్నారు. సమాధానం చెబుతూ మొదట లేదు, లేదు అన్నారు. తరువాత నేను చెప్పిన ఫిగర్స్ చదువుతున్నారు. ఇవన్నీ ఎక్కడనుంచి వచ్చాయి?

డిజిపిగారు ఈ అంకెలు ఇచ్చారన్నారు. ఎన్నిని సస్పెండ్ చేశామని చెప్పారు. (న్యూస్ పేపర్ కటింగ్ ని చూపుతూ) ఇదిగో ఈ పేపర్ లో వచ్చిన వార్త చూడండి... కెటిఆర్ గారు అక్కడికి వెళ్లి, నేను మీ వెంట ఉన్నాను, ఎంక్వైరీ జరిపిస్తాము, మీకు న్యాయం చేస్తామని చెప్పారు.

(అంతరాయం)

నేను మా కాంగ్రెస్ పార్టీ తరపు నుండి, మా సభ్యుల తరపునుండి డిమాండ్ చేస్తున్నాను. ఇంత పెద్ద ఎత్తున ఎస్సీ, ఎస్టీల మీద దాడులు జరిగినా కూడా కాదు, కాదు అని చెబుతున్నారు. అందుగురించి తమరి ద్వారా ప్రభుత్వానికి అప్పీల్ చేస్తున్నాను. దీని మీద హౌజ్ కమిటీ వెయ్యండి. మినిస్టర్ గారు నో అంటున్నారు. డిజిపిగారు మరొక రకంగా చెబుతున్నారు. ఆర్టిఐ నుండి కేసులు వస్తున్నాయి. ఇన్ని వేల కేసులు కాదంటున్నారు. నేరెళ్ల కేసు లేదంటున్నారు. యావత్ ప్రపంచం చూస్తున్నది కాబట్టి.....

(అంతరాయం)

శ్రీ నాయని నర్సింహ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, ఇంతకు ముందే నేను చెప్పాను. 2014లో 1224 కేసులు నమోదైనాయి. వారికి కావలసిన సమాచారం తరువాత సప్లిమెంటరీలో చెబుతాను. అన్నీ ఒక్కసారే చెబుతారా? తరువాత 2015లో 1379 కేసులు మరియు 2016లో 1618 కేసులని చెప్పాను. డిజిపిగారు చెప్పింది కర్డే. వారు ఎందుకు తొందరపడుతున్నారు? గుమ్మడికాయల దొంగ అంటే భుజాలు తడుముకున్నట్లు ఉంది వ్యవహారం. అయ్యా, వారి ప్రభుత్వంలో దళితులకు ఎంత అన్యాయం జరిగిందో

అందరికీ తెలుసు. మేము పూర్తిగా దళితుల పక్షాన నిలిచి, వారికి న్యాయం చేస్తున్నాము. దళితులకు అన్యాయం జరిగిన సంఘటనలే లేవు. ఈ రోజు పోలీస్ డిపార్ట్ మెంట్ నెం.1 డిపార్ట్ మెంటుగా పేరు తెచ్చుకుంది. రాష్ట్రంలో శాంతిభద్రతలు కాపాడడంలో బ్రహ్మాండంగా పనిచేస్తున్నది. మతసామరస్యాన్ని కాపాడుతూ, మేము బ్రహ్మాండంగా పనిచేస్తున్నాము. మా మీద ఋరద చల్లాలని చేస్తే అది మీ మీదనే పడుతుంది.

శ్రీ మహమ్మద్ అలీ షబ్బీర్: అధ్యక్షా, హోం మినిస్టర్ గారు సభను మిన్ లీడ్ చేశారు. మాకు ప్రాటెస్ట్ చేసే అవకాశం ఇవ్వండి.

Janab Md.Ali Shabbir (Janab Md.Ali Shabbir) : اہل ان کی توین کی گئی کہ ان کے اوپر کیسز بنے کے باوجود یہ کہیں نہ ہوئے کی بات کہہ کر جھوٹ بڑا کیا۔ اس کا کرکس پائٹی نے بطور احتجاج ان کا ہاتھ کاٹ دیا۔

శ్రీ నాయని నర్సింహ రెడ్డి: అధ్యక్షా, దళితులకు అన్యాయం చేసే సమస్య లేదు. కాంగ్రెస్ హయాంలో అన్యాయం జరిగితే, మమ్ములను సమాధానం చెప్పమంటే మేము ఎలా చెబుతాము? కాబట్టి మా హయాంలో ఏ విధమైన అన్యాయం జరగలేదు. జరగనివ్వము. వారిని నూటికి నూరు శాతం కాపాడుకుంటాము. మేము దళితులకు ఇచ్చిన సదుపాయాలు, రాయితీలు కాంగ్రెస్ పార్టీ ఎన్నడూ ఇవ్వలేదు. మేము ఇస్తున్నాము. ఈ నాడు దళితుల మీద ప్రేమ ఒకబోసి, వారి సానుభూతి పొందాలని షబ్బీర్ అలిగారు ప్రయత్నం చేస్తే అది సాధ్యం కాదు.

పాలేరు పాత కాలవ ఆధునికీకరణ

ప్రశ్న నెం.2229(11)

శ్రీ పొంగులేటి సుధాకర్ రెడ్డి, ఎం.ఎల్.సి.:- గౌరవనీయులైన సాగునీటి శాఖ మంత్రి గారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా:

(అ) ఖమ్మం జిల్లాలో పాలేరు పాత కాలవ ఆధునికీకరణ పనులను చేపట్టినారన్న విషయం వాస్తవమేనా;

(ఆ) అయితే, సదరు పనులను అమలుచేస్తున్న ఏజెన్సీల వివరాలు ఏమిటి;

(ఇ) వాస్తవ అంచనా వ్యయం కంటే అధిక ధరలలో సదరు నిర్వహణ ఏజెన్సీలు పనులను అమలుచేస్తున్న విషయాన్ని ప్రభుత్వ దృష్టికి తేవడమయిందా;

(ఈ) అమలుచేసిన పనులలో నాణ్యత, ప్రమాణాల కొరత ఉన్న విషయాన్ని ప్రభుత్వ దృష్టికి తేవడమయిందా;

(ఉ) అయితే, అందుకు బాధ్యులైన వ్యక్తులపై తీసుకున్న చర్య ఏమిటి?

గౌరవనీయులైన సాగునీటి శాఖ మంత్రి (శ్రీ టి. హరీష్ రావు):- (అ) అవునండీ.

(ఆ) ఖమ్మంలోని మెనర్స్ ఎంఎస్ఆర్-ఎస్ఆర్సి(జెవి) ఏజెన్సీ ద్వారా 0.000 కిమీ నుండి 23.550 కిమీ వరకు పాలేరు కాలువ పునరుద్ధరణ, ఆధునీకీకరణ పనిని అమలుచేయడం జరిగింది.

(ఇ) అంచనా రేట్ల కంటే 4.98 శాతం అధికంగా ఏజెన్సీకి పనిని అప్పగించడం జరిగింది. ఈ పని అప్పగింపుకు సంబంధించి, ప్రపంచ బ్యాంకు ఎటువంటి అభ్యంతరం తెలుపలేదు.

(ఈ) పనులు పురోగతిలో ఉన్నప్పుడు నాణ్యతా నియంత్రణ సిబ్బంది పనులను తనిఖీ చేయడం జరిగింది. నాణ్యత, ఇతర ప్రమాణాలపై ఎటువంటి రిమార్కులు లేవని నివేదించడమయింది.

(ఉ) ఈ ప్రశ్న ఉత్పన్నం కాదు.

శ్రీ పొంగులేటి సుధాకర్ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, గౌరవ మంత్రిగారు ఈ Modernisation of Nagarjuna Sagar Projectలో భాగంగా rehabilitation and modernization of Paleru channel కొరకు 0 కి.మీ. నుంచి 23.50 కి.మీ.కి టెండర్లు పిలవడం జరిగిందన్నారు. నేను Right to Information దగ్గర నుండి సేకరించిన సమాచారం ప్రకారం టెండరు విలువ రూ.49కోట్లు. ఫైనల్ గా రూ.64కోట్లు అయింది. ప్రపంచ బ్యాంకు నార్న్స్ ప్రకారం ఆన్లైన్ టెండరు, ఎస్ఇ ఆఫీసులో టెండరు బాక్స్, సిఇ ఆఫీసులో టెండరు బాక్సు, ఎస్సీ ఆఫీసులో కూడా టెండరు బాక్సు ఉండాలి. 13 మంది బిడ్డర్లు వస్తే, వారిని లోకల్ గా బెదిరించారు. కాని మాకిచ్చిన సమాచారంలో ముగ్గురు పార్టిసిపేట్ చేశారన్నారు. వారి పేర్లు లేవు. అసంపూర్తి సమాచారం మాకు ఇచ్చారు అధ్యక్షా. ఒకే అధికారి మూడు సంవత్సరాలుగా ఆ ప్రాజెక్టు డైరెక్టరుగా ఉంటున్నాడు. 2006లో రూ.4400కోట్లకు శాంక్షన్ అయింది. కాని 2007లో టెండర్లు పిలిచి, 2008లో పనులు మొదలుపెట్టారు. ఈ మొత్తం ప్రాజెక్టులో, ఇప్పుడు ప్రత్యేకించి నేను అడిగిన దాంట్లో నాణ్యతా ప్రమాణాల గురించి ఆలోచిస్తే సర్దిపై చేశారని మంత్రిగారు చెబుతున్నారు. నేను తమరి ద్వారా కోరేది ఏమిటంటే ఒక సమగ్ర విచారణ

జరిపించాలి. టర్న్స్ ఆఫ్ రిఫరెన్సులో ఎవరైతే నాణ్యతా ప్రమాణాల గురించి గ్యారెంటీ ఇచ్చారో వాళ్లను కూడా చేర్చి పూర్తి స్థాయి విచారణ జరిపించాలని కోరుతున్నాను. ఎందుకంటే అక్కడ కాంక్రీటు చెయ్యలేదు, పది నెలల పనులు నాలుగు నెలల్లో హడావుడిగా పూర్తి చేశారు. కాంట్రాక్టర్లు, అధికారులు సన్మానం కూడా చేయించుకున్నారు. పనులు వేగంగా జరగకూడదని నేను చెప్పడం లేదు. కాని క్వాలిటీ కూడా అవసరమే. టెండరు నిబంధనల్లో ఉన్న అనేక అంశాలను వారు ఫుల్ ఫీల్ చెయ్యలేదు. అక్కడికి ప్రభుత్వ ఇంజనీర్లతోపాటు నేను కూడా ఎక్స్ పర్ట్స్ ని తీసుకువస్తాను. సమగ్ర దర్యాప్తు చేయించాలి. ఎందుకంటే పెద్ద ఎత్తున డీవియేషన్స్ అండ్ వయెలేషన్స్ జరిగిన కాంట్రాక్టు. ఏ మంచిపనికైనా మేము స్వాగతిస్తాము. కాని ఇందులో చాలా అక్రమాలు జరిగాయని మేము ఆరోపిస్తున్నాము. కేంద్ర ప్రభుత్వంలోని కంట్రోలర్ ఆఫ్ ఎయిడ్ ఎకౌంట్స్, మినిస్ట్రీ ఆఫ్ హైదరాబాద్ ద్వారా ఫండ్స్ వస్తాయి. నిధులు వచ్చేది కేంద్రం నుండే అయినా, టోటల్ ప్యాకేజీలో చాలా అన్యాయం జరిగింది. మా దగ్గర సిమెంటు లైసింగ్ చేయాలన్న చోట నామమాత్రంగా చేసి, సరిపెట్టారు. మా మీద ఆరోపణలు చేశారు. కాంగ్రెస్ హయాంలో ఏజెన్సీలు ఇష్టం వచ్చినట్లు అడ్వాన్సులు తీసుకున్నారని చెప్పారు.

(అంతరాయం)

సమగ్ర న్యాయ విచారణకు మేము రెడీ. సమగ్ర విజిలెన్సుకైనా మేము రెడీ. 2006 నుండి మొత్తం ఎంక్వైరీ చేయించండి. ఆ ఆఫీసర్ మీద కూడా. ఎందుకు ఇన్ని సంవత్సరాల నుండి అతను అక్కడ కొనసాగుతున్నాడు. గత ముఖ్యమంత్రులు చంద్రబాబునాయుడు, రాజశేఖర్ రెడ్డి, రోషయ్యగారు మరియు కిరణ్ కుమార్ రెడ్డిగార్ల వరకు అదే ఆఫీసర్ కొనసాగుతున్నాడు. ఒక నాన్ ఐఏఎస్ ఆఫీసర్ ఎందుకు ఉన్నాడు? మా దగ్గర దీనిగురించి ఎంతో సమాచారం ఉంది.

(అంతరాయం)

శ్రీ టి. హరీష్ రావు:- అధ్యక్షా, మిత్రులు శ్రీ సుధాకర్ రెడ్డిగారు ఒక విషయం చాలా స్పష్టంగా చెప్పారు. నాకు అర్థమయింది ఏమిటంటే మా కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వ హయాంలో రాజశేఖర్ రెడ్డిగారు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు, రోషయ్యగారు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు, కిరణ్ కుమార్ రెడ్డిగారు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు ఇదే పి.డి. ఉన్నాడు.

మా ప్రభుత్వ హయాంలో అవకతవకలు జరిగినాయి అని కాంగ్రెస్ పార్టీ సభ్యుడే అన్నట్లుగా నాకు అర్థమయింది.

(అంతరాయం)

నేను విన్నదే చెబుతున్నాను. ఇప్పటిదాకా మాట్లాడింది రికార్డుల్లో ఉంది కదా. **It is there in the record.** మా ప్రభుత్వ హయాంలో అన్యాయం జరిగింది. అవకతవకలు జరిగాయి. అధికారులను కంటిన్యూ చేశారు అన్నారు. స్వంత పార్టీని కూడా విమర్శించినందుకు వారిని అభినందిస్తున్నాను. తప్పులు జరిగినప్పుడు స్వంత పార్టీని కూడా తప్పు పట్టే నైజం వారిది.

11.00 | అధ్యక్షా, సుధాకర్ రెడ్డి గారు జనరల్ గా ఖమ్మం జిల్లా ఉ. అభివృద్ధి గురించి, ఖమ్మం ప్రాంత ప్రజల గురించి ఎప్పుడూ ప్రశ్నలు అడుగుతుంటారు. పాతేరు రిజర్వాయర్, పాత కాలువను 1928లో అప్పటి నిజాం నవాబు నిర్మించారు. 1928 నుంచి ఇప్పటి వరకు ఆ పాత కాలువను ఎవ్వరూ పట్టించుకున్న పరిస్థితి లేదు. 14447 ఎకరాలకు నీరు అందించవలసిన పాత కాలువ గత కాంగ్రెస్, తెలుగుదేశం ప్రభుత్వాలు పట్టించుకోకపోవడం వల్ల ఆయకట్టు 8వేల ఎకరాలకు తగ్గిపోయింది. అలాంటి పనిని ఈరోజు మా మంత్రిగారు గౌరవనీయులైన తుమ్మల నాగేశ్వరరావు గారు ప్రభుత్వ దృష్టికి, ముఖ్యమంత్రి గారి దృష్టికి తీసుకొచ్చారు. పాత కాలువ రైతులు బాగా నష్టపోతున్నారు, అక్కడ క్రింద ఉండే షుగర్ ఫ్యాక్టరీకి నీళ్లు రావడం లేదు, రెండు పంటలకు నీళ్లు ఇచ్చే చోట ఒక పంటకు కూడా నీరు రావడం లేదు అని ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకొస్తే, దాన్ని మేము శాంక్షన్ చేసి నాలుగు నెలల్లో యుద్ధ ప్రాతిపదికన పూర్తి చేసిన పనిని సుధాకర్ రెడ్డిగారు తప్పకుండా అభినందిస్తారని ఆశించాం. ఈ పనిని పూర్తి చేయడం ద్వారా 14447 ఎకరాలతోబాటు మరో 6వేల ఎకరాలకు అదనంగా నీళ్లు ఇచ్చి, ఈరోజు పాత కాలువ క్రింద 20వేల ఎకరాలకు యాసంగి పంట క్రింద నీళ్లు ఇవ్వబోతున్నాం. అదృష్టవశాత్తూ ఈ సంవత్సరం నాగార్జునసాగర్, శ్రీశైలం ప్రాజెక్టులకు నీళ్లు వచ్చాయి, తప్పకుండా ఈ పాత కాలువ క్రింద 20వేల ఎకరాలకు నీరిస్తాం.

నాలుగు నెలల్లో పూర్తి చేశాం కనుక ఈ యాసంగి పంటలో 20వేల ఎకరాలకు నీళ్లు ఇవ్వగలుగుతున్నాం. నిజానికి మీరన్నట్లుగా పది నెలల్లో పూర్తి చేసి ఉంటే పాత కాలువ క్రింద 20వేల ఎకరాలకు నీళ్లు లేకుండా పోయేది కదా యాసంగిలో! నుంచి పనిని తప్పకుండా మీరు అభినందించండి. ఇంకా సూచనలు, సలహాలుంటే తప్ప

కుండా తీసుకుంటాం. దీని ద్వారా చాలా లాభాలు జరుగుతాయి. 320 క్యూసెక్కుల నీరు పోవలసిన కాలువ, అప్పుడు దంగు సున్నంతో కట్టిన కాలువ కాబట్టి అది కూలిపోయి నీళ్లు పోక 200 క్యూసెక్కుల ప్రవాహం మాత్రమే ఉంది. తిరిగి 320 క్యూసెక్కులకు తెచ్చుకోగలిగాం. దాంట్లో ఉండే వంతెనలు, యు.టి.లు కానీ కూలిపోయి సరిగా లేకరైతుల బ్రాక్డర్లు, వరి కోత మిషన్లు వెళ్లనటువంటి పరిస్థితి ఉండే. ఈరోజు బాగు చేయడం వల్ల రైతుల బ్రాక్డర్లు, వరి కోత మిషన్లు బ్రహ్మాండంగా అటునుంచి ఇటు, ఇటు నుంచి అటు వెళ్లే అవకాశం వచ్చింది. ఇంతకు ముందు 23కిలోమీటర్లలో 17కిలోమీటర్లు దాటి నీళ్లు క్రిందకు పోయే అవకాశం లేకుండా. ఈరోజు మోడ్రనైజ్ చేశాం కనుక ఈ యాసంగి పంటలో 23కిలోమీటర్లలో చిట్టచివరి ఆయకట్టుకు కూడా నీళ్లు అందించబోతున్నామని మీద్వారా గౌరవ సభ్యులకు తెలియజేస్తున్నాను.

క్వాలిటీ కంట్రోల్ విషయం మీరు ఇన్ స్పెక్షన్ చేశారా లేదా అని అడిగారు. ఇది ఇన్ స్పెక్షన్ రిపోర్టు (తన చేతిలో ఉన్న డాక్యుమెంటును చూపిస్తూ), మీద్వారా సభ్యులకు పంపిస్తాను. సుధాకర్ రెడ్డిగారు నాకు లెటర్ ఇచ్చారు. నేను క్వాలిటీ కంట్రోలు చీఫ్ ఇంజనీర్ ను పిలిపించి, మీరు థరోగా వెరిఫై చేయడని చెప్పాను. వారు వెరిఫై చేసి రిపోర్టు కూడా ఇచ్చారు. ఆ రిపోర్టు కాపీని మీద్వారా గౌరవ సభ్యులకు పంపిస్తాను. ఇంకా ఏమైనా అనుమానాలుంటే ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకురండి. తప్పకుండా వాటి మీద విచారణ జరిపించడానికి ప్రభుత్వం సిద్ధంగా ఉంది.

డీవియేషన్ విషయాల గురించి చెప్పారు. పని ప్రారంభించినప్పుడు ఏమవుతుందంటే, ఒక స్ట్రక్చర్ అదనంగా కట్టవలసిన అవసరం వస్తుంది, ఒక యు.టి. అదనంగా కట్టవలసిన అవసరం వస్తుంది. **vulnerable position** ఉన్న దగ్గర అవసరమైతే కొంత గైడ్ వాల్ కట్టవలసినప్పుడు ఐదు నుంచి పది శాతం డీవియేషన్ సహజంగా ఇంజనీరింగ్ వింగ్ లో జరుగుతుంది. కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వ హయాములో 2006 నుంచి 2014 వరకు ఈ పనులు జరిగాయి. కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వ హయాములో జరిగిన పనుల డీవియేషన్ ఎంత ఉందంటే - 47.86 శాతం అప్పటి ప్రభుత్వ హయాములో జరిగిందని స్పష్టంగా రికార్డులో ఉంది. వరల్డ్ బ్యాంకు మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని అభినందించింది. టీఆర్ఎస్ ప్రభుత్వం వచ్చినప్పుడు ప్రాజెక్టులకు సంబంధించి ర్యాంకింగ్ లో చివరి స్థానంలో ఉంది. ఇప్పుడు తెలంగాణ రాష్ట్రం ఇండియాలోనే నెంబర్ వన్

ర్యాంకింగ్ లో ఉన్నది. చాలా బాగా మనం దాన్ని పూర్తి చేసి నాగార్జునసాగర్ క్రింద పూర్తి ఆయకట్టుకు నీళ్ళిచ్చే విధంగా ప్రభుత్వం ముందుకు పోతోంది. ఇప్పటికే 90, 95 శాతం పనులు పూర్తి అయ్యాయి. మిగిలిన నాలుగైదు శాతం పనులు వచ్చే జూన్ నాటికి పూర్తి చేసి నాగార్జునసాగర్ ఎడమ కాలువ క్రింద నల్గొండ, ఖమ్మం జిల్లా రైతాంగానికి పూర్తి స్థాయి ఆయకట్టుకి నీళ్ళు అందిస్తాం.

శ్రీ పొంగులేటి సుధాకర్ రెడ్డి:- నేను ఈ హౌస్ లో ఛాలెంజ్ చేస్తున్నాను. రెండు వంటలకు నీరు ఇచ్చిన తర్వాత ఇదే హరీష్ రావు గారిని తీసుకుపోయి, ఎక్స్ పర్ట్ తో చెక్ చేయిద్దాం. మొత్తం క్వాలిటీ ఎలా ఉంది, ఎర్త్ వర్క్ కానీ, సిమెంట్ కాంక్రీట్ కానీ, సిగిలైనింగ్ కానీ, డ్రైప్ లైన్ కానీ వీటన్నింటి మీద ఎంక్వైరీ చేయిద్దాం. మీరు పని చేసిన దాన్ని ఎవరూ తప్పు పట్టడం లేదు. స్పీడప్ చేయడాన్ని తప్పు పట్టడం లేదు. స్థానిక మంత్రి గారి గురించి చెప్పారు, దాన్ని తప్పు పట్టడం లేదు. మేమేదో చేయని పనిని మీరు చేసినట్లుగా చెప్పారు, సంతోషం. ఓవరాలాగా అన్ని ప్యాకేజీలు గాకుండా కేవలం ఏడో ప్యాకేజీలో ఎంత డీవియేషన్ ఉంది, కోర్టుకు ఎందుకు పోవలసి వచ్చింది, ఎందుకు ఉల్లంఘనలు జరిగాయో విచారణ చేద్దాం. మా టైములో 40 శాతం డీవియేషన్ జరిగిందని చెప్పారు. అన్నీ కలిపి ఎంక్వైరీ పెట్టండి, మీకేమి అభ్యంతరం? ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో వచ్చింది, తెలంగాణ పేర్ ఎంతో ఉంటుంది. దాని మీద సమగ్ర దర్యాప్తు జరిపించండి. రూ.1500కోట్లకు పైగా తెలంగాణ ప్రాంతంలో డ్యాముతో సహా స్పిల్ వే మీద ఆరోపణలు వచ్చాయి. విజి టెన్స్ రిపోర్టులు పెండింగులో ఉన్నాయి. మా ప్రభుత్వంలోనే పెండింగులో ఉన్నాయి. అదే ఏజన్సీలు పని చేస్తున్నాయి. రెండింటలు, మూడింటలు కాదు, మూడు వందల శాతం ఎక్సెస్ అయింది. గౌరవ మంత్రిగారు చెప్పిన దాంట్లో నేను ఏమీ అనడం లేదు. మంచి పనిని అభినందించే సంస్కారం మాకుంది. భక్త రామదాసు ప్రాజెక్టు కట్టారు, దానికి నీటి కేటాయింపులు లేవు. మా ఏరియా మొత్తం ఎండిపోతోంది. అది వేరే విషయం. మీరు ఇప్పుడు పాత కాలువ అంటున్నారు. క్వాలిటీ సరిగా లేదు. ఎంక్వైరీ చేయండి. మంత్రి గారికి ఆవిధంగా రిపోర్టు ఎలా వస్తుంది? సమగ్ర దర్యాప్తు చేపట్టండి.

శ్రీ టి. హరీష్ రావు:- గౌరవ సభ్యులు సుధాకర్ రెడ్డి గారు మాట్లాడుతూ, నేను ఉన్నది లేనట్లుగా, లేనిది ఉన్నట్లుగా చెప్పానని అన్నారు. జరిగిందే చెప్పాను. మేము

చేసిన పని గురించి మాత్రమే చెప్పాను. చేయని పని గురించి నభకు కానీ, సుధాకర్ రెడ్డి గారికి కానీ చెప్పలేదు. ఏమీ జరగలేదని, క్వాలిటీ కంట్రోలు రిపోర్టు ఉందని చెప్పాను. వారి దగ్గర ఇంకా ఏదైనా ఉంటే, స్పెసిఫిక్ గా రాతపూర్వకంగా ఇవ్వమనండి, తప్పుకుండా తగిన విచారణ జరిపిస్తాం.

PURIFICATION AND UPDATION OF LAND RECORDS

L.c.Q No.2225 (14)

Sarvasri Paturi Sudhakar Reddy, V.Bhoopal Reddy, MLCs:- Will the Hon'ble Deputy Chief Minister (Revenue) be pleased to state:

(a) whether it is a fact that Purification and Updation of Land Records Programme has been taken up in the State;

(b) If so, the details thereof;

(c) the steps being taken to taken up registration and mutation at a time for the benefit of land purchasers;

(d) whether there is any proposal to implement Core Banking System in maintenance of Land dRecords also; and

(e) if so, the time by which it will be implemented?

Deputy Chief Minister (Revenue) (Sri Md.Mamood Ali):- (a) Yes, sir.

(b) The Land Records Updation Programme was initiated w.e.f. 15.09.2017 in all the Districts (except Hyderabad) to purify the Land Records. As part of it, 1,418 Revenue teams are formed in the State. The teams have been instructed to visit every village and spend 10 working days. During the period, they will distribute ROR 1B abstracts and collect the details of Bank Account Number, Aadhaar Number and Mobile Number with their confirmation of Land holdings. If there are any objections, they will submit claims & Objections. The Revenue teams verify those claims & Objections and pass appropriate orders. After completion of enquires, the Tahsildar issue consolidated proceedings on all the corrections order by him/her. The changes, if any will be carried out during the purification of the programme. Simultaneously, the Tahsildar declare the revenue village is error free.

(c) After completion of land records updation programme, necessary instructions will be issued for implementation of simultaneous registrations and mutations.

(d) Yes, sir.

(e) A decision will be taken, after completion of land records updation programme.

శ్రీ పాతూరి సుధాకర్ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, గౌరవ ఉప ముఖ్యమంత్రిగారు ఇచ్చిన సమాధానంతో సంతృప్తి చెందుతూనే రెండు విషయాలపై స్పష్టత ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా భూరికార్డుల ప్రక్షాళన జరుగున్న సందర్భంగా రైతుల్లో కొన్ని అనుమానాలున్నాయి. దాంట్లో ప్రధానంగా .. తహశీల్దారు గ్రామానికి వచ్చినపుడు రైతులు లేవనెత్తిన అంశం ఏమంటే - ఫౌటీ పట్టా మార్పిడి ఎలా జరగాలి? రెండు - విరాసత్ పట్టా మార్పిడి ఎలా జరగాలి? ఈ రెండు అంశాలకు సంబంధించిన వివరాలు ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ వి. భూపాల్ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా భూరికార్డుల ప్రక్షాళన కోసం గౌరవ మంత్రిగారు, ప్రభుత్వం తీసుకున్న నిర్ణయాన్ని నేను మన్ననగా అభినందిస్తున్నాను. నిజంగా నేను కొన్ని గ్రామాలకు వెళ్లడం జరిగింది. చాలా రోజుల నుంచి పెండింగులో ఉన్న కేసులను పరిష్కరించి, క్రమబద్ధీకరించి సర్టిఫికేట్స్ ఇస్తున్నందుకు ప్రజలు సంతోషిస్తున్నారు. నేను కూడా సంతోషిస్తున్నాను. అయితే ఈ సందర్భంగా రెండు విషయాలను చెప్పదలుచుకున్నాను. కొన్ని సర్వే నెంబర్లలోని భూములను రిజిస్ట్రేషన్ చేయడానికి వీలు లేదు, చేసినా చెల్లదని ప్రభుత్వం చెబుతోంది. అలాంటి సర్వే నెంబర్లను ముందు రిజిస్ట్రేషన్ కార్యాలయంలో డిస్మిస్ చేసి, దానికి ప్రత్యేకంగా ఒక సెక్షన్ను ఏర్పాటు చేసి ఆ సర్వే నెంబర్లలోని భూములు రిజిస్టర్ కాకుండా, మ్యుటేషన్ కాకుండా చూస్తే బాగుంటుంది. అలా గాకుండా రెండుసార్లు మార్పిడి అయిన తర్వాత, జమాబందీ అయిన తర్వాత, మూడో వ్యక్తి ఆ భూమిని కొన్నప్పుడు, పాతదంతా తిరగతోడి ఆ రిజిస్ట్రేషన్ చెల్లదంటే కొన్నవాళ్ళకి అన్యాయం జరుగుతుంది. అటువంటి వాటికి సంబంధించి చర్యలు తీసుకోవాలని గౌరవ ఉప ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

جناب محمد محمود علی (Janab Md.Mahmood Ali): چیرمین صاحب! کے Land record purification کام کی ضرورت سے پہلے کافی غور و خوض کیا گیا کیوں کہ کسان زمینات کے معاملہ میں ایک تازمات کا شکار تھے۔ اور بیشتر ارضیات کے تازمات بھی تھے۔ اس کو پیش نظر رکھتے ہوئے عکمال نے ایک مفید اسکیم شروع کی۔ اور یہ پروگرام دوسروں میں کیا جا رہا ہے۔ Phase-I میں pure records ہے اس کو update کیا جا رہا ہے۔ Phase-II کے تحت مسائل کی یکسوئی کی جائے گی جیسا کہ مدعا کر رہی صاحب نے کہا کہ اس طرح records ان کے پاس ہے، اس کو purification کیا جا رہا ہے، اور جہاں پر بھی تازمات ہیں اس کی Phase-II میں یکسوئی کی جا رہی ہے۔ چیرمین صاحب 1930 کے بعد یہ پہلی مرتبہ ایسا کام کیا جا رہا ہے۔ اس سے کسانوں کو بہت زیادہ فائدہ ہوگا، اس سے کسان بہت خوش ہیں کیوں کہ کوئی بھی اب تک ان کے زمینات کے بارے میں غور و خوض ہی نہیں کیا تھا۔ تانکا نہ بننے کے بعد پہلی مرتبہ عزت آبادی ام صاحب نے ریکارڈ کو درست کرنے کا بیڑا اٹھایا ہے، جہاں پر بھی Litigation ہے اس کو حل کیا جائے گا، ریکارڈ کی درستی کے ساتھ ہی دارپاس تک بھی دی جائے گی۔

ఆయుష్ సేవలను 'ఆరోగ్య శ్రీ పథకం క్రింద చేర్చుట'

ప్రశ్న నెం.2286(15)

శ్రీ కర్నె ప్రభాకర్, ఎంఎల్సీ:- గౌరవనీయులైన వైద్య, ఆరోగ్య శాఖా మంత్రి గారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచరం తెలియజేస్తారా:

(అ) రాష్ట్రంలో ఆరోగ్య శ్రీ పథకం ఆయుష్ సేవలను తీసుకురావడానికి ఏదైనా ప్రతిపాదన ఉందా;

(ఆ) అయితే, వాటి వివరాలు ఏమిటి;

(ఇ) ఎప్పటిలోగా ఈ సేవలను అమలు చేయడమవుతుంది?

వైద్య, ఆరోగ్య శాఖామంత్రి (డా. సి. లక్ష్మారెడ్డి):- (అ) ఆరోగ్య శ్రీ పథకం క్రింద ఆయుష్ థెరపీలను చేర్చడం కోసం మాత్రమే ప్రభుత్వ ఆసుపత్రుల నుండి ప్రతిపాదనను ఆరోగ్య శ్రీ హెల్త్ కేర్ ట్రస్టు స్వీకరించింది.

(ఆ) ఈ ప్రతిపాదన ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉంది.

(ఇ) ఈ ప్రశ్న ఉత్పన్నం కాదు.

శ్రీ కర్నె ప్రభాకర్:- అధ్యక్షా, ఆరోగ్య తెలంగాణ సాధనలో భాగంగా ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అనేక కార్యక్రమాలు చేపడుతోంది. తెలంగాణాను ఆరోగ్యంగా ఉంచాలని ఆ శాఖామంత్రిగా పని చేస్తున్న లక్ష్మారెడ్డి గారు తీసుకున్నటువంటి చర్యలపై నిజంగా ప్రజలు చాలా సంతోషాన్ని వ్యక్తం చేస్తున్నారు. అయితే ఆయుష్ విభాగాలను వెల్స్ సంబర్లలో పెట్టాలనే డిమాండు ప్రజల నుంచి వస్తోంది.

అటువంటి ప్రతిపాదన ప్రభుత్వం వద్ద ఏదైనా ఉందా? మంత్రిగారు చెప్పాలని కోరుతున్నాను.

ఆయుష్ విద్య కోసం ప్రత్యేకంగా ఏదైనా బడ్జెట్ కేటాయింపారా? చెప్పవలసిందిగా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. ఆయుర్వేదం పేరుతో కొంత మంది నకిలీ డాక్టర్లు అల్లోపతి వైద్యం చేస్తున్నారు. దాంతో అమాయక ప్రజలు అనేక ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. ఆవిధంగా తప్పుడు వైద్యం చేస్తున్న వారిపై చర్యలు తీసుకునే కార్యక్రమం ఏదైనా ప్రభుత్వ ఆలోచనలో ఉందా?

బల్కంపేటలో ఒక మంచి ఆయుర్వేద సెంటరు ఉంది. అది ఆయుర్వేదంలో అద్భుతమైన ఫలితాలు సాధిస్తోంది. అధ్యక్షా, మీరు కూడా ఈ ఆయుర్వేద రంగాన్ని ప్రోత్సహించడం కోసం అనేక సందర్భాలలో మీటింగుల్లో పాల్గొంటున్నారు. మీ ఉపన్యాసాలను పేపర్లు, టీవీలలో చూస్తున్నాను. మీకు ఇష్టమైన ఆయుర్వేద రంగాన్ని అభివృద్ధిలోకి తీసుకురావడానికి మీరు కృషి చేస్తున్నారు. బల్కంపేటలో 120 పడకల సామర్థ్యం గల ఆయుర్వేద ఆసుపత్రి ఉంది, ఇప్పుడు అది 180 పడకల ఆసుపత్రి అయింది. కానీ దానికి సిబ్బంది మాత్రం చాలా తక్కువగా ఉన్నారు. మరొక ఆశ్చర్యకరమైన విషయం ఏమంటే - ఈ మధ్య కాలంలో జిందాల్ అనే వ్యక్తి బల్కంపేట ఆసుపత్రిలో ట్రీట్మెంటు తీసుకొని, అక్కడ ఉన్న సిబ్బందిని కర్ణాటకకు తీసుకొని పోయి, అక్కడ వైద్యం చేస్తూ అద్భుతమైన ఫలితాలు సాధిస్తున్నారు. మన వాళ్లంతా ఇప్పుడు కర్ణాటకకు పోతున్నారు. ఇటువంటి సందర్భంలో దీన్ని బలోపేతం చేయడానికి చర్యలు తీసుకోవాలని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. అదనపు కాటేజీలు కావాలనే డిమాండు కూడా ఉంది.

చాలా మంది స్థూలకాయంతో బాధ పడుతుంటారు. తెలియనటువంటి బరువు పెరిగిన వాళ్లు చాలా మంది ఉంటారు. ఆయుర్వేదం ద్వారా దానికి చికిత్స పొంది ఆరోగ్యవంతులయ్యే అవకాశం ఉంది. నా ప్రక్కన ఉన్న మిత్రులు రాములు నాయక్ గారు అక్కడికి పోయి వచ్చిన తర్వాత 15 కేజీల బరువు తగ్గారు. స్థూలకాయంతో బాధ పడుతున్న చాలా మందికి ఉపయోగపడుతుంది కాబట్టి ఆయుష్ థెరపీపై దృష్టిపెడుతున్న మంత్రిగారికి కృతజ్ఞతలు తెలియజేస్తూ, ఇంకా దీన్ని బలోపేతం చేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

మిస్టర్ చైర్మన్:- గౌరవ సభ్యులు ఇన్ని ప్రశ్నలు అడగడానికి ముందే రాసి పంపితే, మంత్రిగారు సమాధానాలతో సిద్ధంగా వస్తారు. ఇన్ని ప్రశ్నలకు ఒకేసారి సమాధానం చెప్పడం కష్టంగా మారుతుంది.

డా. సి. లక్ష్మారెడ్డి:- అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు కర్నె ప్రభాకర్ గారు చెప్పినట్లుగా ఆయుష్ విధానాన్ని అభివృద్ధి చేయవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తర్వాత అల్లోపతి వైద్యాన్ని అన్ని రకాలుగా అభివృద్ధి చేస్తూనే దానికి అనుసంధానంగా ఆయుష్ విభాగాన్ని డెవలప్ చేయాలని రెండింటినీ కలిపి ఇంటిగ్రేటెడ్గా పెట్టి ఏ సిస్టంలో ఏమి అడ్వాంటేజ్ ఉన్నాయో వాటిని ప్రజలకు అందిస్తూ ముందుకు పోవడానికి అవసరమైన అన్ని కార్యక్రమాలు చేపడుతున్నాం. ఇప్పటికే రాష్ట్రంలో చాలా ఆసుపత్రుల్లో ఆయుష్ విభాగాలు ఏర్పాటు చేస్తున్నాం. గతంలో కొన్ని ప్రాంతాలలో ఆయుష్, అల్లోపతి సేవలు సెపరేటుగా ఉండేవి. ఒకే క్యాంపస్లో ఈ విభాగాలుంటే, వచ్చిన రోగులు ఏది బాగుందనుకుంటే అందులో ట్రీట్మెంటు తీసుకోవడానికి అవకాశం ఉంటుంది. గతంలో వీటి మధ్య కొంత కాంపిటిషన్ ఉన్న మాట వాస్తవం. అలాగాకుండా కలిసికట్టుగా ఇప్పుడిప్పుడే అల్లోపతి వాళ్లు ఈ ఆయుష్ విధానంలో ఉన్న మంచిని గుర్తించి దాన్ని ప్రజలకు అందించేందుకు ముందుకొస్తున్నారు. వాళ్లు కూడా దీన్ని అడ్వయిజ్ చేస్తున్నారు. అందువల్ల ఇప్పటికే ఆయుష్ విధానాన్ని డెవలప్ చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాం. గతంతో పోలిస్తే కేంద్రం కూడా ఇప్పుడు దీన్ని ప్రోత్సహిస్తోంది. కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి వచ్చే నిధులతో ఆయుష్ విభాగాన్ని అన్ని రకాలుగా ఇంప్రూవ్ చేస్తున్నాం.

గౌరవ సభ్యులు శ్రీ కర్నె ప్రభాకర్ చెప్పినట్లుగా బల్కంపేటలో ఉన్న నేచరల్ క్యూర్ హాస్పిటల్ను బలోపేతం చేయడానికి ఇప్పటికే చర్యలు తీసుకున్నాం. ఉన్న కాటేజీలను మెరుగుపరుస్తున్నాం, విఐపీ ల కోసం కొత్తగా కాటేజీలను నిర్మించడానికి ఆల్టర్నేట్ ప్రాసెస్ మొదలైంది, పని జరుగుతోంది. సిబ్బందికి సంబంధించి ఇప్పటికే నియామక ప్రక్రియ కొనసాగుతోంది, ఆ ఖాళీలన్నింటినీ భర్తీ చేయడం జరుగుతుంది. రాష్ట్రంలో ఈ రంగాన్ని పూర్తి స్థాయిలో అభివృద్ధి చేయడానికి అన్ని రకాల చర్యలు తీసుకుంటాం.

రాష్ట్రంలో పెద్ద ఎత్తున వెల్ నెస్ సెంటర్లను ఏర్పాటు చేస్తున్నాం. ఎంప్లాయిస్ అండ్ జర్నలిస్ట్స్ హెల్త్ స్కీము కొరకు హైదరాబాదులో మోడల్ గా రెండు వెల్ నెస్ సెంటర్లను

ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. వాటి ద్వారా మంచి ఫలితాలు వస్తున్నాయి, అందరూ అప్రిషియేట్ చేస్తున్నారు. ఒకేచోట అన్ని రకాల వైద్యం అందుతోందని సంతృప్తి చెందుతున్నారు. దాన్ని మోడల్ గా తీసుకొని రాష్ట్రమంతటా కూడా వెల్ నెస్ సెంటర్లను ఏర్పాటు చేయడానికి ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాం.

రాష్ట్రంలో నూతన వైద్య కళాశాలలు

పశ్చ నెం. 2329(16)

డా. పల్లా రాజేశ్వర్ రెడ్డి, శ్రీ కర్నె ప్రభాకర్, ఎంఎల్ఏలు:- గౌరవనీయులైన వైద్య, ఆరోగ్య శాఖామంత్రిగారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా:

(అ) నల్గొండ, సూర్యాపేట జిల్లాలలో కొత్త వైద్య కళాశాలలను ఏర్పాటు చేసే ప్రతిపాదన ఏదైనా ప్రభుత్వ వద్ద ఉన్నదా;

(ఆ) అయితే, ఆ వివరాలేమిటి;

(ఇ) ఎప్పటికీగా వాటిని ఏర్పాటు చేయడమవుతుంది?

వైద్య, ఆరోగ్య శాఖామంత్రి (డా. సి. లక్ష్మారెడ్డి):- (అ) అవునండీ.

(ఆ) 150 సీట్ల సామర్థ్యంతో నల్గొండ, సూర్యాపేట జిల్లాలలో కొత్త వైద్య కళాశాలలను ఏర్పాటు చేయడానికి అవసరమైన చర్యలను తీసుకోవడమవుతున్నది.

(ఇ) భారత వైద్య మండలి, భారత ప్రభుత్వం నుండి అవసరమైన అనుమతులను తీసుకున్న తర్వాత అడ్మినిస్ట్రేషన్ ప్రారంభించడమవుతుంది.

డా. పల్లా రాజేశ్వర్ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, సంతోషం. కొత్తగా నల్గొండ మరియు సూర్యాపేట జిల్లాలలో మెడికల్ కాలేజీలు ప్రారంభమవుతున్నాయని మంత్రిగారు తెలియజేయడం చాలా సంతోషకరం. ప్రస్తుతం ప్రపంచంలో అత్యధిక మెడికల్ కాలేజీలున్నది భారతదేశంలోనే. దేశంలో 642 జిల్లాలకు సంబంధించి 315 మెడికల్ కాలేజీలున్నాయి. అయితే అవుట్పుట్ మాత్రం ఒక్కొక్క కాలేజీకి 100 మాత్రమే వస్తోంది. చైనాలో 185 మెడికల్ కాలేజీలుంటే ఒక్కొక్క కాలేజీ నుంచి 920 మంది వరకు అవుట్పుట్ వస్తోంది. దరిదాపుగా 1.80లక్షల మంది డాక్టర్లు ప్రతి సంవత్సరమూ బయటకు వస్తున్నారు. ఆ విషయంలో చైనా ముందుంది. యూ.ఎస్.లో, అమెరికాలో ఒక్కొక్క కాలేజీ నుంచి 110 నుంచి 150 వరకు డాక్టర్స్ ప్రతి సంవత్సరమూ బయటకు వస్తున్నారు. మన దగ్గర 315 కాలేజీలున్నా 30వేల మంది డాక్టర్లు మాత్రమే బయటకు వస్తున్నారు. మన దగ్గర 38లక్షల మందికి ఒక

మెడికల్ కాలేజీ ఉంది. ప్లానింగ్ కమిషన్ ఎక్స్ పర్ట్స్ కమిటీ చెప్పిందేమంటే 2022-27 వరకైనా 25 లక్షల మందికి ఒక కాలేజీ ఉండాలని నిర్ధారించింది. 2015లో 57 కాలేజీలు, 2022వరకు మరొక 57 కాలేజీలు, 2025 వరకు 185 కొత్త కాలేజీలు పెట్టాలని చెప్పారు. ఇప్పుడు 1952 మంది ప్రజలకు ఒక డాక్టర్ ఉన్నారు. 2028 వరకు కనీసం వెయ్యి మందికి ఒక డాక్టర్ కావలసిన అవసరం ఉంది. ఈ పరిస్థితుల్లో వెంటనే చర్యలు తీసుకోవడానికి మంత్రిగారు కృషి చేయడం హర్షదాయకం.

మేము అడుగుతున్నదేమంటే - దీంతోబాటు మన తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పాటైన తర్వాత అంతర్జాతీయ, జాతీయ పరిస్థితులకు అనుగుణంగా, ప్లానింగ్ కమిషన్ నిర్ణయాలకు అనుగుణంగా మనం ఏమైనా కొత్త కాలేజీలు పెట్టామా? కొత్తగా ఎంబిబిఎస్ సీట్లు ఏమైనా పెరిగాయో, పిజి సీట్లు పెరిగాయో, సూపర్ స్పెషాలిటీ సీట్లు ఏమైనా పెరిగాయో? పెరిగితే సభకు తెలియజేయవలసిందిగా మీద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ కర్నె ప్రభాకర్:- అధ్యక్షా, మానవ మనుగడ ఉన్నంత వరకు వైద్యానికి ప్రత్యామ్నాయం లేదు. మానవ మనుగడ ఉన్నంత వరకు వైద్యం ఉండవలసిందే. ఈరోజు ప్రతి జిల్లాకు ఒక మెడికల్ కాలేజీ ఇస్తున్న సందర్భంలో, అందులో వెనకబడిన మా ఉమ్మడి నల్గొండ జిల్లాకు రెండు కాలేజీలు, అంటే నల్గొండ, సూర్యాపేటలలో ఏర్పాటు చేస్తున్నందుకు రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రిగారికి, అదే విధంగా ఆ శాఖ మంత్రిగారైన లక్ష్మారెడ్డిగారికి మా జిల్లా తరపున ప్రత్యేక ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను.

11.20 | అధ్యక్షా, వైద్య కళాశాలలను నల్గొండ, సూర్యాపేటల్లో ఉ. ఏక్కడ పెట్టాలని ప్రతిపాదనల్ని తయారు చేశారు, ఎంత స్థలం కావాలో ప్రభుత్వం నిర్ధారణకు వచ్చిందా, ఇప్పటి వరకు ఆ రెండు వైద్య కళాశాలలకు కావలసిన స్థల సేకరణకు సంబంధించినటువంటి పని ఏమైనా జరిగిందా అని తమరిద్వారా మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను.

డా. ఆర్. భూపతి రెడ్డి:- అధ్యక్షా, నిజామాబాద్ మెడికల్ కాలేజీలో 2013వ సంవత్సరంలో మొదటి బ్యాచ్ ప్రారంభమై, ఈ సంవత్సరం వారి కోర్సు పూర్తవుతుంది. ఆ కళాశాలలో కూడా పీజీ సీట్లు వచ్చే అవకాశముంది. అక్కడికి నేను వెళ్ళినప్పుడు వారు చెప్పిందేమంటే, మెడికల్ కాలేజీలో టీచింగ్ స్టాఫ్, నాన్ టీచింగ్ స్టాఫ్, పారా మెడికల్ స్టాఫ్ 50 శాతం కంటే తక్కువగా ఉన్నారు. స్టాఫ్ మొత్తం

ఫిల్ చేస్తే తప్ప మున్ముందు పీజీ సీట్లు వచ్చే అవకాశం లేదని నాతో చెప్పారు. అంతేకాకుండా ఆ కాలేజీ చాలా ఇరుకుగా తయారైంది. అధ్యక్షా, నిజామాబాద్ లో కేంద్ర ప్రభుత్వ ఆధీనంలోని “ఈఎస్ఐ” హాస్పిటల్ ఉంది. ఆ హాస్పిటల్ చాలా ఖాళీగా ఉంది. నీలోఫర్ హాస్పిటల్ లో ఉన్నట్లుగా నిజామాబాద్ మెడికల్ కాలేజీలోని మెటర్నిటీ, పిడియాట్రిక్ విభాగాలను ఈఎస్ఐ హాస్పిటల్ బిల్డింగులోకి మారిస్తే బాగుంటుందని, ఆవిధంగా తగు చర్యలు తీసుకోవాలని తమరి ద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

డా. సి. లక్ష్మారెడ్డి:- అధ్యక్షా, తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత తెలంగాణలోని పాత జిల్లాల పరిధిలో ఎక్కడిక్కడ కొత్త మెడికల్ కాలేజీలు ఏర్పాటు చేయాలనే ఉద్దేశంతో ఇప్పటికి రెండు కాలేజీలకు మంజూరునివ్వడం జరిగింది. వాటిలో ఒకటైన మహబూబ్ నగర్ కాలేజీలో రెండు సంవత్సరం అడ్మిషన్స్ జరుగుతున్నాయి. సిద్ధిపేటలో ఎం.సి.ఐ.కి అవసరమైన అన్ని అరేంజ్మెంట్స్ చేయడం జరిగింది. ఎం.సి.ఐ. ఇన్స్టిట్యూట్ తరువాత, అనుమతి వచ్చిన వెంటనే దానిని ప్రారంభిస్తాం. గతంలో మొత్తం 5 మెడికల్ కాలేజీలు మాత్రమే ఉన్నాయి. ఈ ప్రభుత్వం ఏర్పడిన తరువాత క్రొత్తగా రెండు మెడికల్ కాలేజీల ఏర్పాటుకు ప్రక్రియ మొదలయ్యింది. మొన్ననే నల్గొండ, సూర్యాపేటలో రెండు కాలేజీలకు ప్రతిపాదనలు తయారుచేయడం జరిగింది. సిద్ధిపేటలో అనుకున్న ఎం.సి.ఐ. నార్మ్ ప్రకారం అన్ని అరేంజ్మెంట్స్ చేయడం జరిగింది. మొన్ననే గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు సిద్ధిపేటలో మెడికల్ కాలేజీ కొరకు శంఖుస్థాపన చేయడం జరిగింది. పనులు జరుగుతున్నాయి. నల్గొండ, సూర్యాపేటల్లో మెడికల్ కాలేజీలను ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రకటించిన తరువాత దానికి అనుగుణమైన అవసరమైన అరేంజ్మెంట్స్ చేయడం జరుగుతోంది. నల్గొండలో ఇప్పటికే అవసరమైన మేరకు ఆసుపత్రి ఉంది. ఒక మెడికల్ కాలేజీని ప్రారంభించాలంటే, దానికి అనుమతి ఇవ్వాలంటే, కనీసం 300 పడకల ఆసుపత్రి ఉండాలి. దానికి అవసరమైన కాలేజీ బిల్డింగ్ ఉండాలి. మెడికల్ కాలేజీకి తగినట్లుగా నల్గొండలో 550 పడకల ఆసుపత్రి ఉంది. అందువల్ల మెడికల్ కాలేజీకి కావలసిన ప్రతిపాదనలను సిద్ధం చేస్తున్నాం. హాస్పిటల్ మరియు కాలేజీకి సంబంధించి కనీసం 20 ఎకరాల స్థలం అవసరముంటుంది. మెడికల్ కాలేజీకి 300 పడకల ఆసుపత్రి కావాలి కాబట్టి, సూర్యాపేటలో ఇప్పుడున్న ఆసుపత్రి సరిపోదు. 300 పడకల ఆసుపత్రి ఏర్పాటు చేయడానికి తగిన అనుమతుల కొరకు

J.264-5

ప్రతిపాదనలు సిద్ధం చేశాం. మంజూరు వచ్చిన వెంటనే, ఆసుపత్రి సిద్ధం చేసి, మెడికల్ కాలేజీకి అవసరమైన స్థల సేకరణ చేసి ఎం.సి.ఐ. నిబంధనలకు అవసరమైన అన్ని అరేంజ్మెంట్స్ చేస్తాం.

గౌరవ సభ్యులు డా. పల్లా రాజేశ్వర రెడ్డి గారు మాట్లాడుతూ వైద్య సీట్ల వివరాలు తెలుపమని అడిగారు. అధ్యక్షా, తెలంగాణలో మొత్తం 25 వైద్య కళాశాలలున్నాయి. వాటిలో ప్రభుత్వ రంగానికి చెందినవి 7 కళాశాలలు, ప్రైవేటు రంగానికి చెందినవి 18 కళాశాలలు. మొత్తం ఎం.బి.బి.ఎస్. సీట్లు 3750 ఉన్నాయి. ప్రభుత్వ కళాశాలల్లో 1050 సీట్లు, ప్రైవేటు కళాశాలల్లో 2700 సీట్లు ఉన్నాయి. పి.జి. సీట్లు మొత్తం 1405 ఉన్నాయి. ప్రభుత్వ కళాశాలల్లో 677 సీట్లు, ప్రైవేటు కళాశాలల్లో 725 సీట్లు ఉన్నాయి. సూపర్ స్పెషాలిటీ సీట్లు 155 ఉన్నాయి. అధ్యక్షా, తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత చాలా వైద్య సీట్లు పెరిగాయి. ఎం.బి.బి.ఎస్. సీట్లు ప్రభుత్వ కళాశాలల్లో 750, ప్రైవేటు కళాశాలల్లో 450 సీట్లు, 256 పీజీ సీట్లు కొత్తగా పెరిగాయి. అదేవిధంగా సూపర్ స్పెషాలిటీ సీట్లు 38 పెరిగాయి. నిజామాబాద్ కాలేజీ ఏర్పడిన తరువాత అక్కడ కొన్ని ఇబ్బందులున్న మాట వాస్తవం. సిబ్బంది కొరత ఉంది. అక్కడ సిబ్బంది నియామకాల ప్రక్రియ జరుగుతోంది. తొందరగా నియామకాల ప్రక్రియను పూర్తి చేసి, ఆ మెడికల్ కాలేజీ బాగా నడిచే విధంగా అన్ని రకాల ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాం.

మిస్టర్ చైర్మన్:- ప్రశ్న నెం.2186.....

శ్రీ మహమ్మద్ అలీ షబ్బీర్ (మైకు లేకుండా):- అధ్యక్షా, మాకు అవకాశం ఇస్తామన్నారు.

మిస్టర్ చైర్మన్:- అది 45 నిమిషాల ముందు మాట. ఇప్పుడు కాదు. మనకు ఎక్కువ సమయం లేదు. మీరు అర్థం చేసుకోవాలి. మిగతా సభ్యులు కూడా మాట్లాడాలి కదా. 45 నిమిషాల ముందు మీరు ప్రతిపక్ష నాయకులుగా అడిగినంత సమయాన్ని మీకు ఇచ్చాను.

శ్రీ మహమ్మద్ అలీ షబ్బీర్ (మైకు లేకుండా):- అధ్యక్షా, మెడికల్ కాలేజీల విషయమై ఒక్కటే ప్రశ్న అడుగుతాను.

మిస్టర్ చైర్మన్:- మిగతా ప్రశ్నలు కూడా ముఖ్యమైనవే కాబట్టి, త్వరగా అడగండి.

శ్రీ మహమ్మద్ అలీ షబ్బీర్:- అధ్యక్షా, మంత్రి లక్ష్మారెడ్డి గారిని నేరుగా ప్రశ్న అడిగేదేమంటే, మీరు మాట్లాడుతూ నల్గొండలో, సూర్యాపేటలో రెండు మెడికల్

కాలేజీలు ఇస్తామన్నారు. మరి, ముఖ్యమంత్రి ప్రకటించినందుకు సంతోషం. మీరు కూడా డాక్టర్. మీకు కూడా తెలుసు. మెడికల్ కాలేజీకి ఎం.సి.ఐ. పరిస్థానం కావాలంటే 300 పడకల ఆసుపత్రి మాత్రమే కాకుండా, లేబొరేటరీ, లైబరీ, టీచింగ్, హాస్టల్ మొదలైనవన్నీ కావాలి కాబట్టి, వాటన్నింటికీ కావలసిన భూసేకరణ చేశారా? లేదా స్థలాన్ని గుర్తించారా? ఈ సంవత్సరం ఎంత బడ్జెట్ పెట్టారు? భూసేకరణ చేసి, మెడికల్ కాలేజీ భవనాల నిర్మాణం పూర్తి చేసేందుకు ప్రభుత్వానికి ఏమైనా టార్గెట్ ఉందా?

డా. సి. లక్ష్మా రెడ్డి:- గౌరవ ప్రతిపక్ష నాయకులు వాళ్ళ ప్రభుత్వంలో జరిగినట్లుగానే మా ప్రభుత్వంలో కూడా జరుగుతుందనుకుంటున్నారు. అలా కాదు అధ్యక్షా. మెడికల్ కాలేజీల విషయమై ప్రకటన చేసి 15 రోజులు మాత్రమే అవుతోంది. ఈ 15 రోజుల్లో ఏమేమి చేయాలో అవన్నీ చేస్తున్నాం. అన్నీ సిద్ధమైన తరువాతే మెడికల్ కాలేజీలకు సంబంధించిన ప్రతిపాదనలు పంపిస్తాం.

నూతన జిల్లాల్లో జిల్లా న్యాయస్థానాల ఏర్పాటు

ప్రశ్న నెం.2186(17)

శ్రీ ఎన్. రామచంద్ర రావు, ఎం.ఎల్.సి.:- గౌరవనీయులైన గృహ నిర్మాణ, న్యాయ, దేవాదాయ శాఖ మంత్రి గారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా:

(అ) కొత్తగా ఏర్పడిన జిల్లాలలో జిల్లా కోర్టులను ఏర్పాటు చేసే ప్రతిపాదన ఏదైనా ప్రభుత్వం వద్ద ఉన్నదా;

(ఆ) అయితే, ఆ వివరాలు ఏమిటి;

(ఇ) ఈ విషయంలో తీసుకున్న / తీసుకుంటున్న చర్యలేమిటి?

గౌరవ గృహ నిర్మాణ, న్యాయ, దేవాదాయ శాఖ మంత్రి (శ్రీ ఎ. ఇంద్రకరణ్ రెడ్డి):- (అ) అవునండీ.

(ఆ) తరలింపు పద్ధతిలో, దాని నామ నిర్దేశాన్ని మార్పుతూ నిర్మల్ వద్ద VIIవ అదనపు జిల్లా, సెషన్స్ జడ్జి (ఎఫ్ టి సి), సిరిసిల్ల వద్ద IXవ అదనపు జిల్లా, సెషన్స్ జడ్జి, భూపాలపల్లి-జయశంకర్ వద్ద VIIIవ అదనపు జిల్లా, సెషన్స్ జడ్జి (ఎఫ్ టి సి)లను ఏర్పాటు చేస్తూ 17.10.2017 తేదీగల జి.ఓ.ఆర్.టి.నెం.622 ద్వారా ప్రభుత్వం ఉత్తరువులను జారీ చేసింది. మేడ్చల్ జిల్లా వద్ద అదనపు జిల్లా సెషన్స్ జడ్జి కోర్టు, పెద్దపల్లి వద్ద జిల్లా కోర్టు ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉన్నాయి.

(ఇ) కొత్తగా ఏర్పడిన మిగిలిన జిల్లాలు, ఇతర జిల్లాలకు సంబంధించి, ప్రస్తుత కోర్టులు అంటే అదనపు జిల్లా కోర్టులు

లేదా అదనపు జిల్లా జడ్జి ఫాస్ట్ ట్రాక్ కోర్టులను జిల్లా కోర్టులుగా స్థాయిని పెంచడం లేదా క్రమబద్ధీకరించడం కోసం లేదా కొత్తగా ఏర్పడిన జిల్లాలలో కొత్త కోర్టులను ఏర్పాటు చేయడం కోసం ప్రతిపాదనను సమర్పించడం కోసం హైకోర్టును సంప్రదించడమయింది. సదరు ప్రతిపాదన అందాల్సివుంది.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్ర రావు:- అధ్యక్షా, జిల్లాల నిర్మాణం సమయంలో అఖిలపక్ష సమావేశంలో మాట్లాడినప్పుడు, గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారిని “కొత్తగా ఏర్పడే జిల్లాల్లో జిల్లా కోర్టులను ఏవిధంగా నిర్మాణం చేస్తారని” ఆరోజు అడగడం జరిగింది. దానికి ఆరోజు ముఖ్యమంత్రి గారు మాట్లాడుతూ, “కొన్ని సెంటెర్స్ లో ఆల్ రెడీ అడ్మినిస్ట్రేటివ్ కోర్టులున్నాయి, వాటిని జిల్లా కోర్టులుగా మార్చే ప్రయత్నం చేస్తామని” చెప్పారు. ఇప్పటికే జిల్లాల నిర్మాణం పూర్తయ్యి దాదాపుగా సంవత్సరమయ్యింది కాబట్టి, ప్రభుత్వం వేగవంతంగా జిల్లా కోర్టుల నిర్మాణం చేస్తే బాగుంటుంది. ముఖ్యంగా సిటీ సివిల్ కోర్టుల్లో చాలా వరకు జడ్జిల పోస్టులు ఖాళీగా ఉన్నాయి. జడ్జిల నియామకం కాలేదు. తెలంగాణలో జడ్జీల కొరత ఉంది కాబట్టి, దాన్ని కూడా పూర్తి చేయాల్సిందిగా ప్రభుత్వాన్ని తమరి ద్వారా కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎ. ఇంద్రకరణ్ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, ప్రభుత్వ యంత్రాంగాన్ని సాధారణ ప్రజానీకం దగ్గరకు తీసుకెళ్ళాలనే ఉద్దేశంతో గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కె.చంద్రశేఖర రావు గారు 10 జిల్లాలుగా ఉన్నటువంటి తెలంగాణ రాష్ట్రాన్ని 31 జిల్లాలుగా చేస్తూ, తేది. 11.10.2016 న రెవెన్యూ (డి.ఎ.-సి.ఎం.ఆర్.ఎఫ్.) శాఖ వారి జి.ఓ.ఎం.ఎస్.నెం.221 నుండి 250 అధిసూచనలను జారీ చేసింది. ఫలితంగా తెలంగాణ రాష్ట్రంలో 10 జిల్లాల స్థానంలో 11.10.2016 నుండి 31 జిల్లాలు ఉనికిలోనికి వచ్చాయి. తదనుసారంగా తెలంగాణ ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శి 17.10.2016 తేదీన హైదరాబాదులో ఉన్న ఉన్నత న్యాయస్థాన రిజిస్ట్రార్ జనరల్ గారికి ఒక లేఖ వ్రాయడం జరిగింది. ఇందులో ఇతర విషయాలతో పాటు నిర్మల్, సిరిసిల్ల, పెద్దపల్లి, మరియు భూపాలపల్లి కొత్త జిల్లాలలో సమీప ప్రాంతాలలో ఉన్న న్యాయస్థానాలను బదిలీ చేయడం లేదా కొత్త న్యాయస్థానాలను ఏర్పాటు చేయడం పరిశీలించవచ్చునని, కొత్తగా ఏర్పడిన ఇతర జిల్లాలలో 8 అదనపు జిల్లా న్యాయస్థానాలు లేదా అదనపు జిల్లా జడ్జి (ఫాస్ట్ ట్రాక్)

న్యాయస్థానాలు పనిచేయించున్నవని పై లేఖలో పొందుపరచడం జరిగింది.

మిస్టర్ చైర్మన్:- క్వశ్చన్ అవర్ ముగిసినట్లుగా సభ్యులందరూ భావించవలసి ఉంటుంది. సమయాభావం వల్ల మిగతా ప్రశ్నలు వాయిదా వేయడమైనది.

(ప్రశ్న నెం.2323(18), 2390(19) మరియు 2320(20) లను వాయిదా వేయడం జరిగింది)

II. సభా కార్యక్రమం

1. వాయిదా తీర్మానం

శ్రీ మహమ్మద్ అలీ వట్టిగారు మరియు ఇతరులు “ఫీ-రీఇంబర్స్మెంట్ 2016 ఏప్రిల్ నెలలోపు పూర్తి స్థాయిలో చెల్లిస్తామని, ఆ తరువాత నెలవారీగా చెల్లిస్తామని శాసన పరిషత్తులో ముఖ్యమంత్రి గారు ఇచ్చిన హామీ నేటి వరకు అమలు కానందున సభకు వాయిదా వేసి వెంటనే చర్చించాలి” అని ఇచ్చిన వాయిదా ప్రతిపాదనను తిరస్కరించడమైనది.

2. ప్రత్యేక ప్రస్తావనలు

(a) **శ్రీ పాతూరి సుధాకర్ రెడ్డి:-** రాష్ట్రంలో అక్షరాస్యత పెంపొందించడానికి వయోజన విద్య కార్యక్రమాలను రూపకల్పన చేయడం జరిగింది. ఈ వయోజన విద్య కార్యక్రమాల ద్వారా ఎంతోమంది నిరక్షరాస్యులు అక్షరాస్యులుగా మారుతున్నారు. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో అక్షరాస్యతను పెంపొందించడానికి గ్రామ కో-ఆర్డినేటర్లను ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. కానీ గ్రామ కో-ఆర్డినేటర్లకు ఇంతవరకు జీత, భత్యాలను సక్రమంగా చెల్లించడం లేదు. కాబట్టి, గ్రామ కో-ఆర్డినేటర్ల కొరకు ప్రత్యేకంగా బడ్జెట్లో కేటాయింపులు చేసి వారికి జీత, భత్యాలు సక్రమంగా వచ్చేట్లుగా తమరు ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోవాల్సిందిగా మీ ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

అధ్యక్షా, ఎన్ని స్పెషల్ మెన్షన్లను ఇచ్చినప్పటికీ ఒక్క దానికి సమాధానం రావడం లేదు. తమరి దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను.

మిస్టర్ చైర్మన్:- ఇంతవరకు వచ్చిన స్పెషల్ మెన్షన్స్ అన్నింటి మీద సమాధానాలు తెప్పిస్తున్నాం. మీ స్పెషల్ మెన్షన్స్ మీద కూడా సమాధానాన్ని తప్పకుండా తెప్పిస్తాం.

శ్రీ నాయిని నర్సింహ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు ప్రస్తావించిన విషయాన్ని నోట్ చేసుకోవడం జరిగింది.

సంబంధిత శాఖ మంత్రి గారి దృష్టికి తీసుకెళ్ళడం జరుగుతుంది.

(ప్రత్యేక ప్రస్తావనను అందజేయడం జరిగింది.)

b) SRI MOHAMMAD ALI SHABIR: Chairman Sir, this issue pertains to teachers. I would like to submit the following issues during Special Mention.

The teachers recruitment was not taken-up since three and half years by Telangana Government. To facilitate the candidates appearing for the B.Ed. and D.Ed., it is necessary to amend G.O.No.25 prescribing the minimum marks as 40 instead of 45%.

అధ్యక్షా, గతంలో 40 శాతంగా ఉన్న క్వాలిఫైయింగ్ మార్కులను ఒక్కసారిగా 45 శాతానికి పెంచడం వల్ల టీచర్ల నియామకాలకు అర్హత సాధించే అవకాశం చాలా మంది విద్యార్థులకు దొరకడం లేదు. ముఖ్యంగా ఎస్సీ, ఎస్టీ, బీసీ, మైనారిటీ విద్యార్థులకు అన్యాయం జరుగుతోంది. కాబట్టి, ఈ ఒక్క సారికి 40 శాతాన్నే క్వాలిఫైయింగ్ మార్కులుగా పరిగణించాలని ప్రభుత్వాన్ని మీ ద్వారా కోరుతున్నాను.

శ్రీ నాయిని నర్సింహ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు ప్రస్తావించిన విషయాన్ని నోట్ చేసుకోవడం జరిగింది. సంబంధిత శాఖ మంత్రి గారి దృష్టికి తీసుకెళ్ళడం జరుగుతుంది.

(ప్రత్యేక ప్రస్తావనను అందజేయడం జరిగింది.)

(c) శ్రీ కర్నె ప్రభాకర్:- అధ్యక్షా, ఈ రాష్ట్రంలో ఉన్నటువంటి అట్టడుగు వర్గాలను ఎప్పటికప్పుడు ఆదుకుంటున్నటువంటి ఈ రాష్ట్రముఖ్యమంత్రిగారు ఇంకొక వర్గాన్ని ఆదుకోవాల్సినటువంటి అవసరముంది. ముస్లింలలో మరీ వెనుకబడినటువంటి బిసి(బి)గా కొనసాగుతున్న దూడేకుల సబ్ క్లాస్ట్ లో లద్దాఫ్లు, పింజారీలు ఉన్నారు. వీరిలో కొంతమంది గుడ్డెలుగులను ఆడిపించుకుంటూ బ్రతుకుతున్నారు. వీళ్ళు మరీ అట్టడుగు పరిస్థితుల్లో రోజుకు కనీసం తినలేనటువంటి జీవితాలను గడుపుతున్నారు. ఈమధ్య కాలంలో ప్రభుత్వం మహమ్మదులను బిసి(ఇ)లోకి తీసుకురావడం జరిగింది. చాలా సంతోషం. కానీ, బిసి(బి)లో ఉన్నటువంటి పేదవాళ్ళైన లద్దాఫ్లు, పింజారీలు, దూడేకులను కూడా బిసి(ఇ)లోకి తీసుకువచ్చి వారిని ఆదుకోవాల్సిందిగా మీద్వారా ఈ ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

శ్రీ జోగు రామన్న:- అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు ప్రస్తావించిన విషయాన్ని నోట్ చేసుకోవడం జరిగింది. సంబంధిత శాఖ మంత్రి గారి దృష్టికి తీసుకెళ్ళడం జరుగుతుంది.

(ప్రత్యేక ప్రస్తావనను అందజేయడం జరిగింది.)

మిస్టర్ చైర్మన్:- టీ విరామం కొరకు సభను 15 నిమిషాల సేపు వాయిదా వేయడమైనది.

(టీ విరామం కొరకు సభ ఉదయం 11.35 గంటలకు వాయిదా పడింది.)

12.00 మ. (టీ విరామం అనంతరం సభ మధ్యాహ్నం 12.00 గంటలకు పునః ప్రారంభమైనది. గౌరవ చైర్మన్ అధ్యక్షస్థానం వహించారు.)

III. అఘు చర్చ

“హరితహారం”

మిస్టర్ చైర్మన్:- హరితహారంపై అఘు చర్చలో పాల్గొనవలసిందిగా సభ్యులను కోరుతున్నాను. సభ్యులు చర్చించాలనుకున్న అంశాలను ఎనిమిది నుండి పది నిమిషాల్లో ముగించాలని, ముందుగా సభ్యులు శ్రీ పొంగులేటి సుధాకర్ రెడ్డి గారిని మాట్లాడవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

శ్రీ పొంగులేటి సుధాకర్ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, నేను చివర్లో మాట్లాడుతాను.

శ్రీమతి ఆకుల లలిత (శాసనసభ నియోజకవర్గం): అధ్యక్షా, హరితహారం పథకం తెలంగాణ రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కె. చంద్రశేఖర్ రావు గారి మానస పుత్రిక. ఈ పథకాన్ని 5 జూలై, 2015న తెలంగాణ రాష్ట్రంలో చెల్లను పెంచాలన్న లక్ష్యంతో ప్రారంభించారు. ఇది చాలా మంచి కార్యక్రమం. పర్యావరణాన్ని పరిరక్షించుటకై, కాలుష్యాన్ని నివారించి ప్రకృతిని కాపాడటానికి, వర్షాలు కురవడం కొరకు చేపట్టిన మంచి కార్యక్రమం అయినప్పటికీ, అమలుపరచడంలో వైఫల్యాలు చాలా ఉన్నాయి. నిధులు కూడా వృథా అవుతున్నాయి. నిధులు వృథా అవుతున్నాయని అనడానికి ఒక ఉదాహరణ, అచ్చంపేటలో 500 చెల్లు నాటితే 1350 చెల్లు నాటినట్లుగా చూపిస్తున్నారు. నాటిన మొక్కల్లో మెదక్లో 45 శాతం, రంగారెడ్డి జిల్లాలో 60 శాతం, వరంగల్ జిల్లాలో 31 శాతం, సూర్యాపేటలో 48 శాతం, గద్వాల జిల్లాలో 28 శాతం, నిజామాబాద్ జిల్లాలో 58 శాతం మొక్కలు మాత్రమే బ్రతికాయి. లోయర్ మానేరు డ్యాం వద్ద 25 సంవత్సరాల క్రితం నాటిన 360 యూకలిప్టస్ చెల్లను

టింబర్ డిపోల కాంట్రాక్టర్ల ద్వారా తొలగించడం జరిగింది. దాంతో అక్కడ మార్నింగ్ వాకింగ్ చేసేటటువంటి ప్రజలు ఆందోళన చేపట్టడం జరిగింది. అధిక మొత్తంలో చెల్లను సరకడం నేరమని ప్రభుత్వం తీసుకువచ్చిన జి.ఓ. నెం.19ని నేషనల్ గ్రీన్ ట్రైబ్యునల్ కొట్టివేయగా, దానిపై ప్రభుత్వం స్టే తీసుకురావడం జరిగింది.

యూనివర్సిటీ ఆఫ్ హైదరాబాద్లో మొక్కలన్నింటినీ తీసివేసి, వాటి స్థానంలో నాటిన మొక్కల్లో కేవలం 60 శాతం మాత్రమే బ్రతికాయి. జిహాచ్ఎంసి పరిధిలో 196 రకాల మొక్కలను నాటాలని ప్రతిపాదించారు. అందులో భాగంగా ఈస్ట్ జోన్లో 81రకాలు, వెస్ట్ జోన్లో 39 రకాలు, నార్త్ జోన్లో 54, సౌత్ జోన్లో 22 రకాలుగా మొత్తం 25లక్షల చెల్లు నాటగా అందులో 12 లక్షల చెల్లు చనిపోయాయి. ఎందుకు చనిపోయాయని అడిగితే అకాల వర్షాల వల్ల, కొంత సిబ్బంది కొరత వల్ల చెల్లు చనిపోయాయని అంటున్నారు. చెల్లు నాటడమే కాకుండా, వాటిని రక్షించుకోవడం కూడా మన బాధ్యతే అని మీద్యారా ప్రభుత్వానికి తెలియజేస్తున్నాను.

జిహాచ్ఎంసి వారు చెల్లు నాటే కార్యక్రమాన్ని బయో డైవర్సిటీ వింగ్ కి అప్పగించారు. టెటర్ రింగ్ రోడ్డు పరిధిలో 7లక్షలు చెల్లు నాటడం జరిగింది. మెట్రో పరిధిలో 60 నుండి 70 శాతం చెల్లు నాటేందుకు 13మంది కాంట్రాక్టర్లు కాంట్రాక్ట్ ఇవ్వడం జరిగింది.

గుంతలు త్రవ్విన వారికి ఈజిఎస్ నుండి ఇంతవరకు డబ్బులు చెల్లించలేదు. 2017 బడ్జెట్ సమావేశాల ప్రస్తావనలో గౌరవ ఆర్థిక మంత్రివర్యులు శ్రీ ఈటల రాజేందర్ గారు మాట్లాడుతూ, రాష్ట్ర అటవీ విస్తీర్ణాన్ని 24 శాతం నుండి 33శాతానికి పెంచుతామని అన్నారు. కానీ, ప్రస్తుతం రాష్ట్రంలో అటవీ విస్తీర్ణం కేవలం 18శాతం మాత్రమే ఉంది. అలాగే రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ఉన్నటువంటి 31 జిల్లాల్లో అటవీ శాఖ మరియు డిఆర్డిఏ అధ్వర్యంలో ఎన్ని సర్వేలు ఉన్నాయో తెలపాలని మీద్యారా గౌరవ మంత్రివర్యులను కోరుతున్నాను.

చెల్లను రక్షించే బాధ్యత మనందరిపైన ఉంది. కాబట్టి, ఈ కార్యక్రమాన్ని విజయవంతం చేయాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ జోగు రామన్న:- అధ్యక్షా, హరితహారంపై ప్రభుత్వం నివేదిక సమర్పించిన అనంతరం, సభ్యులు వారి, వారి చర్చలను కొనసాగిస్తే బాగుంటుందని తమరికి విన్నవించుకుంటున్నాను.

మిస్టర్ చైర్మన్:- కొనసాగించండి.

శ్రీ జోగు రామన్న:- ధన్యవాదాలు అధ్యక్షా. గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారి మానన పుత్రిక అయినటువంటి కార్యక్రమం తెలంగాణకు హరితహారం కార్యక్రమం. తెలంగాణలో ఉన్నటువంటి 24 శాతం అటవీ ప్రాంతాన్ని 33శాతంగా చేయడం కొరకు ఈ కార్యక్రమం తీసుకోవడం జరిగింది.

తెలంగాణకు హరితహారం

వర్షపాతం నేరు ప్రభావం అడవులపై ఉంటుంది. రాష్ట్రంలోని 31 జిల్లాలలోని 15 జిల్లాలు 10 శాతం కన్నా తక్కువ అటవీ విస్తీర్ణంతో 718 ఎంఎం వార్షిక సగటు వర్షపాతం కలిగి ఉన్నాయి. 8 జిల్లాలు 30 శాతం కన్నా తక్కువ అటవీ విస్తీర్ణంతో సగటున 916 ఎంఎం వర్షపాతం కలిగి ఉండగా, మిగిలిన 8 జిల్లాలు 30 శాతం కన్నా ఎక్కువ అటవీ విస్తీర్ణంతో 1011 ఎంఎం వార్షిక సగటు వర్షపాతం కలిగి ఉన్నాయి. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తర్వాత ఈ ప్రభుత్వం వచ్చదనం పెంపునకు అత్యధిక ప్రాధాన్యతను ఇచ్చింది.

అడవుల ప్రభావం కేవలం గ్రామీణ ప్రాంతాలకు మాత్రమే పరిమితం కాక, దీని ప్రభావం పట్టణ కేంద్రాలలో కూడా మనకు కనబడుతుంది. పట్టణ ప్రాంతాలలో తగినంత వచ్చదనం లేని కారణంగా అత్యధిక ఊష్ణోగ్రత, అస్థిర వర్షపాతానికి దారి తీస్తున్నది. చెన్నయ్, హైదరాబాద్, ఇతర పట్టణాలలో ఇటీవలే ఈ పరిస్థితులను గమనించవచ్చును.

ఈ అంశాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని ప్రభుత్వం ప్రస్తుతమున్న 24 శాతం నుండి 33 శాతానికి వచ్చదనాన్ని పెంచే ఉద్దేశంతో, తెలంగాణకు హరితహారం (టికెహెచ్హెచ్) అనే బృహత్తర కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించింది. టికెహెచ్హెచ్ క్రింద జిహెచ్ఎంసి/హెచ్ఎండి పరిమితులలో 10.00 కోట్ల మొక్కలతో కలుపుకొని అటవీ ప్రాంతం వెలుపల 130.00 కోట్ల మొక్కలను, అడవులలో 100.00 కోట్ల మొక్కలను నాటాలని ప్రతిపాదించింది. వీటిలో తరిగిపోయిన అడవుల పునరుద్ధరణ ద్వారా 80.00 కోట్ల మొక్కలు చేరి ఉంటాయి. ఈ కార్యక్రమం క్రింద 2019 నాటికి మొత్తం 230 కోట్ల మొక్కలు నాటవలసి ఉంది.

వచ్చదనం పెంపు కోసం ప్రపంచంలోనే టికెహెచ్హెచ్ 3వ పెద్ద కార్యక్రమం. చైనాలో ఎడారి విస్తరణను నిలుపుదల చేసేందుకు గ్రీన్ వాల్ ఏర్పాటునకు 4500 కిమీ వెంబడి మొక్కలను నాటే కార్యక్రమం చైనా చేపట్టిన మొదటి అతిపెద్ద కార్యక్రమం. 2వ అతిపెద్ద కార్యక్రమం బ్రెజిల్లో జరిగింది.

J.264-6

“అమెజాన్ నది వెంబడి అడవులను సంరక్షించడానికి, అమెజాన్లో ఒక బిలియన్ చెట్లు” క్రింద 100.00 కోట్ల మొక్కలను నాటడం జరిగింది.

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడక ముందు, ప్రత్యేకించి తెలంగాణ ప్రాంతంలో వచ్చదనం పెంపునకు మునుపటి ప్రభుత్వాలు తగు ప్రాధాన్యతను ఇవ్వలేదు. లభ్యంగా ఉన్న సమాచారం ప్రకారం, ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్లో అడవుల పరిరక్షణ, పునరుద్ధరణ, చెట్ల పెంపకం కోసం రాష్ట్ర ప్రణాళిక వ్యయంలో సగటున కేవలం రూ.14.00 కోట్లను ఖర్చు చేసింది. 2004 నుండి 2014 కాలంలో రాష్ట్ర ప్రణాళిక వ్యయం క్రింద అటవీ శాఖ కేవలం రూ. 130.16 కోట్లను మాత్రమే ఖర్చు చేయడం జరిగింది.

1980-2014 మధ్యకాలంలో తెలంగాణ రాష్ట్రంలో మొక్కలు నాటడాన్ని కేవలం 317 లక్షల హెక్టార్లకు పరిమితం చేయడమయింది. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడడానికి ముందు 34 సంవత్సరాలలో కేవలం 35.3 కోట్ల మొక్కలను నాటడమయింది. అదే సమయంలో సుమారు 2.94 లక్షల హెక్టార్ల అటవీ భూమి ఆక్రమణకు గురయింది. గత ప్రభుత్వ నిర్లక్ష్యం కారణంగా తెలంగాణ తరుచుగా లోటు వర్షపాతాన్ని ఎదుర్కొంటున్నది.

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన వెంటనే 2015-16 సంవత్సరానికి అత్యధికంగా మొక్కలు నాటడాన్ని చేపట్టడానికి గానూ మొదటి సంవత్సరం అంటే 2014-15 సంవత్సరంలో 38.62 కోట్ల నారు మొక్కలను, 2015-16 సంవత్సరానికి 46.30 కోట్ల నారు మొక్కలను, 2016-17 సంవత్సరంలో 41.46 కోట్ల నారు మొక్కలను పెంచడమయింది. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ఉన్న సుమారు 3000 నర్సరీలలో నారు మొక్కలను పెంచడమవుతుంది.

గత 3 సంవత్సరాలలో అడవుల లోపల, వెలుపల పెద్ద ఎత్తున మొక్కలు నాటడాన్ని చేపట్టడమయింది. ప్రతి గ్రామ పంచాయతీకి ప్రతి సంవత్సరం 40,000 మొక్కలను అదే విధంగా ప్రతి అసెంబ్లీ నియోజకవర్గానికి ప్రతి సంవత్సరం 40.00 లక్షల మొక్కలను నాటాలని లక్ష్యంగా నిర్ణయించడమయింది. గ్రామాలు, రోడ్లు, బహిరంగ ప్రాంతాలు, చెరువు గట్ల వెంబడి, కాలువలు, క్షేత్రాలు, ప్రభుత్వ ఆవరణలు, సైవేటు సంస్థలు, ప్రతి ఇంటిలో మొక్కలను నాటడమవుతున్నది. 2015-16 సంవత్సరంలో మొదటి సంవత్సరం మొక్కలు నాటడంలో, లోటు అస్థిర వర్షపాతం వల్ల కేవలం 15.86 కోట్ల మొక్కలను మాత్రమే

నాటడమయింది. 2016-17 సంవత్సరంలో 31.67 కోట్ల మొక్కలను నాటడమయింది. ప్రస్తుత సంవత్సరంలో ఈ తేదీ నాటికి సుమారు 34.04 కోట్ల మొక్కలను నాటడమయింది. జీవనోపాధికై మొక్కలపై ఆధారపడుతున్న ప్రజల సంక్షేమానికి ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉంది. కల్లగీత కార్మికుల ప్రయోజనార్థం వారి సాంప్రదాయక జీవనోపాధి మార్గాన్ని సంరక్షించడానికి ప్రతి సంవత్సరం 2.5 కోట్ల ఈత మొక్కలను నాటాలని ప్రభుత్వం ఆదేశించింది.

కాలుష్యాన్ని తగ్గించడానికి, సుందరంగా ఉండటం కోసమే కాకుండా రోడ్డుపై ప్రయాణిస్తున్న ప్రజలకి నీడను అందించడానికి ఎవెన్యూ ప్లాంటేషన్ అతి ముఖ్యమైనదని ప్రభుత్వానికి తెలుసు. ముఖ్యమైన ఆర్ & బి రోడ్లు, జాతీయ రహదారుల వెంబడి 5151 కిమీల ఎవెన్యూ ప్లాంటేషన్లను చేపట్టడమయింది. దీనికి అదనంగా, 5500 కిమీ పిఆర్ రోడ్లలో ఎవెన్యూ ప్లాంటేషన్లను చేపట్టడమయింది. రోడ్ల వెంబడి ఎవెన్యూ ప్లాంటేషన్ల పరిరక్షించడమనేది ప్రధాన సవాళ్లలో ఒకటి. పెద్ద ఎత్తున ప్లాస్టిక్ బ్రీ గార్బులను ప్రవేశపెట్టడమయింది. ఇది తక్కువ వ్యయం కలిగినవి.

అడవుల వెలుపల విస్తృత మొక్కల పెంపకాన్ని చేపట్టడంతో పాటుగా, క్షీణించిన అడవుల పునరుద్ధరణపై కూడా సమాన దృష్టిని సారించడమయింది. క్షీణించిన అడవుల పునరుద్ధరణలో భాగంగా అడవులను సంరక్షించడం కోసం 4091 కిమీల చుట్టూరా కందకాలను త్రవ్వడమయింది. అడవులలో కార్చిచ్చు మొక్కలకు, వన్యప్రాణులకు కూడా సప్లాన్ని కలిగిస్తున్నది. రాష్ట్ర చరిత్రలో మొదటిసారిగా గత వేసవి కాలంలో 4190 కిమీల ఫైర్లైన్లను ఏర్పాటు చేయడమయింది. క్షీణించిన అడవుల పునరుద్ధరణ క్రింద ఈ కార్యకలాపాలను చేపట్టడం ద్వారా దాదాపు 2.4 లక్షల హెక్టార్ల క్షీణించిన అడవులను గుర్తించడమైంది. అంతేకాకుండా 80 శాతానికి పైబడి మనుగడ వున్న క్షీణించిన అటవీ ప్రాంతాలలో 22960 హెక్టార్ల మొక్కలను నాటడం జరిగింది.

చెట్లను నాటడం ద్వారా బాధ్యత అయిపోదనే విషయం ప్రభుత్వానికి తెలుసు. మొక్కలు చెట్లుగా పెరగడం కోసం నీరు, సంరక్షణ నాటడం వంటి అనంతర కార్యకలాపాలు కూడా చాలా ముఖ్యం. వేసవి కాలంలో దాదాపు 3200 నీటి ట్యాంకర్లను మొక్కలకు నీరు అందించడానికి వినియోగించడమైంది. అంతేకాకుండా, మెరుగైన మనుగడ ఉండేలా వారి స్వంత భూములలో, బహిరంగ ప్రదేశాలలో

నాటిన మొక్కలకు నీరందించడానికి, సంరక్షించడానికి ఎంజిఎన్ఆర్ ఇజిఎన్ క్రింద పేద కుటుంబాలకు సహాయం అందించడమయింది.

అత్యున్నత స్థాయిలో మొక్కల పెరుగుదల సంరక్షణను క్రమం తప్పకుండా పర్యవేక్షించడమవుతున్నది. క్రమ ప్రాతిపదికన కార్యక్రమం పర్యవేక్షించడానికి జిల్లా కలెక్షర్లతో ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శి వీడియో కాన్ఫరెన్సును నిర్వహించడమవుతున్నది.

కార్యక్రమం విజయవంతంగా స్థిర ప్రాతిపదికన కొనసాగాలంటే ప్రజల భాగస్వామ్యం తప్పనిసరి అని ప్రభుత్వానికి తెలుసు. ప్రజల భాగస్వామ్యం వుండేలా అన్ని జిల్లాలలో విత్తన గోళాలను రూపొందించడమైంది. విత్తన గోళాల తయారీలో సమాజంలోని అన్ని వర్గాల ప్రమేయం వుండేలా చూడడమైంది. పూర్తిగా స్వచ్ఛంద ప్రాతిపదికన ప్రజల ప్రమేయంతో 4 కోట్లకు మించిన విత్తన గోళాలను రూపొందించడమైంది. ప్రజల ప్రమేయంతో క్షీణించిన అడవులు, గుట్టలలో ఈ విత్తన గోళాలను విసరడమవుతుంది.

ప్రజల భాగస్వామ్యం లేకుండా మొక్కల మనుగడ సాధ్యం కాదని ప్రభుత్వానికి తెలుసు. మొట్టమొదటి సారి రాష్ట్రమంతటా నాటిన మొక్కల పరిరక్షణ, పర్యవేక్షణ కోసం గ్రీన్ బ్రిగేడ్లలో భాగంగా ప్రజలు ముందుకు వచ్చి నమోదు చేసుకోవాలని ప్రభుత్వం కోరడమయింది. అద్భుతమైన స్పందన ఉంది. 4,79,185 మంది సభ్యులు ఉన్నట్టి 30,724 బృందాలను ఇదివరకే నియమించడమయింది. ఇందులో 2,63,395 మంది పురుషులు, 2,15,790 మంది మహిళా సభ్యులు చేరి ఉన్నారు.

టికెహెచ్హెచ్ విజయవంతమైన అమలు కోసం భాగస్వామ్యం, గుర్తింపు నిమిత్తం హరిత మిత్ర అవార్డును ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసింది. హైదరాబాద్లో ప్రతి సంవత్సరం ఆగస్టు 15వ తేదీన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి ఈ అవార్డును ఇవ్వడమవుతున్నది. అదే విధంగా జిల్లా స్థాయిలో కూడా ఇవ్వడమవుతున్నది. టికెహెచ్హెచ్ క్రింద స్థానిక సంస్థలకు రూ.15.00 లక్షలను ఇవ్వాలని ప్రభుత్వం యోచిస్తున్నది. అదే విధంగా కార్యక్రమాన్ని విజయవంతంగా అమలు చేయడంలో సమాజంలోని అన్ని వర్గాల భాగస్వామ్యాన్ని చేర్చడానికి అవార్డుల పరిధిని కూడా పెంచాలని ప్రతిపాదించింది.

ఇదివరకటి ప్రభుత్వంలో, అటవీ శాఖ ప్రణాళిక బడ్జెట్ క్రింద సంవత్సరానికి కేవలం రూ.14.00 కోట్లను ఖర్చు చేసింది. గత 4 సంవత్సరాలలో ఎంజిఎన్ఆర్ ఇజిఎన్తో

పాటుగా అన్ని వనరుల నుండి నిధుల సమీకరణ ద్వారా టికెహెచ్హెచ్ కార్యక్రమంపై 2008.11 కోట్లను ఖర్చు చేయడమయింది.

ప్రస్తుత సంవత్సరంలో, పాడి పరిశ్రమ కార్యకలాపాలలో నిమగ్నమైన నిరుపేద రైతుల పౌష్టికాహార స్థాయిని, పాల ఉత్పత్తిని పెంచడానికి ప్రభుత్వం నూతన కార్యక్రమాన్ని చేపట్టింది. 2017, సెప్టెంబరు నెలలో పాడి పరిశ్రమ రైతులకు ఉద్యానవన మొక్కలతో పాటుగా 12,83,600 లక్షల మొక్కలను ఉచితంగా పంపిణీ చేయడం జరిగింది. గృహాలలో మొక్కల పెంపకం క్రింద ఇంటి ఆవరణలో నాటడానికి ప్రజలకు ఉద్యానవన శాఖ పెంచిన పండ్లు కాసే ఉద్యానవన మొక్కలను కూడా ప్రభుత్వం సరఫరా చేస్తున్నది. ఇప్పటివరకు, అటవీ శాఖ ఈ కార్యక్రమం క్రింద 45.77 లక్షల ఉద్యానవన పండ్లు కాసే మొక్కలను సరఫరా చేయడమయింది.

ప్రత్యేకించి పట్టణ ప్రాంతాలలో నివసిస్తున్న ప్రజలకు పెరుగుతున్న కాలుష్య స్థాయిలు ఒక ముప్పుగా ఉంది. పట్టణ ప్రాంతాల దగ్గర అన్ని అటవీ భాగ్లను అభివృద్ధి చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఈ కార్యక్రమంలో భాగంగా అటవీ పట్టణ పార్కులను అభివృద్ధి చేయడమయింది. అటవీ పట్టణ పార్కులుగా అభివృద్ధి చేయాలని 80 అటవీ భాగ్లను అటవీ శాఖ ఇదివరకే గుర్తించి, 8 భాగ్లను అభివృద్ధి చేసి వినియోగానికి ఉంచడమయింది. ప్రత్యేకించి మార్నింగ్ వాకర్స్కు ఈ పార్కులు ఆకర్షణ కేంద్రాలయినాయి. ప్రజల ప్రయోజనాల కోసం ప్రత్యేకించి పిల్లలకు పిల్లల పార్కు, ఓపెన్ జిమ్, సైకిల్ ట్రాక్స్, యోగా కేంద్రాలు, క్యానోనీ వాక్స్, వగేడాలు మున్నగు వంటి రిక్రియేషన్ సౌకర్యాలు ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది.

గత ప్రభుత్వాలు అటవీ శాఖను నిర్లక్ష్యం చేసి, దశాబ్దాలుగా ఖాళీలను భర్తీ చేయలేదు. దీని ఫలితంగా శాఖలోని వివిధ కేడర్లలో 50 శాతం ఖాళీలు ఉన్నాయి. ప్రభుత్వం వివిధ కేడర్లలో 2,077 అటవీ అధికారులను రిక్రూట్ చేయడానికి ఇప్పటికే అనుమతినిచ్చింది. అడవులు, వన్యప్రాణుల సమర్థవంతమైన సంరక్షణ కోసం, క్షీణించిన అడవుల పునరుజ్జీవనలో సహాయం అందించేందు కోసం టిఎస్ పబ్లిక్ సర్వీసు కమీషన్ ఇప్పటికే అభ్యర్థుల ఎంపిక, నియామక ప్రక్రియను ప్రారంభించి శాఖలోని ఖాళీలన్నింటిని త్వరలో భర్తీ చేయడమవుతుంది.

ఏ కార్యక్రమం విజయవంతమవ్వాలన్నా పర్యవేక్షణే ముఖ్యమైన అంశం అని ప్రభుత్వానికి కూడా తెలుసు. నాటిన ప్రతి మొక్కను సంరక్షించి, పర్యవేక్షించేటట్లు చూడడానికి, ప్రభుత్వం నాటిన మొక్కల జియో-ట్యాగింగ్ను ప్రవేశపెట్టింది. తద్వారా, పారదర్శకతను పెంచడంతో పాటు కార్యక్రమాన్ని అమలు చేయడంలో వివిధ శాఖల జవాబుదారీతనాన్ని కూడా పెంచుతుంది. ప్రస్తుత సంవత్సరంలో, ఇప్పటి వరకు నాటిన 34.00 కోట్ల మొక్కలలో, 27.72 కోట్ల మొక్కలను ఇప్పటికే జియో-ట్యాగింగ్ చేయడమయింది. మిగిలినవి పురోగతిలో ఉన్నాయి.

12.20 | శ్రీ బోడకుంటి వెంకటేశ్వర్లు (శాసనసభ మ. నియోజకవర్గం):— అధ్యక్షా, హరితహారం కార్యక్రమంపై లఘుచర్చలో పాల్గొనే అవకాశం కల్పించిన తమరికి మరియు ప్రభుత్వానికి ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను. వృక్షో రక్షణ రక్షిత, వచ్చని చెట్లు - ప్రగతికి మెట్లు అన్నారు మన పెద్దలు. “పెద్దల మాటలు, సద్గుణ మూటలు”. ఇది నగ్న సత్యం. అందుకే చెట్లను పెంచుకుందాం, పర్యావరణాన్ని కాపాడుకుందాం, వానలు పెంచుకుందాం, కురిపించుకుందాం. తెలంగాణ ఉద్యమ ఫలితం హరిత తెలంగాణ-కాలుష్య రహిత తెలంగాణ. స్వరాష్ట్రం, స్వపరిపాలన లక్ష్యంతో గౌరవ ముఖ్యమంత్రి కేఆర్ గారి నాయకత్వంలో తెలంగాణ ఉద్యమం జరిగి, గమ్యాన్ని చేరుకున్న అపూర్వ ఘట్టాన్ని మనందరం మరిచిపోలేం.

అధ్యక్షా, తెలంగాణ ఉద్యమం కష్టమైనా ఇష్టంతో చేశాం. హరితహారం ఇష్టంతో చేసే మహాయజ్ఞం. మనది కొత్త రాష్ట్రం, కొత్త ప్రభుత్వం, కొత్త ఆలోచనలతో ప్రజలంతా ఎదురు చూస్తున్న తరుణంలో మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారి మానస పుత్రిక ఈ హరితహారం. ఇది ఒక గొప్ప కార్యక్రమం. మన భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చి ఎన్నో సంవత్సరాలవుతుంది. ఎన్నో ప్రభుత్వాలు వచ్చాయి, పోయాయి గాని, ఈ చెట్ల పెంపకం మీద ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ తీసుకోలేదు. గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు తెలంగాణ కొరకు ఉద్యమం చేసినప్పుడు, ప్రతి ఊరు, ప్రతి పల్లె తిరిగి చూసినప్పుడు ప్రతిచోట కరువు తాండవిస్తూ ఉండేది, ఎక్కడ చూసినా చెట్లను కొట్టేస్తూ ఉన్నారు. వానలు పడటం లేదు. వారు ఆలోచించి వారి ప్రభుత్వం రాగానే మొదట హరితహారంపైన శ్రద్ధ పెట్టి, ఈనాడు 230 కోట్ల చెట్లను నాటాలనే ఒక ప్రణాళికతో ఈ కార్యక్రమాన్ని చేపట్టడం జరిగింది.

గతంలో ఉన్న కేంద్ర పర్యావరణ శాఖా మాతృలు శ్రీ జవదేకర్ గారు నిజామాబాద్ జిల్లాకి వచ్చి హరితహారం కార్యక్రమంలో పాల్గొనడం జరిగింది. ఆ కార్యక్రమం చూసి వారు ఒక కామెంట్ చేశారు. ఏ విధంగానైతే కేసిఆర్ గారు తెలంగాణ సాధించడానికి లక్షలాది ప్రజలతో ఉద్యమం చేశారో, అదేవిధంగా ఇవాళ లక్షలాది ప్రజలను ఇన్వార్ట్స్ చేసుకుంటూ, చెట్లను నాటే కార్యక్రమాన్ని చేపట్టారు **that is KCR** గారని గౌరవ జవదేకర్ గారు మెచ్చుకున్నారని ఈ సందర్భంగా తెలియజేస్తున్నాను.

ఇవాళ అడవుల శాతం చూసినట్లయితే, 33 శాతం ఉండవలసిన అడవులు, కేవలం 23 శాతానికి వడిపోయినవి. కాబట్టి అడవులను పెంచాలి. అధ్యక్షా, పిల్లవాడు పుట్టినప్పుడు ఊయల కావాలి, చనిపోయినప్పుడు మనం కట్టెలతోనే కాలుస్తూ ఉంటాం. అంటే చెట్లు అనేది ప్రతి నిత్యావసర వస్తువులాగా మనకెంతో ఉపయోగపడుతుంది. గత ప్రభుత్వాలు చెట్లను పెంచకపోవడం వలన మనకు ఇటువంటి పరిస్థితి వచ్చింది. 30 సంవత్సరాల వరకు మా జనగామలో ఉన్న చెరువులలో ఒక్క చెరువు కూడా నిండలేదు. ఈనాడు గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు వచ్చిన తరువాత దేవాదుల నీళ్లను తీసుకువచ్చి నింపితే, ఆ చెరువు ఇవాళ నిండింది. ఇప్పటికీ వర్షాలు పడటం లేదు. మా జనగామ జిల్లాలో కేవలం ఒక్క శాతం మాత్రమే అడవులు ఉన్నాయి. కాబట్టి 33 శాతం అడవులు పెరగాలంటే చెట్లను పెంచుకోవలసిన అవసరం మా జిల్లాకు ఉన్నదని నేను ఈ సందర్భంగా తెలియజేస్తున్నాను.

వర్షాలు పడకపోవడం, అడవులు తగ్గిపోవడం వలన అడవులలో ఉన్న కోతులన్నీ కూడా ఊర్లలోకి వస్తున్నాయి. ఏ ఊరికి వెళ్లినా కూడా.... అయ్యా, తమరు అన్ని కార్యక్రమాలు చేస్తున్నారు గాని, జర ఈ కోతులను బయటికి పంపించమని చెబుతున్నారు. కొండెంగలను తీసుకు వచ్చినా కూడా వాటి మీద కోతులు దాడి చేస్తున్నాయి. ఇవాళ యాదగిరిగుట్టకు వెళ్లినప్పుడు కోతులు మనషుల మీద దాడిచేసి కొబ్బరిచిప్పలను ఎత్తుకుపోతున్నాయి. ఆ రకంగా ఈ కోతులు విపరీతంగా పంట నష్టం చేస్తున్నాయి. ఈ కోతుల బారి నుంచి మమ్మలను కాపాడండి చెబుతున్నారు. ఎందుకు వచ్చింది ఇటువంటి పరిస్థితి అంటే, ఇవాళ అడవులు మొత్తం నాశనమైపోయాయి. అడవులను పెంచవలసిన అవసరముంది. అడవులలో ఫలాలు ఉంటే, అక్కడ కోతులు ఉండే ఆస్కారముంటుంది. ఆ విధంగా అడవులను

పెంచినట్లయితే కోతులు అడవులకు వెళతాయి, వానలు వాపసు వస్తాయి. మన ప్రాంతమంతా కూడా సస్యశ్యామలంగా మారుతుందని నేను ఈ సందర్భంగా తెలియజేస్తున్నాను.

అదేవిధంగా ఈరోజు చెట్లు పెంచే కార్యక్రమంలో గౌడ సోదరులకు ఈత చెట్లు లేకుండా పోతుంటే, ఈ హరితహారం కార్యక్రమాన్ని పెద్దఎత్తున చేసి ఈత చెట్లను పెంచి, వారికి ఉపాధికల్పన వచ్చే విధంగా ఈ కార్యక్రమం ఉపయోగపడుతుందని ఈ సందర్భంగా తెలియజేస్తున్నాను. ఇంతకుముందు సోదరీమణి శ్రీమతి ఆకుల లలితగారు మాట్లాడుతూ, గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు మంచి కార్యక్రమం చేస్తున్నారు. హరితహారం కార్యక్రమం బాగుందని చెప్పుకుంటూనే ఎక్కడెక్కడో అవకతవకలు జరిగాయని చెబుతున్నారు. ఆ అవకతవకలన్నీ కూడా వారు పరిపాలించినప్పుడు జరిగిన అవకతవకలు తప్ప, ఇప్పుడు అటువంటి పరిస్థితి లేదు. ఇవాళ అనునిత్యం చెట్లను పెంచాలనే ఉద్దేశంతో ఈ ప్రభుత్వం పనిచేస్తోంది. 2009 సంవత్సరంలో నేను ఎంఎల్ఎగా ఉన్నప్పుడు సమైక్య ఆంధ్రప్రదేశ్ లో మేఘమధనం అనే కార్యక్రమాన్ని చేపట్టారు. అది మేఘం ఎక్కడందో, మధనం ఎక్కడ జరిగిందో. ఎక్కడా కూడా వర్షాలు కురిపించిన దాఖలాలు లేవు. ఆ మేఘమధనం మొత్తం అవినీతి మయమని ఇవాళ స్వయంగా వారి సభ్యులే మాట్లాడడం కూడా జరిగిందని ఈ సందర్భంగా తెలియజేస్తున్నాను. ఈనాడు రైతులు మొక్కలు పెంచుకున్నట్లయితే, వాళ్లకి ఎస్ఆర్ఇజిఎస్ ద్వారా డబ్బులు ఇచ్చే విధంగా ఈ కార్యక్రమం చేపడుతున్నాం. ఆ విధంగా రైతులలో ఆసక్తి కలిగించే విధంగా ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకుంటోంది.

మన ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతి ఒక్కరికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నారు. అయ్యా, మీ గ్రామానికి ఎన్ని కమ్యూనిటీ హాల్స్ కావాలన్నా ఇస్తాను, గేదెలను, గొర్రెలను ఇస్తాను, ఏది కావాలంటే అది ఇస్తాను. కాని, నాది ఒక చిన్న కోరిక ఉన్నది మీరు చేస్తారా అని అడిగారు. ఆ గ్రామ సభలో ఉన్న వారు తప్పనిసరిగా చేస్తామని అన్నారు. ఏంటిది మీ కోరిక అని అడిగితే, అప్పుడు వారు ఇంటింటికి ఆరు మొక్కలను ఇస్తాం, ఆ మొక్కలను పెంచండి, వాటిని పెంచడం వలన మీకు ఫలితం వస్తుంది, మనకు వానలు వాపసు వచ్చే అవకాశముంటుందని వారు చెప్పడం జరిగింది. అంటే, వారిలో ఉన్నటువంటి తపన ఏవిధంగా ఉందనేది మనం

గ్రహించవలసిన అవసరముంది. ఆ రకంగా ఈ ప్రభుత్వం పని చేస్తోంది.

అదేవిధంగా మన గౌరవ మంత్రివర్యులు శ్రీ జోగురామన్న గారు... మా జిల్లాలో ఒక్క శాతమే అడుపులున్నాయనే ఉద్దేశంతో, వారే స్వయంగా పరుగెత్తి జిల్లాకు వచ్చి సర్పరీని విజిట్ చేసి, తగు విధంగా ఆ యొక్క అధికారులందరితో.... మీరు సీడ్ బాల్స్ తో పెద్దఎత్తున టేక్స్ చేయండి, దాని ఫలితాలు బాగుంటాయని అన్నారు. అలాగే మన ముఖ్యమంత్రిగారి పేషిలో శ్రీమతి ప్రియాంక వర్గ్ గారిని కూడా ఈ యొక్క హరితహారం కార్యక్రమానికి స్పెషల్ ఆఫీసర్ గా నియమించి, వారు కూడా వచ్చి జనగామలో సీడ్ బాల్స్ మీద పెద్ద ఎత్తున ప్రచారం చేయడం వల్ల మేము కోటి వరకు టాగ్గెట్ పెట్టుకుంటే, కోటిన్నర వరకు తయారు చేసి మా ప్రాంతంలో ఉన్న ఎడారి గుట్టల్లో పెద్ద ఎత్తున ఆ యొక్క సీడ్ బాల్స్ ను వేయడం జరిగింది. మొన్న పడిన వర్షాలకు కొంచెం మొలకలు కూడా వచ్చాయని ఈ సందర్భంగా తెలియజేస్తున్నాను.

నేను దయచేసి ఒకటే కోరుతున్నాను. ఈ హరితహారం కార్యక్రమం అనేది చాలా చక్కటి కార్యక్రమం. దీనిని అందరూ ఆహ్వానించాలి. ఈనాడు ప్రతిఒక్కరూ ఈ కార్యక్రమాన్ని ఆహ్వానిస్తున్నారు. అలాంటిది దానిమీద చౌకబారు విమర్శలు చేయవద్దని నేను వారికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. అదేవిధంగా మన పిల్లలను ఎలా అయితే పెంచుకుంటున్నామో, చెట్లను కూడా ఆ విధంగా పెంచుకోవాలి. మన మంత్రిగారు ఇక్కడే ఉన్నారు కాబట్టి, ఒక విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. ఏ కార్యక్రమం చేయాలన్నా, ఏ పని చేయాలన్నా కూడా అనుమతి ఇవ్వాలంటే, తప్పనిసరి చెట్లను పెంచాలనే ఒక నిబంధనను తీసుకురావలసిందిగా నేను తమరి ద్వారా గౌరవ మంత్రివర్యులకు విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

శ్రీ మహమ్మద్ అలీ షఖీర్:- ప్రతిపక్ష పార్టీ వాళ్లు సలహాలు ఇవ్వాలి గాని మాటి మాటికి విమర్శిస్తున్నారని వారంటున్నారు. గౌరవ మంత్రివర్యులు ఈ సభలో ఉన్నారు కాబట్టి ఒకటే విషయం చెప్పదలచుకున్నాను. నాగిరెడ్డిపేట మండలంలోని మాల్తుమా గ్రామంలో ఒక పెద్ద సర్పరీ ఉంది. ఆ సర్పరీలో వ్యవసాయశాఖ మాత్యులు శ్రీ పోచారం శ్రీనివాసరెడ్డిగారు ఒక స్కీం మొదలు పెట్టారు. ఎవరైతే వారి రాశి పేరు మీద ఐదు మొక్కలు నాటుతారో, నాటిన ప్రతి మొక్కకి వారి పేరుపెట్టి ఒక్కొక్క మొక్కకి రూ.5,000/-లు ఇస్తామని చెప్పారు. కానీ, అక్కడ మంత్రిగారు, కలెక్టర్ గారు, టోకల్ సర్పంచ్ విఠల్ రెడ్డిగారు

నాటిన మొక్కలు 20 రోజుల్లోనే ఎండిపోయాయి, ఒక్క మొక్క కూడా చిగురించలేదు, మొక్కలు నాటినందుకు ఇచ్చినటువంటి నిధులు కూడా వృథా అయిపోయాయి. కాబట్టి మేము తెలియజేసిన సమాచారంపై క్షేత్రస్థాయిలో పరిశీలిస్తామని చెప్పండి. అలా కాకుండా ప్రతిసారీ ప్రతిపక్ష నేతలు మాట్లాడుతున్నారని అంటున్నారు. ఇదేంటయ్యా ఊతవదం.

جناب لیڈر محترم (Janab B. Vankateshwarlu): شیر عذاب آپ کی رکن لیلیا صاحبہ نے اس وقت بات کی تھی اس وقت آپ یہاں پر نہیں تھے اس وقت انہوں نے اسے ارعاب کو appreciate کی ہے۔ غلط نہیں criticize نہیں کرتا، اگر اس طرح کی باتیں کرتے تو بالکل غلط ہے۔

అధ్యక్షా, ఈనాడు చెట్లను నాటడానికి ప్రభుత్వం హరిత పరిరక్షణ కమిటీలను నిర్వహించడం జరుగుతోంది. ఏదో చెట్లు నాటి వదిలేయాలన్న ఆలోచన ప్రభుత్వానిది కాదు. ఇవ్వాళ గ్రీన్ బ్రిగేడ్స్ ను కూడా ఏర్పాటు చేసి, మొక్కల సంరక్షణ చేయడం జరుగుతోంది. రెండవ విడత హరితహారంలో భాగంగా గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు సల్గొండ జిల్లా బార్దర్ వరకు మూడు వరుసల్లో మొక్కలు నాటడం జరిగింది. ఆ మొక్కలను చూసి తెలంగాణలో మొక్కలను బాగా నాటారు, మా దగ్గర మొక్కలు ఎందుకు నాటడం లేదని ఆంధ్ర ప్రాంతం వారు అనుకుంటున్నారు. ఎవరైతే బ్రహ్మాండంగా మొక్కలను నాటారో వారికి గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రతి సంవత్సరం 15, ఆగష్టున తెలంగాణ ప్రభుత్వం తరపున అవార్డులను కూడా అందజేస్తున్నారు.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రరావు:- అధ్యక్షా, మిత్రులు శ్రీ బోడుకుంటి వెంకటేశ్వర్లుగారు ఈ హరితహారం కార్యక్రమం మంచి కార్యక్రమం, విమర్శలు చేయకండి అని అన్నారు. హరితహారం అనేది చాలా మంచి కార్యక్రమం. నా చిన్నతనంలో స్కూల్ లో ఉన్నప్పుడు వనమహోత్సవం అనే కార్యక్రమాన్ని పెట్టేవారు. అప్పుడు మేము కూడా స్కూల్ లో చెట్లను నాటే వాళ్లం. నేను నాంపల్లి క్రిమినల్ కోర్టు బార్ అసోసియేషన్ ప్రెసిడెంట్ గా ఉన్నప్పుడు మా కోర్టు ఆవరణలో దాదాపు 50-60 చెట్లను నాటడం జరిగింది. ఈరోజు ఆ చెట్లు పెరిగి, పెద్దవి అవడంతో వాటి క్రింద మా కార్లు పార్కు చేసుకోవడానికి మంచి అవకాశం దొరుకుతోంది. ఏ దేశమైనా, ఏ రాష్ట్రమైనా సరే, మన ప్రకృతిని కాపాడుకునే బాధ్యత మన సమాజానికి ఉన్నది. ప్రకృతిని కాపాడుకోవడం మనందరి బాధ్యత.

మన భారతదేశం యొక్క సంస్కృతికి, ప్రకృతికి చాలా దగ్గర సంబంధం ఉన్నది. మనం పండుగలు చేసుకున్నా, పూజలు చేసుకున్నా కూడా ప్రతీదీ ప్రకృతితో సంబంధం కలిగి ఉంటుంది. అందుకే వనాలను కాపాడవలసిన బాధ్యత ఇటు సమాజానిది, మన ప్రభుత్వానిది, ప్రజలందరిదీ. కేంద్ర ప్రభుత్వం నేషనల్ ఫారెస్ట్ పాలసీ ద్వారా ఒక విధానాన్ని ఏర్పాటు చేసింది. ఆ విధానం ప్రకారం తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ఇప్పుడున్నటువంటి 24 శాతం అడవి ప్రాంతాన్ని 33 శాతానికి పెంచాలి. అందులో భాగంగానే తెలంగాణకు హరితహారం అనే కార్యక్రమాన్ని మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు తీసుకురావడం జరిగింది. అడవులను 33 శాతానికి పెంచడం వల్ల కలిగే లాభాలు ఏమిటనేది మనం తెలుసుకోవలసిన అవసరమున్నది. అది అవసరం కూడా.

ముఖ్యంగా మా నల్గొండ, దేవరకొండ, మహబూబ్ నగర్ జిల్లాల్లో వర్షాలు పడక ఎడారిగా మారిన ప్రాంతాలున్నాయి. కాబట్టి చెట్లను నాటవలసిన అవసరమున్నది. 33 శాతం అడవులను పెంచాలంటే, ప్రభుత్వం ఒక విధానం ప్రకారం, నాలుగు సంవత్సరాలలో 230 కోట్ల చెట్లను నాటే ప్రయత్నం చేస్తోంది. ఇన్ని చెట్లను నాటే క్రమంలో ప్రభుత్వ యంత్రాంగంతోపాటు ప్రజల సహకారం కూడా చాలా అవసరం. చెట్లు నాటడంతో సరిపోదు. చెట్లు నాటేటప్పుడు ఆ చెట్లు బ్రతుకుతాయా, లేదా అనేది చూడాలి. వంద చెట్లు నాటి, వది చెట్లను బ్రతికించే దానికన్న 25 చెట్లను నాటండి, 25 చెట్లను బ్రతికించండి. ఆ చెట్లను నాటిన తరువాత పశువుల నుండి రక్షించడానికి వాటికి ట్రీగార్డ్స్ ఇస్తున్నారా, వాటికి నీరందిస్తున్నారా అనేది కూడా చూసుకోవాలి. కొన్ని చెట్లకి అంత నీరు అవసరం ఉండదు. ముఖ్యంగా కమర్షియల్ ట్రీస్ అయినటువంటి ఈత, తాటి చెట్లు ఏవైతే ఉన్నాయో, వాటికి వాటర్ మెయిన్టెనెన్స్ పెద్దగా అవసరముండదు. కానీ దారి పాడుగునా నాటేటువంటి గానుగ, అల్ల నేరేడు చెట్లు కొంత పెరిగే వరకు మొదట్లో నీటి అవసరం ఉంటుంది. దానికోసం ప్రభుత్వం ఎటువంటి చర్యలు తీసుకుంటోంది.

నేను ఆ మధ్య ఇజ్రాయిల్ వెళ్లినప్పుడు అక్కడ రోడ్ల మీద ఉన్నటువంటి చెట్లను గమనించడం జరిగింది. అక్కడ ప్రతి చెట్టుకు డ్రీప్ ఇరిగేషన్తో నీరందించడం జరుగుతోంది. అక్కడ fruit bearing trees కూడా రోడ్డువక్కన ఉంటాయి. అక్కడ నీరు కూడా దొరకనటువంటి పరిస్థితి ఉంటుంది. అటువంటి దేశంలో డ్రీప్ ఇరిగేషన్ ద్వారా ఎవరైతే ముందుకు

వచ్చి చెట్ల నిర్వహణ చేపడతారో, వారికి ప్రభుత్వం సహాయం అందజేస్తుంది.

తెలంగాణ ప్రభుత్వం నాలుగు సంవత్సరాలలో 230 కోట్ల చెట్లను నాటాలని టార్గెట్ పెట్టుకుంటే, యావరేజీగా 5 సంవత్సరాలకు డివైడ్ చేస్తే, ప్రతి సంవత్సరానికిగాను 40 కోట్ల చెట్లను నాటవలసి ఉంటుంది. 3 సంవత్సరాలలో 150 కోట్ల చెట్లు నాటితే దాంట్లో ఎన్ని బ్రతికి ఉన్నాయి, ఎన్ని చెట్లు లాభాల్లో ఉన్నాయి, ఎక్కడెక్కడ చెట్లు నాటాలి, నాటిన చెట్లు ఏ పరిస్థితుల్లో ఉన్నాయి అనే దానిపైన జియో ట్యాగింగ్ ద్వారా ప్రభుత్వం ఏదైనా రిపోర్టు తీసుకున్నదా? ఇవన్నీ కూడా పరిశీలించవలసిన అవసరం ఉంది.

12.40 | అధ్యక్షా, అమెరికాలో గాని లేదా మన దేశంలో ఉన్న **మ.** సిక్కింలో గాని ఒక చెట్టును నరికితే నరికిన వారు 5 చెట్లను నాటాలి అనే వద్దతి అమలులో ఉంది. నేను ఒకసారి న్యూజెర్సీకి వెళ్లినప్పుడు ఒక కాలనీలో ఇండ్లను కట్టాలంటే ఎంత స్థలాన్ని అయితే వీరు ఉపయోగించుకుంటున్నారో అంత ప్రభుత్వ స్థలంలో అన్ని చెట్లను నాటాలనే వద్దతి అమలులో ఉంది. ఆ విధంగా నాటిన తరువాతనే వారికి తదుపరి అనుమతులు ఇవ్వడం జరుగుతుంది. మన రాష్ట్రంలో కూడా ఈ వద్దతిని అమలు చేసే విధంగా ప్రజల్లో అవగాహన తీసుకురావలసిన అవసరం ఉంది. గ్రామాలలో వంట కోసం, ఫర్నీచర్ కోసం మరియు ఇతరత్రా అవసరాల కోసం చెట్లను నరకడం జరుగుతోంది. చెట్లను నరకవద్దనే అవగాహనను గ్రామీణ ప్రజల్లో తీసుకురావలసిన అవసరం కూడా ఉంది. పట్టణ ప్రాంతాల్లోని నర్సరీలకు ఎటువంటి మొక్కలను సరఫరా చేస్తున్నారు? పట్టణ ప్రాంతాల్లోని అడవులను పరిరక్షించడం కోసం ‘జాతీయ వన మహోత్సవం’ అనే ఒక కార్యక్రమం ఉంది. అదే విధంగా బడి పిల్లలు కూడా మొక్కలను పెంచడం కోసం మరొక పథకం ఉంది. ఈ కార్యక్రమాన్ని బడులలో ప్రచారం చేసి పిల్లల్లో పర్యావరణ పరిరక్షణ పట్ల, అడవుల పట్ల, చెట్ల పట్ల ఒక అవగాహన కల్పించే అవసరం ప్రభుత్వం పైన ఉంది. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇచ్చే నిధులతో (CAMPA) మరియు నరేగాతో అనుసంధానం ఏర్పరచుకొని ఎన్ని నిధులు తెలంగాణ రాష్ట్రానికి వస్తున్నాయో తెలియజేయవలసిన అవసరం ఉంది.

ఇటువంటి కార్యక్రమాలతో ముందుకు వెళితే ప్రభుత్వం ప్రతిష్టాత్మకంగా తీసుకున్న హరితహారం కార్యక్రమం విజయవంతమవుతుందని తెలియజేస్తున్నాను. ఈనాడు మన దేశాన్ని, రాష్ట్రాన్ని కాపాడుకోవలసిన బాధ్యత మనందరి పైన ఉంది. కాబట్టి పార్టీలకు అతీతంగా అందరూ చెట్లను

నాటాలని కోరుతున్నాను. పట్టణాలలో పెద్ద పెద్ద భవనాల మధ్యలో చెట్లను నాటేటప్పుడు క్రింద ఫౌండేషన్ దెబ్బతినకుండా, వేర్లు లోతుగా వెళ్లేవి కాకుండా ఎటువంటి మొక్కలు నాటితే నష్టం రాదో అటువంటి మొక్కలను మాత్రమే నాటాలి. ఇది చాలా ముఖ్యమైన విషయం. అడ్డంగా వేపచెట్లుగానీ వేరొక చెట్లు గానీ అర్బన్ ఫారెస్ట్రీ టేక్స్ చేస్తే ఫౌండేషన్ కూడా దెబ్బతినే అవకాశాలుంటాయి. ప్రక్కన ఉన్న రోడ్లు కూడా దెబ్బతినే అవకాశాలుంటాయి. నేషనల్ హైవే ప్రక్కన చెట్లను నాటుతున్నారు. రాబోయే రోజుల్లో ఆ రోడ్లను వెడల్పు చేస్తే నాటిన చెట్లను కొట్టివేయవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. కాబట్టి రోడ్లు వెడల్పు చేసినా కూడా చెట్లను కొట్టివేయకుండా ఉండే విధంగా ఇప్పుడు మొక్కలను నాటాలని గత సంవత్సరం కూడా నేను చెప్పడం జరిగింది. ఇటువంటి కొన్ని పద్ధతుల ద్వారా ఈ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహిస్తే హరితహారం విజయవంతం అవుతుందని తెలియజేస్తూ నాకు ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు ధన్యవాదాలను తెలియజేస్తున్నాను.

డా. ఎం. శ్రీనివాస్ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, లఘు చర్చలో హరితహారం అనే అంశం గురించి మాట్లాడే అవకాశం ఇచ్చినందుకు ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను. దీని యొక్క లక్ష్యాలను తెలుసుకుంటే తెలంగాణ రాష్ట్రానికి ఇది ఎంత మంచి కార్యక్రమమో, ఎంత పెద్ద కార్యక్రమమో, ఎంత అవసరమో తెలుస్తోంది. తెలంగాణలో అడవి విస్తీర్ణం 24 శాతం మాత్రమే ఉంది. ఎక్కడైనా 33 శాతం కంటే తక్కువ ఉండకూడదు. 33 శాతం కంటే తక్కువగా ఉంటే వర్షాలు తక్కువగా పడటం, వాతావరణం మీద కూడా ఆ ప్రభావం పడుతుంది కాబట్టి, 24 శాతం ఉన్న అడవి ప్రాంతాన్ని 33 శాతానికి పెంచాలి. పట్టణ, గ్రామీణ ప్రాంతాలలో సామాజిక అడవులను పెంచాలి. 5 సంవత్సరాలలో సామాజిక అడవుల క్రింద 120 కోట్ల మొక్కలు, అడవి ప్రాంతంలో 100 కోట్లు, జిహాచ్ఎంసీ పరిధిలో 10 కోట్ల మొక్కలను నాటాలని మొత్తం 230 కోట్ల మొక్కలను నాటాలని తెలంగాణ ప్రభుత్వం నిర్ణయించడం జరిగింది. సహజ సిద్ధమైన అడవిని మనం రక్షించడమే కాక, Degradationకు గురైన అడవులను కూడా పునర్జీవింపచెయ్యాలి. అటవీ భూములు ఆక్రమణలకు గురికాకుండా పరిరక్షించాలి. పెద్ద ఎత్తున వృక్షాల సరికేవలన అరికట్టడం కోసం పి.డి. యాక్ట్ను గానీ లేదా మరొక విధంగా గానీ తగు చర్యలను తీసుకోవాలి.

అడవుల విస్తీర్ణానికి, వర్షాలకు అవినాభావ సంబంధం ఉంటుంది. అడవి శాతం తక్కువగా ఉంటే వర్షపాతం కూడా

తక్కువగా ఉంటుంది. తెలంగాణలోని 31 జిల్లాల్లో 15 జిల్లాల్లో 10 శాతం కంటే అడవి శాతం తక్కువగా ఉన్న ప్రాంతంలో 715 మిల్లీ మీటర్ల వర్షపాతం ఉంది. 8 జిల్లాల్లో అటవీ ప్రాంతము 30 శాతం కంటే కొంచెం తక్కువగా ఉన్న ప్రాంతాలలో 918 మి.మీ. వర్షపాతం, మిగిలిన 8 జిల్లాల్లో మాత్రం 30 శాతం కంటే ఎక్కువ అడవి విస్తీర్ణం ఉంది, అక్కడ 1011 మి.మీ. వర్షపాతం ఉంది. ఎంత అడవి విస్తీర్ణం పెరిగితే అంత వర్షాలు పడే అవకాశాలు ఉంటాయి కాబట్టి అడవుల మీద ఎక్కువ శ్రద్ధ వహించవలసి ఉంటుంది. ప్రతి వ్యక్తికి సరాసరి చెట్ల సంఖ్య కెనడాలో 4000, రష్యాలో 2000, చైనాలో 120 ఇండియాలో 25 చెట్లు అంటే భారతదేశం చెట్లు పెంచడంలో ఎంత వెనుకబడి ఉందో తెలుస్తోంది. హరితహారంలో ఎటువంటి చెట్లు నాటాలంటే - పండ్ల చెట్లు, పూల చెట్లు, నీడనిచ్చే చెట్లు, ఔషధ మొక్కలు, లాభాలు ఇచ్చే చెట్లు (టేకు, మద్ది) మరియు ఈత చెట్లను నాటవచ్చు. ఒకేరకమైన మొక్కలను కాకుండా రకరకాల మొక్కలను గ్రామాలలో, పట్టణాలలో, రోడ్లకు ఇరుప్రక్కలా, అన్ని ప్రభుత్వ మరియు ప్రైవేటు ఖాళీ స్థలాల్లో, హౌజింగ్ కాలనీలు, పరిశ్రమల దగ్గర, చెరువు కట్టలు, కాలువ గట్ల దగ్గర మొదలైన ప్రాంతాల్లో ఎక్కడ ఖాళీ స్థలం ఉంటే అక్కడ మొక్కలను నాటించాలి.

అమెరికాలోని ప్రతి ఒక్క ఇల్లు ఫామ్ హౌజ్ లాగా ఉండి, కొన్ని మొక్కలను ఖచ్చితంగా పెంచాలనే నిబంధనలు ఉంటాయి. ఆ విధంగా పెంచితేనే మిగిలిన వాటికి అనుమతులు ఇవ్వడం జరుగుతోంది. అక్కడికి పోతే ఎంతో సంతోషం కలుగుతుంది. ఇంటి మొక్కలు తలుపులు తీస్తే జింకలు, కుందేళ్లు కనబడతాయి.. అంటే ఎన్నో చెట్లు ఉండటం వలన అది సాధ్యమవుతుంది. ఇన్ని చెట్లు ఉండటం వలన వచ్చదనం, లాస్ ఉంటాయనేది అర్థం చేసుకోవచ్చు.

రోడ్లకు ఇరుప్రక్కలా పెంచే మొక్కల మీద ఎక్కువగా శ్రద్ధ చూపాలి. దీని వలన అవి కాలుష్యాన్ని తగ్గిస్తాయి, ఆ చెట్ల నీడలో నడవడం వలన ఆనందం మరియు సంతోషాన్ని కల్గిస్తోంది. చూడటానికి కూడా చాలా అందంగా కనపడుతుంది. అడవుల్లో ఉన్న చెట్లను సరకడం వలన అక్కడ ఉన్న కోతులకు ఆహారం దొరకక గ్రామాలకు వస్తున్నాయని “వానలు రావాలి కోతులు వాపస్ పోవాలి” ఇది అడవులను పెంచితేనే సాధ్యమవుతుందని ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కె. చంద్రశేఖర్ రావు గారు చెప్పేవారు. కాబట్టి అటువంటి ప్రయత్నం జరగాలి.

ఒక చెట్టు ఉంటే నలుగురికి సరిపోయే ప్రాణవాయువుని అందిస్తోంది. ఒక టన్ను కార్బన్ - డై - ఆక్సైడ్ ను తగ్గిస్తోంది. చెట్లను ఎంత జాగ్రత్తగా చూసుకుంటే అంత ఆరోగ్యాన్ని అందిస్తాయి. కానీ కొన్ని అవసరాల వలన కొన్ని అనివార్య కారణాల వల్ల చెట్లను కొట్టేసే పరిస్థితులు ఏర్పడుతాయి. ఇలా చెట్లను సరకడం వలన ఉష్ణోగ్రతలు పెరుగుతాయి, అన్ని కాలాలు ఎండా కాలాల లాగానే ఉంటాయి, వర్షాలు లేక వరుస కరువులు ఏర్పడటం, కరువు పరిస్థితులు ఏర్పడి, ప్రజలు వలసలకు వెళ్లడం జరుగుతోంది. ఈ నిబంధనను కొన్ని సంవత్సరాలు గట్టి నిబంధనతో ఉండటం వలన, అక్కడ అడవుల సంఖ్య గణనీయంగా పెరిగింది. ఇప్పుడు చైనా ఆ నిబంధనలు పాటించ వలసిన అవసరము లేదు. చైనాలో 11 - 60 సంవత్సరాల మధ్య వయసు ఉన్న వ్యక్తులు సంవత్సరానికి 3 చెట్లను నాటాలి, పెంచాలి. మన రాష్ట్రంలో కూడా 20 - 50 సంవత్సరాల మధ్య వయసు ఉన్న వ్యక్తులు కనీసం సంవత్సరానికి 2 చెట్లను నాటాలి, పెంచాలి అనేటటువంటి నిబంధనలను పెట్టి అడవులను అభివృద్ధి చేయాలని కోరుతున్నాను. హరితహారం అనే కార్యక్రమాన్ని నిజయవంతం చేసి తెలంగాణ రాష్ట్రంలో వాతావరణం సమతుల్యంగా ఉండేటట్లుగా చేయాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ పూల రవీందర్ (ఉపాధ్యాయ నియోజకవర్గం-వరంగల్, ఖమ్మం మరియు నల్గొండ):- అధ్యక్షా, హరితహారం అనే అంశం గురించి మాట్లాడే అవకాశం ఇచ్చినందుకు ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను. గత 70 సంవత్సరాలలో హరితహారం అనే కార్యక్రమం ఒక నామమాత్రపు కార్యక్రమంగా సాగింది. నర్సరీల్లో చెట్లను పెంచడం, వాటిని గ్రామ పంచాయితీలకు సరఫరా చేయడంలో 75 శాతం మొక్కలు పోయేవి. మిగిలిన 25 శాతం మొక్కలను నాటుపెడితే కనీసం 10 శాతం మొక్కలు కూడా బ్రతికిన పరిస్థితులు ఆనాడు కనిపించలేదు.

ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కె. చంద్రశేఖర్ రావు గారు ఉద్యమంలాగా, నదీ ప్రవాహంలాగా ప్రజలను భాగస్వాములు చేసి వారికి ఈ కార్యక్రమం పట్ల అవగాహన కలిగించడం వారి యొక్క విధానం. తెలంగాణ ఉద్యమం చేసేటప్పుడు తెలంగాణ రాష్ట్రం ఎందుకు అవసరం, ఏ విధంగా సస్థం జరిగింది, ఇన్ని సంవత్సరాల నుండి ఎంత నష్టపోయాం అనేటటువంటి విషయాలను నిరక్షరాస్యులకు కూడా అర్థం అయ్యే విధంగా తెలియజేసిన సత్తా ఉన్న ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కె. చంద్రశేఖర్ రావు గారు. తెలంగాణ రాష్ట్రం పూర్తిగా భూగర్భ

జలాల మీద ఆధారపడి ఉంది. అన్నీ వ్యవసాయ ఆధారిత కుటుంబాలే. వర్షాలు రాక, ఉన్న బోర్లు ఎండిపోయాయి, అసలు జీవనోపాధికే నీటి కరువు ఏర్పడిన పరిస్థితుల్లో వారు ముఖ్యమంత్రి కాగానే చెట్లు పెంచితే తప్ప వర్షాలు రావు. ఈ మేఘమథనాలు ఎన్ని చేసినా, ఎన్ని కోట్లు ఖర్చు పెట్టినా ప్రకృతి రీత్యా వర్షాలు వడాలి తప్ప కృత్రిమ పద్ధతుల్లో వర్షాలు రావని చెప్పి ప్రపంచంలోనే 3వ వంతు చెట్లు నాటే కార్యక్రమాన్ని ముఖ్యమంత్రిగారు చేపట్టారు.

230 కోట్ల మొక్కలను నాటడం అంటే మామూలు విషయం కాదు అది ఒక యజ్ఞం. ఆ యజ్ఞాన్ని భుజానికి ఎత్తుకొని ముందుకు తీసుకువెళుతున్నారు. వారు ఏ కార్యక్రమం చేపట్టినా అధికారులకు, ప్రజలకు, ప్రతినిధులకు చాలా చక్కగా విజ్ఞప్తిస్తారు. 230 కోట్ల మొక్కల్లో సోపల్ ఫారెస్ట్ ద్వారా 120 కోట్ల మొక్కలు సోపల్ ఫారెస్ట్ డిపార్ట్మెంటుకు, 100 కోట్ల మొక్కలను అటవీ శాఖ ద్వారా అడవిలో పెంచాలనే ఆలోచనలు చేశారు. నగరంలో ఈ రాష్ట్రంలో ఉన్న జనాభాలో 4వ వంతు జనాభా హైదరాబాదులోనే ఉన్నారు. దీని చుట్టూ ఒక 10 కోట్ల మొక్కలను పెంచితే తప్ప కాలుష్యాన్ని నివారించలేమని సుమారు 34 కోట్ల మొక్కలను నాటడం జరిగింది.

1.00 | ప్రపంచ రికార్డు ప్రకారం చైనా మొదటి స్థానంలో ఉంది. రెండవ స్థానంలో బ్రెజిల్ దేశం ఉంది. అమెజాన్ నది వెంబడి వందకోట్ల మొక్కలను నాటే కార్యక్రమం తీసుకున్నారు. కానీ చైనా వంటి పెద్ద దేశంతో సమానంగా చిన్న రాష్ట్రమైన మన తెలంగాణ ప్రభుత్వం మొత్తం 119 నియోజకవర్గాలలో మొక్కలు నాటే కార్యక్రమం పెద్ద ఎత్తున చేపట్టి, ముఖ్యమంత్రిగారు సాహసోపేతంగా ఈ కార్యక్రమాన్ని ముందుకు తీసుకువెళ్లడం ఎంతో అభినందనీయం అని మనవి చేసుకుంటున్నాను. రాష్ట్రం ఏర్పడిన మొదటి సంవత్సరం, పరిపాలన కొత్తగా ప్రారంభించుకుంటున్నప్పటికీ, 2014లో 15.86 కోట్ల మొక్కలను నాటగా, రెండవ సంవత్సరం 2016లో 31.67 కోట్ల మొక్కలను నాటడం జరిగింది. ఈ సంవత్సరం 2017లో ఇప్పటికే 34 కోట్ల మొక్కలను నాటడం జరిగింది. ఒక దేశం చేయలేని పనిని ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేయగలిగింది. గడిచిన మూడు సంవత్సరాల కాలంలో 81 కోట్ల మొక్కలను నాటడం జరిగింది. గత సంవత్సరం జూలైలో విజయవాడ నేషనల్ హైవేపైన ఒకే రోజున తెలంగాణ పరిధిలో ఉన్న 186 కిలోమీటర్ల పొడవునా పెద్ద ఎత్తున హరితహారం కార్యక్రమాన్ని

చేపట్టడం జరిగింది. ప్రజాప్రతినిధులు, పాఠశాల పిల్లలు, అధికారులు అన్ని వర్గాల వారిని ఈ పథకంలో భాగస్వాములను చేయడం జరిగింది. ఆ తరువాత మరొక రోజు అదే హైవే పైన మన ముఖ్యమంత్రిగారు వెళుతూ హైవే పక్కన నాటిన కొన్ని చెట్లు చనిపోవడం గమనించి, అధికారులను మందలించి, తక్షణమే వాటికి అవసరమైన శ్రీ గార్డులను ఏర్పాటు చేసి, నిర్లక్ష్యం చేయడం తగదని చెప్పి, చెట్ల పెంపకం గురించి ప్రజలలో అవేర్నెస్ కలుగజేశారు. ఈ విధంగా పెద్ద ఎత్తున కార్యక్రమం చేయకపోతే చెట్లు పెరగవు. అడవులు ఉండవు.

నల్గొండ జిల్లాను ఉదాహరణగా తీసుకుంటే అటవీ శాతం పేపర్ లెక్కల ప్రకారం ఐదు శాతం అని ఉంది. కాని వాస్తవానికి ఏ మూడు, నాలుగు శాతమో ఉంటుంది. ఈ విధంగా గ్రామస్థాయిలో 40,000 మొక్కలను నాటడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంటే, నియోజక వర్గానికి సంవత్సరానికి 40లక్షల మొక్కలను నాటే కార్యక్రమం ఏర్పాటు చేసుకోవడం జరిగింది. మిషన్ కాకతీయ పథకం క్రింద నడి ఎండా కాలంలో చెరువులలో పూడిక తీసే కార్యక్రమానికి ప్రజాప్రతినిధులంతా హైదరాబాద్ విడిచి, అందరూ ఏ విధంగా కష్టపడి పనిచేశారో మనకు తెలుసు. అదే విధంగా హరితహారం కొరకు కూడా వర్షం వస్తున్నా, గొడుగులు లేకున్నా, చెట్లు నాటే కార్యక్రమం ప్రతి నియోజక వర్గంలో చేపట్టడం జరిగింది. ఈ ప్రభుత్వం మన ముఖ్యమంత్రిగారి నాయకత్వంలో ఒక పట్టుదలతో ముందుకు వెళుతున్నది అని చెప్పడానికి ఇదొక ఉదాహరణ. ఈ రోజు వరకు ఎన్నో కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు చేసి, 81కోట్ల మొక్కలను నాటగలిగాము. గ్రామ స్థాయిలో సర్పంచ్ లను భాగస్వాములను చేసి, EGS పథకం క్రింద వారికి నిధులు మంజూరు చేసి, ఎండాకాలంలో చెట్లను పరిరక్షించే కార్యక్రమం కూడా జరుగుతున్నది. చిత్తశుద్ధితో ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, ఈ రాష్ట్ర మంత్రులు, ముఖ్యంగా అటవీ శాఖ మంత్రి శ్రీ జోగు రామన్నగారు ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకుని ఈ కార్యక్రమాన్ని నడిపిస్తున్నారు. స్కూల్స్ లో కూడా ఈ కార్యక్రమం విజయవంతంగా ముందుకు సాగుతున్నది. నేను కూడా టీచర్స్ ఎమ్మెల్సీగా ఈ కార్యక్రమంలో పాల్గొనడం జరిగింది. ప్రతి ఏరియాలో పాఠశాలలకు వెళ్లి, పిల్లలతో మమేకమవుతూ, పిల్లలతో చెట్లు నాటించే కార్యక్రమం జరిపించడం జరిగింది. నేను టీచర్ గా పనిచేసిన 29 సంవత్సరాల కాలంలో ఎక్కడ పనిచేసినా, ఒక్కొక్క స్కూల్ లో 200, 150 చెట్లు నాటించే కార్యక్రమం చేశాను. లాస్ట్ టైమ్ నేను పనిచేసిన స్కూల్ లో 50 టీకు చెట్లు నాటించగా, నేడు

ఆ పాఠశాలకు లక్షల రూపాయల ప్రావర్ధి ఏర్పాటయిందని తెలియజేస్తున్నాను.

మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేపట్టిన మిషన్ కాకతీయ కార్యక్రమం వలన మొన్న కురిసిన భారీ వర్షాలకు అన్ని చెరువులు నిండాాయి. గ్రామాలన్నీ కళకళలాడుతున్నాయి. అదే విధంగా ఇప్పుడు హరితహారం కార్యక్రమం వలన చెట్లు పెరిగి, పెద్దయితే, వర్షాలు మరింత ఎక్కువ కురవడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఈ విధంగా ఏ కార్యక్రమాన్ని చూసినా గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు చాలా బ్రహ్మాండంగా ముందుకు తీసుకువెళుతున్నారు. వారు ఒక మంచి ఆలోచనతో మంత్రులను, ప్రజాప్రతినిధులను భాగస్వాములను చేసి, అధికారులను కూడా ఇన్ వాల్వ్ చేసి ఈ హరితహారం కార్యక్రమాన్ని విజయవంతంగా ముందుకు తీసుకువెళుతున్నందుకు వారికి ప్రత్యేకంగా నా ధన్యవాదాలు తెలుపుకుంటూ, సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ వి. భూపాల్ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, ఈ హరితహారం కార్యక్రమంపై జరుగుతున్న లఘుచర్చలో మాట్లాడేందుకు నాకు అవకాశం కల్పించినందుకు మొదటగా తమకు నా ధన్యవాదాలు తెలుపుకుంటున్నాను. మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు రాష్ట్రంలో పచ్చదనం వెల్లివిరియాలని, తద్వారా మంచి వర్షాలు కురవాలనే ఒక సత్సంకల్పంతో ఈ కార్యక్రమానికి శ్రీకారం చుట్టడం జరిగింది. ఉద్యమ కాలంలో ఆ నాడు వారు రాష్ట్రమంతా తిరుగుతూ సరైన వర్షాలు లేక, ఏ ప్రాంతం చూసినా ఎడారి లాగా ఉండడం గమనించి, ఈ పరిస్థితిని ఏ విధంగా మార్చాలి, వాతావరణంలో మార్పుని ఏ విధంగా తీసుకురావాలి అని ఆలోచించి, హరితహారం చేపట్టడం జరిగింది. ఆ విధంగా రాష్ట్రమంతటా పెద్ద ఎత్తున చెట్లు నాటే కార్యక్రమం మొదలుపెట్టినందుకు నేను మనస్ఫూర్తిగా వారిని, ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని అభినందిస్తున్నాను. ఆ నాడు ఉద్యమం జరుగుతున్నప్పుడు అన్ని వర్గాలను కలుపుకుని, ముందుకు తీసుకువెళ్లి, రాష్ట్రాన్ని సాధించినారో, అదే విధంగా నేడు విద్యార్థులను, ఉద్యోగస్తులను, నాయకులను, ప్రజలను అందరిని భాగస్వాములుగా చేసి, ఈ కార్యక్రమాన్ని ముందుకు తీసుకువెళుతున్నారు. ఈ సందర్భంగా వారు కొన్ని మంచి సలహాలు కూడా ఇవ్వడం జరిగింది. చెట్లు నాటడమే కాదు, వాటిని పరిరక్షించవలసిన అవసరం ఉంది. అందుకు నేను కూడా నా వంతు సహాయంగా నాకు కేటాయించిన సిడిఎఫ్ నుండి మెదక్ జిల్లాకు రూ.15లక్షలు, సంగారెడ్డికి రూ.15 లక్షలు, బీహచ్ ఎంసికి రూ.10లక్షలు, మొత్తం రూ.40లక్షలు

చెట్లు పరిరక్షించే కార్యక్రమానికి ఇవ్వడం జరిగింది. ముఖ్యమంత్రిగారు చాలా మంచి కార్యక్రమం చేస్తున్నారనే అభిప్రాయంతో నేను ఈ ఫండ్‌ను ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ సందర్భంగా నేను రెండు, మూడు సలహాలు ఇవ్వదలచుకున్నాను.

చెట్లు నాటడమే గొప్ప కాదు. విజయవాడ పైవే మీద చెట్లు అక్కడక్కడా చనిపోవడం చూసి ముఖ్యమంత్రిగారు వాటికి శ్రీ గార్లులను ఏ విధంగానైతే ఏర్పాటు చేసినారో, అదే విధంగా నా అనుభవం చెబుతున్నాను. ఈ సంవత్సరం చెట్లు నాటితే వచ్చే సంవత్సరం దానిచుట్టూ రెండు మీటర్ల వరకు నేలను పరిశుభ్రం చేసి, ఆ ప్రాంతంలో గడ్డి మొలవకుండా కంకర వేయాలి. నీళ్లు పెట్టడంతో పాటు ఇది కూడా ముఖ్యమైన అంశంగా మనం గుర్తించాలి. చెట్లు నాటడంతో పాటు, దానికి సపోర్టుగా ఒక కర్రను పెడితే అది మరింత బాగా, పైకి పెరుగుతుంది. లేకపోతే వంగిపోవడమో, పడిపోవడమో జరుగుతుంది. నేను వ్యవసాయదారునిగా, కొన్ని వేల టేకు చెట్లు పెట్టిన నా అనుభవంతో ఈ విషయం చెబుతున్నాను. క్రింది కొమ్మలను కొట్టివేసినప్పుడే చెట్లు బాగా పైకి పెరుగుతుంది. గౌరవ మంత్రిగారు అనుభవజ్ఞులు. వారికి ఇది నా సలహా. చెట్ల పరిరక్షణలో భాగంగా చెట్ల క్రింది కొమ్మలను తీసివేయాలి. అలాగే ప్రతి చెట్టుకి ఒక సపోర్టు కట్టే నాటవలసి ఉంటుంది. నేను రింగ్ రోడ్డు మీద వెళుతూ ఆ విధంగా ఏర్పాటు చేయడం చూశాను. మిగతా చోట్ల అది లేదు. నెలరోజులు చెట్లు నాటడం కొరకు కేటాయిస్తే, వాటి పరిరక్షణకు వదిలి రోజులు కేటాయించవలసి ఉంటుంది. చెట్ల చుట్టూ గడ్డి పెరగకుండా చేయడం, కర్రను నాటడం, క్రింది కొమ్మలను కొట్టివేయడం వంటివి కూడా చేయాలి. చెట్లకు నీటితో పాటు, ఈ జాగ్రత్తలు కూడా తీసుకోవాలి.

మిషన్ కాకతీయ మాదిరిగానే హరిత హారం కార్యక్రమాన్ని కూడా పెద్ద ఎత్తున అదే స్థాయిలో ఈ కార్యక్రమాన్ని ముందుకు తీసుకువెళుతున్న గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారిని, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని అభినందిస్తున్నాను.

శ్రీ ఎలిమినేటి క్రిష్ణారెడ్డి (శాసనసభ నియోజకవర్గం):— అధ్యక్షా, మానవజాతి మనుగడకు వృక్షసంపద అత్యంత ప్రధానమైనది. ఇది జగమెరిగిన సత్యం. 1950లో నేను నాలుగవ తరగతి చదువుతున్నప్పుడు ప్రతి సంవత్సరము వనమహోత్సవం అనే కార్యక్రమం పెద్ద ఎత్తున చేపట్టేవారు. అంతటితో ఆ ప్రయత్నం ఆగిపోయేది. ఆ నాటి ప్రభుత్వాలకు అడవులను పెంచాలనే ఒక సత్సంకల్పం లేదు. అమెరికా జనాభా 330 మిలియన్లు. మన దేశ జనాభా చూస్తే

125 కోట్లు. మన దేశ విస్తీర్ణం కంటే అమెరికా నాలుగు రెట్లు పెద్దది. అందులో నాలుగో వంతు మాత్రమే మన విస్తీర్ణం. మన దేశంలో జనాభా పెరుగుతూ వచ్చింది. అడవులను నరకడం ఎక్కువైంది. 33 శాతం ఉండవలసిన అడవుల విస్తీర్ణం నేడు లేదు. ఈ పరిస్థితిని గమనించి, తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు అడవులను పెంచితేనే మంచి వర్షాలు కురుస్తాయి, ఈ ప్రాంతంలో ఉండేటటువంటి రైతులు బాగుపడతారు అనే మంచి ఆలోచనతో హరితహారం కార్యక్రమానికి శ్రీకారం చుట్టారు. ఇక్కడ ఒక విషయం గమనించాలి.

హరితహారంలో జాతీయ రహదారులు, రాష్ట్ర రహదారులు, జిల్లా రహదారులు, మండల రహదారులు ఏవైతే ఉన్నాయో వాటి ప్రక్కన మనం మొక్కలు నాటడం జరుగుతున్నది. రోడ్డు బౌండరీలోనే మనం ఈ మొక్కలను నాటుతున్నాము. మనం పైకి చూస్తే కరెంటు తీగలు. నాలుగైదు సంవత్సరాల తరువాత మొక్కలు పెరుగుతాయి. కరెంటు డిసార్డుమెంటు వాళ్లు వచ్చి, అడ్డుగా ఉన్నాయని కొమ్మలను నరుకుతుంటారు. బిడ్డను కనడం గొప్ప విషయమే కాని, అంతకంటే మూడు రెట్లు గొప్ప ఆ బిడ్డను పెంచి, పోషించడం. అలాగే చెట్లు నాటిన చోట చుట్టూ సర్కారు కంప. ఈ విషయంలో నేను తమరి ద్వారా సంబంధిత మంత్రిగారిని కోరేది ఏమిటంటే ఒకటి కరెంటు పోల్స్‌ని తప్పించి, రోడ్డు బౌండరీకి అవతల పెట్టించాలి. ఆ విధంగా చేసినట్లయితే చెట్లు పెరిగి, మానవుల భవిష్యత్తుకి ఉపయోగపడతాయని నేను భావిస్తున్నాను. అలాగే సర్కారు కంప చెట్లు మనం నాటిన చెట్లను ఎదగనివ్వకుండా చేస్తాయి. భూసారాన్ని మొత్తం అవి గుంజుకుంటాయి కాబట్టి వాటిని తొలగించవలసిన అవసరం ఉందని మనవి చేస్తున్నాను. అప్పుడే మన ముఖ్యమంత్రిగారి ఆశయం నెరవేరుతుంది. ఇందులో ప్రజాప్రతినిధులు, అధికారులు కూడా చొరవ తీసుకోవలసిన అవసరం ఉంది. అలాగే మొక్కలు నాటినప్పుడు ఏడు ఫీట్ల వరకు ఇసుక కంచెను ఏర్పాటుచేస్తే తప్పకుండా ఆ చెట్లు బాగా పెరుగుతుంది. మరొక అంశం మనం నాటే చెట్లు కూడా భవిష్యత్తు తరాలకు ఉపయోగపడేలా వేప, రాగి, ఇతరత్రా పెంచినట్లయితే ప్రయోజనకరంగా ఉంటుంది.

మనం ఒక వైపు హరితహారం ద్వారా చెట్లు పెంచుతుంటే, మరొకవక్క లారీలలో కలవను తరలిస్తున్నారు. ఈ విషయంలో ప్రభుత్వం ఆలోచన చేసి, తగు నివారణ చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. దేశం సుభిక్షంగా

ఉండాలంటే వర్షాలు బాగా పడాలి. అందుకు ఈ హరితహారం అనే కార్యక్రమం ఎంతో ఉపయోగపడుతుందని నేను భావిస్తూ, సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ పాంగులేటి సుధాకర్ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, మొదటగా ఈ హరితహారం అనే అఘుచర్చలో మాట్లాడేందుకు అవకాశం కల్పించినందుకు తమరికి నా ధన్యవాదాలు తెలుపుకుంటున్నాను. ఈ చర్చలో మొదటగా మాట్లాడిన మా సోదరి లలితగారు చాలా చక్కగా, ఇది చాలా ముఖ్యమైన కార్యక్రమం అంటూ మాట్లాడారు. ఎప్పుడూ మా మీద అధికార పక్షం వారు దాడి చేస్తుంటారు. మీరు ఏ విషయాన్ని మెచ్చుకోరు అంటారు. మేము మంచి ఎప్పుడు, ఎక్కడ జరిగినా మెచ్చుకుంటాము. మాకు ఆ సంస్కారం ఉంది. స్వతంత్రం తెచ్చిన పార్టీగా, తెలంగాణ ఇచ్చిన పార్టీగా మాకు ఆ విజ్ఞత ఉంది. దాన్ని ఎప్పుడూ కొనసాగిస్తూ ఉంటాము. ఇది చాలా చక్కటి కార్యక్రమం. సోదరులు అనేకమంది మాట్లాడారు. చెట్ల యొక్క పోషణ, వాటి సంరక్షణ.. ఈ రెంటినీ రెండు కళ్ళలాగా చూసుకుంటేనే ఈ కార్యక్రమం బ్రహ్మాండంగా, విజయవంతంగా, టార్గెట్ కి దగ్గరగా వెళుతుంది. 24 శాతం ఉన్న అడవులను 34 శాతం చెయ్యాలని మంత్రిగారి స్టేట్ మెంట్ లో చెప్పారు. వారు ఐదు సార్లు గత ప్రభుత్వం, గత ప్రభుత్వం అని పదేపదే అన్నారు. నేను మీ అందరికీ మనవి చేసింది ఒక్కటే. ఇలాంటి మంచి కార్యక్రమంలో, అద్భుత కార్యక్రమంలో, సమాజానికి హితం చేసే కార్యక్రమంలో రాజకీయాలకు తావులేకుండా చెయ్యాలి.

చిన్నప్పటినుంచి నేను కూడా ఇలాంటి కార్యక్రమాల్లో పాల్గొన్నాను. యూత్ కాంగ్రెస్ తరపున ఐదు సూత్రాల పథకంలో సంజయ్ గాంధీగారి నేతృత్వంలో చెట్లు నాటే కార్యక్రమం చేపట్టాము. తరువాత ఇందిరా గాంధీగారి 20 సూత్రాల కార్యక్రమంలో కూడా ఈ కార్యక్రమం చేపట్టాము. కాబట్టి ఎవరు, ఎప్పుడు చేసినా అది మంచి పనే. ప్రస్తుతం ఓజోన్ లెవెల్లో ఇబ్బందులు ఎదురై, వాతావరణ కాలుష్యం ఏర్పడి, అనేక తుఫానులు, వడదెబ్బలు, వాతావరణ సమతుల్యం లోపించి అనేక సమస్యలతో ప్రజలు ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఇబ్బందులు పడుతున్న పరిస్థితి. దీనిని పెద్ద ఎత్తున, ఒక టార్గెట్ తో, సమాజానికి ఎదురయ్యే ప్రమాదాన్ని పసిగట్టి, ఎదుర్కోవలసిన అవసరం ఉంది. ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో అడవులను నరికే కార్యక్రమాన్ని నేను సమర్థించుకోవడం లేదుగాని, అప్పట్లో పరిస్థితులు అలా ఉండొచ్చు. ఫోకస్ ఇంకా ఎక్కువ ఇచ్చేది ఉండే. ఏది ఏమైనా ఇప్పుడు మీరు ఇస్తున్నందుకు సంతోషం. ఇది అందరి

కార్యక్రమం. మనందరి కార్యక్రమం. తెలంగాణ ఏర్పడిన తరువాత విస్తృతస్థాయిలో చేస్తున్నందుకు నేను స్వాగతిస్తున్నే, అనేక అంశాలు ప్రస్తావనకు వచ్చాయి. నేను ఇంతకుముందు వాతావరణ కాలుష్యం గురించి చెప్పాను. ఢిల్లీ ప్రభుత్వం మిగతా అంశాలను వక్కకు పెట్టి, కాలుష్యం పట్ల ఎక్కువ శ్రద్ధ చూపుతూ, తరచూ సమీక్షా సమావేశాలు జరుపుతున్నది. మన జిహెచ్ఎంసి పరిధిలో కూడా కాలుష్యం గురించి హెచ్చరిస్తూ, ప్రమాద ఘంటికలు మ్రోగాయి. వాతావరణంలో కార్బన్ డయాక్సైడ్, కార్బన్ మోనాక్సైడ్ వంటి అనేక విషతుల్య వాయువులు, వాయు కాలుష్యం పెరిగి క్యాన్సర్ వంటి జబ్బులకు కారణమవుతున్న నేపథ్యంలో ఈ మొక్కలు మనకు ఆక్సిజన్ ను ప్రసాదించే సంజీవిని. కాబట్టి దీనిని పెద్ద ఎత్తున చట్ట పరిధిలో చెయ్యాలి, చట్టాన్ని ఎన్ ఫోర్స్ మెంట్ చెయ్యాలి, అందరూ స్వచ్ఛందంగా పార్టీసిపేట్ చెయ్యాలని వేమందరం గతంలో చెప్పాము, ఇప్పుడు కూడా చెబుతున్నాము. మంత్రిగారు ఒక ప్రోగ్రెస్ రిపోర్టులాగా ఇవ్వడం ఓ.కే. దీన్ని మేము స్వాగతిస్తున్నే, రాబోయే వేసవి కాలానికి contingent summer plan అంటూ ఒకటి ఉండాలి. మొక్కల సంరక్షణకు ఏ రకమైన కార్యక్రమాలు చేస్తున్నారు? 34 కోట్ల మొక్కలలో, 27 కోట్ల మొక్కలకు జియో ట్యాగింగ్ చేయడం పూర్తయిందని చెప్పారు. అది సరిపోదు. ఒక మానిటరింగ్ మెకానిజం కావాలి. రాష్ట్రస్థాయిలో ఉన్నత స్థాయి మానిటరింగ్ ఉండాలి, జిల్లా స్థాయిలో ఉండాలి, అలాగే మండల స్థాయి, నియోజక వర్గ హెడ్ క్వార్టర్స్ లో కూడా ఈ మానిటరింగ్ మెకానిజం ఏర్పాటు చెయ్యాలి. ఈ రకంగా పెద్ద ఎత్తున Project Monitoring Units ఏర్పాటు చెయ్యాలి. ఇప్పటికే కార్యక్రమం మూడో దశకి వచ్చాము. కొద్దిరోజుల్లో నాలుగవ దశ కూడా వస్తుంది. ఇప్పటికే ప్రభుత్వం దాదాపు రూ.2000 కోట్లు ఖర్చు పెట్టింది. సంతోషం. దీని కొరకు సంబంధిత శాఖలు అన్నిటిని కలుపుకుని చేయవలసి ఉందని మా కాంగ్రెస్ పార్టీ తరపునుంచి సూచిస్తున్నాను.

1.20 ముఖ్యంగా క్షీణించిన అటవీ సంపదను

మ. పునరుద్ధరించడానికి కొన్ని గుట్టల ప్రాంతంలో, ఎత్తు ప్రాంతాలలో సీడ్ బ్యాంక్ కార్యక్రమం చేపట్టారు. వనసంరక్షణ సమితులు గతంలో కూడా ఉన్నాయి. ఇంకా పెద్ద ఎత్తున చేయవలసిన అవసరం ఉంది. హరితహారం కార్యక్రమంలో చాలా మంది సైనికులుగా ఎన్రోల్ చేసుకున్నారు, పెద్ద ఎత్తున పురుషులు, మహిళలు ఇందులో చేరారని చెప్పారు. చాలా గణనీయమైన సంఖ్య ఉంది. వీళ్ల ద్వారా పంచాయతీలలో గానీ ఎక్కడైనా సరే మానీటర్ చేయండి.

నేను ఈ మధ్య కాలంలో అబ్జర్వ్ చేస్తున్నాను. గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు ఏ ప్రోగ్రాముకి వెళ్లినా చెబుతున్నారు, అది మంచి పరిణామమే. రాష్ట్రముఖ్యమంత్రి ఒక రాష్ట్రస్థాయి చీఫ్ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్లాగా అడ్మినిస్ట్రేషన్లో ఆయన నోటి నుంచి మాట వస్తే అది ఇంప్లిమెంటు అవుతుంది. వారు ఎక్కడికెళ్లినా ఈ మధ్యకాలంలో చెబుతున్నారు, రైతులను కలిసినా, గ్రామాలలో సామాన్య ప్రజలను కలిసినా చెబుతున్నారు. మీరు తప్పనిసరిగా ఇన్ని మొక్కలు పెంచాలి, అలా అయితేనే మీకు ఇన్ని ఫండ్స్ ఇస్తానని చెబుతున్నారు. ఆవిధంగా లింకు పెడితే హరిత హారం బలోపేతం అవుతుంది.

అర్బన్ ఏరియాలో గానీ, రూరల్ ఏరియాలో గానీ, మున్సిపల్ కార్పొరేషన్లో, మున్సిపాలిటీలో స్కూల్స్కి పర్మిషన్ ఇచ్చే సమయంలో కూడా చెట్లను పెంచే కార్యక్రమాన్ని లింక్ చేయండి. మా సోదరీమణి ఆల్రెడీ ఫిగర్స్ ఇచ్చారు. ఇన్ని మొక్కలు పెట్టారు, ఇన్ని చనిపోయాయి, ఇంత సంరక్షణ ఉంది, జిహచ్ యంసి, హెచ్ యండి ఏ పరిధిలో ఏమి జరుగుతోందనే విషయాలపై లెక్కలు చెప్పారు. ఆన్ రికార్డు నేను చెబుతున్నాను. వ్యవస్థలో నూటికి నూరు శాతం అంతా మంచిగానే జరుగుతుందని ఎవరైనా చెబితే వాళ్లు పిచ్చోళ్లే. ఎక్కడైనా లీక్స్ ఉన్నా ఫర్వాలేదు కానీ ఈ కార్యక్రమంలో కూడా కక్కుర్తి పడితే దాన్ని భగవంతుడు క్షమించడు. ఇది మంచి కార్యక్రమం. అధికారులందరినీ అనడం లేదు, చిత్తశుద్ధితో పని చేసే అధికారులు కూడా ఉన్నారు. కానీ దొంగ లెక్కలు చెప్పి, రికార్డులు తారుమారు చేసి, మొక్కల సంరక్షణలో దొంగ లెక్కలు చూపించడం, నీళ్ల ట్యాంకర్లకు సంబంధించి దొంగ లెక్కలు చూపించే వారికి పైనాడు బరాబర్గా పనిష్మెంటు ఇస్తాడు. ఎందుకంటే ఇది మానవునికి ఆక్సిజన్ ఇచ్చే కార్యక్రమం, జంతువులకి ఆక్సిజన్ ఇచ్చే కార్యక్రమం.

నేషనల్ హైవేస్ ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ సంబంధించి బిజెపి మిత్రులు ఒక సలహా ఇచ్చారు. అశోకుడు చెట్లు నాటించెను అని చిన్నప్పుడు మనం చదువుకున్నాం. గుప్తుల సామ్రాజ్యం, కాకతీయుల కాలంలో ఏమి చేశారో మనకు చరిత్ర ఉంది. ఇప్పుడు పెద్ద పెద్ద చెట్లను కూడా సరికే కార్యక్రమం జరుగుతోంది. లేవెస్ టెక్నాలజీ వచ్చింది. ఒక రోడ్డు వర్క్ జరుగుతున్నప్పుడు ఎన్ని చెట్లు పోతాయో మీరు ముందే సర్వే చేయించండి. బహుశా కరీంనగర్లో అనుకుంటూ, చాలా కష్టపడి చెట్లను పెంచితే, వాటిని మొత్తం తీసేసి

కార్యక్రమం జరిగింది. బాగా పెరిగిన ఒక చెట్టును సరకాలంటే చాలా బాధ అనిపిస్తుంది. చెట్టును పెంచడమే కష్టమనుకుంటుంటే, ఇక మీరు దాన్ని సరికే కార్యక్రమం చేస్తే ఎలా? ఇక్కడ కంట్రాడిక్టరీ వ్యవహారం ఉంది. నేషనల్ హైవేని విస్తరించే సమయంలో ఆ ఏరియాను సర్వే చేసి ఉన్న చెట్లను ఏవిధంగా సంరక్షించుకోవాలి, ఏ ఏరియా నుంచి పోతాయో చూసుకోవాలి. మొక్కలు నాటేటప్పుడు కూడా భవిష్యత్తులో అవి డేంజర్ జోన్లో లేకుండా చూసుకోవలసిన బాధ్యత ఉంది.

2014-15లో 15.86 కోట్ల మొక్కలు, 2015-16లో 31.67 కోట్ల మొక్కలు, ఇప్పుడు 34 కోట్ల మొక్కలు నాటుతున్నామని మొత్తం మీద ఏవో ఫిగర్స్ అయితే చాలా ఇచ్చారు. ఏదైనా సరే మేము దీన్ని సమ్మతూ ఇంకా పెద్ద ఎత్తున ఈ హరితహారం కార్యక్రమాన్ని చేయవలసిన అవసరం ఉందని తెలియజేస్తున్నాం. ఈ కార్యక్రమంలో మీరు హరిత మిత్ర అవార్డులు ఇస్తున్నారు. ఇంకా ప్రోత్సాహకాలు పెంచండి. స్వచ్ఛంద సంస్థలను పెంచండి, మానిటరింగ్ మెకానిజంలో నీళ్లను ఇన్వెస్ట్ చేయండి, ఇంకా మేలు జరుగుతుంది. వారిచ్చే లోన్లలో కూడా ఈ హరితహారాన్ని లింక్ చేయమనండి, అది వూండేటరీ అవుతుంది. ఈసారి కేబినెట్ కూర్చున్నప్పుడు అవసరమైతే చట్టపరిధిలో ఆర్డినెన్స్ తీసుకరండి. చట్టాన్ని ఎన్ఫోర్స్మెంట్ చేస్తే తప్ప కొన్ని విషయాలలో ఫలితాలు రావు. కాబట్టి ఆ దిశలో ప్రభుత్వం ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. గౌరవ మంత్రిగారు ఇక్కడే ఉన్నారు, వాళ్ల అధికారుల ద్వారా ఆ మెకానిజాన్ని ఎనాల్స్ చేయాలి. హరితహారమంటే కేవలం టీఆర్ఎస్ కోసమో, వారి శాసనసభ్యులు, వారి శాసన మండలి సభ్యులు, వారి ప్రజాప్రతినిధుల కోసమో కాదు. మాకు కొంత బాధ కూడా అనిపిస్తోంది. ప్రోగ్రాం సమాచారం కూడా మాకు ఉండడం లేదు. జిల్లాల్లో మూడు దశలు చేపట్టిస్తున్నామని సమాచారం లేదు. మొదటి దశ సమయంలోనే, మేమందరమూ ఖచ్చితంగా ఈ ప్రోగ్రాంలో పాల్గొంటామని చెప్పాం. స్పీకర్ గారి ఆధ్వర్యంలో అసెంబ్లీలో, ఛైర్మన్ గారి ఆధ్వర్యంలో మండలిలో పాల్గొంటామని చెప్పాం. మేము ఉండే ఇంటి ప్రాంతంలో ఆ పంచాయితీ ప్రెసిడెంటును పిలిచి, ఆత్మ సంతృప్తి కోసం వంద మొక్కలు తెప్పించి, మా ఇంటి ప్రక్కన ప్రాంతంలో నాటి వాటి పోషణ బాధ్యత కూడా తీసుకోవడం జరిగిందని తెలియజేస్తున్నాను.

గౌరవ సభ్యులు భూపాల్ రెడ్డిగారు చెప్పినట్లు, ఎంఎల్ఏ నియోజకవర్గ అభివృద్ధి నిధి నుంచి హరిత హారం

కార్యక్రమానికి కొంత మొత్తాన్ని ఇవ్వాలనే ఆలోచన చేస్తున్నాం. మా ఖమ్మం ప్రాంతంలో గానీ, భద్రాచలం ప్రాంతంలో కానీ, నాకున్న ఈ పీరియడ్ లో తప్పనిసరిగా ఈ మొక్కల సంరక్షణ కోసం I will contribute constituency fund అని చెబుతూ, ఇచ్చిన అవకాశానికి ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ జోగు రామన్న:- అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యురాలు మేడమ్ ఆకుల లలితగారు, రామచంద్రరావు గారు, పెద్దలు భూపాల్ రెడ్డి గారు, శ్రీనివాసరెడ్డి గారు, పూల రవీందర్ గారు, బోడుకుంటి వెంకటేశ్వర్లు గారు, పొంగులేటి సుధాకర్ రెడ్డి గారు .. వీళ్లందరూ కూడా హరిత హారంపై మాట్లాడుతూ అనేక చక్కటి సలహాలు ఇచ్చినందుకు ప్రత్యేక అభినందనలు తెలియజేస్తున్నాను.

గౌరవ సభ్యురాలు ఆకుల లలిత మేడమ్ గారు మాట్లాడుతూ, జిహాచ్ యంసి, హెచ్ యండి ఏ పరిధిలో నాటిని మొక్కలలో సర్వైవల్ వర్సంటేజ్ చెప్పారు. గౌరవ సభ్యులు పొంగులేటి సుధాకర్ రెడ్డి గారు చెప్పినట్లుగా, మొదటి సంవత్సరం ఇంత పెద్ద ఎత్తున కార్యక్రమం తీసుకున్నప్పుడు, వర్షాభావ పరిస్థితులు ఏర్పడినప్పుడు కొన్ని లోటుపాట్లు జరిగి ఉంటాయి. రెండో దశలో 31.67 కోట్ల మొక్కలు నాటినప్పుడు, జిహాచ్ యంసి పరిధిలో 2016-17 లో కోటి మొక్కలు నాటాలనే లక్ష్యం ఉంటే, 76.82 లక్షల మొక్కలను నాటడం జరిగింది. హెచ్ యండి ఏ పరిధిలో 1.10 కోట్ల మొక్కలకు గాను 82 లక్షల మొక్కలు నాటాం. ఈరోజు అన్ని రాజకీయ పార్టీల నాయకుల సహకారం కావచ్చు, ప్రజలందరి భాగస్వామ్యంతో ఈ కార్యక్రమం కొనసాగుతోంది. దీంట్లో ఎక్కడా కూడా టిఆర్ఎస్ పార్టీ అనే ఉద్దేశం లేదు. ఇది అందరి కార్యక్రమమని నేను పదే పదే చెబుతున్నాను. ఈ సంవత్సరం 34 కోట్ల మొక్కలను నాటితే అందులో 27 కోట్ల మొక్కలకు జియో ట్యాగింగ్ చేయడం జరిగింది. మిగతా వాటికి ఈ సంవత్సరం లోపల పూర్తిగా జియో ట్యాగింగ్ చేసి దాని ప్రతులను సభ్యులకు అందజేస్తాం. ఈరోజు అవెన్యూ ప్లాంటేషన్ గానీ, బ్లాక్ ప్లాంటేషన్ గానీ ఇప్పటి వరకు 95 శాతం సర్వైవల్ రేటుందని రిపోర్టులు వచ్చాయి. మండల , గ్రామ స్థాయిల్లో సంరక్షణ కమిటీలను ఏర్పాటు చేసుకోవడం జరిగింది. అదేవిధంగా జిల్లాల వారీగా, నియోజకవర్గాల వారీగా కూడా కమిటీలు వేసుకోవడం జరిగింది. మేడమ్ ఆకుల లలితగారు నాగర్ కుర్నూలు గురించి చెప్పారు. మాకున్న రిపోర్టు ప్రకారం అక్కడ సర్వైవల్ రేటు 88 శాతం ఉంది. మెదక్ లో 91 శాతం, వరంగల్ రూరల్ లో

78 శాతం, వరంగల్ అర్బన్ లో 83 శాతం సర్వైవల్ రేటుంది. మీకందరికీ ఆ రిపోర్టు కాపీలు అందజేస్తాం. ఎక్కడైనా ప్లాంటేషన్ కి సంబంధించి అవకతవకలు జరిగాయని మాకు మీరు సెసిఫిక్ గా ఫిర్యాదు చేస్తే తప్పకుండా చర్యలు తీసుకుంటాం.

యన్ ఆర్ ఇజియస్ ద్వారా సర్సరీలలో లేబర్ కి పేమెంటు రాని విషయం వాస్తవం. జూలై వరకు పేమెంటు చేశాం. కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి ఆలస్యం జరిగిన మాట వాస్తవం. 2925 సర్సరీలలో లేబర్ కు సంబంధించిన పేమెంటు ఆగస్టు నుంచి పెండింగులో ఉన్న మాట వాస్తవం. ఈ విషయంపై పంచాయతీరాజ్ మినిస్టర్ గారు ఢిల్లీకి వెళ్లి త్వరగా ఆ మొత్తాలను విడుదల చేయాలని కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని కోరడం జరిగింది.

గౌరవ సభ్యులు రామచంద్రరావు గారు మాట్లాడుతూ కొన్ని సలహాలు, సూచనలు చేశారు. ట్రీ గార్డ్స్ గురించి చెప్పారు. రూ.3.35 కోట్లు ఖర్చు చేసి 4.68 లక్షల ట్రీ గార్డులను ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. ఇజ్రాయిల్ లో డ్రీమ్ ఇరిగేషన్ గురించి చెప్పారు. మనం రోడ్ అవెన్యూ ప్లాంటేషన్ చేసిన చోట్ల 3200 ట్యాంకర్ల ద్వారా ఆ మొక్కలకు నీరు పోయడం జరుగుతోంది. ఎందుకంటే మొక్కలు పెట్టి వదిలేయడం కాదు. సభ్యులు సుధాకర్ రెడ్డి గారు మాట్లాడుతూ, గత ప్రభుత్వాల గురించి ఎందుకు చెబుతున్నారని అన్నారు. నేను కూడా సర్పంచుగా, ఎంపి పిగా చేశాను. అప్పుడున్న ప్రభుత్వాలు సోషల్ ఫారెస్ట్రీ క్రింద మొక్కలు పెట్టి వదిలేయడం జరిగింది. కానీ మేము రోడ్ అవెన్యూ ప్లాంటేషన్ చేసినా పట్టించుకుంటున్నాం. రైతు తన పొలంలో మొక్కలు పెట్టినా మొక్కకు రూ.5 చొప్పున ఇస్తున్నాం. ప్లాంటేషన్ కి సంబంధించి గుంత తవ్వినా, మొక్క పెట్టినా డబ్బులు ఇస్తున్నాం. గత ప్రభుత్వ హయాములో మొక్కలు పెట్టి వదిలేశారే తప్ప పట్టించుకోలేదు. కానీ మేము ప్రజల భాగస్వామ్యంతో, అన్ని రాజకీయ పార్టీల నాయకుల సహకారంతో, ముఖ్యమంత్రిగారి లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి ఈ రకంగా ఖర్చు చేస్తున్నామని మనవి చేస్తున్నాను.

పాఠశాలల్లో కూడా నేషనల్ గ్రీన్ కార్ప్స్ ద్వారా ఆల్ రెడ్డి ప్రోగ్రాము జరుగుతోంది. ప్రోగ్రామును స్కూల్ టీచర్స్ కి అప్పజెప్పడం జరిగింది. మండలాల వారీగా ఎంఇఓల ఆధ్వర్యంలో, గ్రామస్థాయిలో స్కూల్ కమిటీల ద్వారా ఈ కార్యక్రమం అమలు చేస్తున్నాం. నేరుగా హెడ్ మాస్టర్ ఎకౌంటుకి నిర్వహణ ఖర్చులను పంపిస్తున్నాం.

గ్రీన్ హైవేస్ ప్రాజెక్టు క్రింద కేంద్ర ప్రభుత్వం నుండి రూ.1100 కోట్లు రావాలి. కానీ ఇప్పటి వరకు హైదరాబాదు - బెంగళూరు, హైదరాబాదు - విజయవాడ హైవేలకు సంబంధించి రూ.18కోట్లు మాత్రమే వచ్చింది. సెంట్రల్ ఫార్వేర్డ్ మినిస్టర్ ను కలిసినపుడు అడిగితే, తప్పకుండా మిగతా మొత్తాన్ని ఇస్తామన్నారు. ఏదేమైనప్పటికీ ట్రీ గార్డులు కావచ్చు, మొక్కల సంరక్షణ కావచ్చు, వాటికి సంబంధించిన కార్యక్రమాలు చేపడుతూ ప్రభుత్వం ముందుకు పోతోందని మనవి చేస్తున్నాను.

గౌరవ సభ్యులు భూపాల్ రెడ్డి గారికి మనమంతా ఈ సందర్భంగా ధన్యవాదాలు తెలియజేయవలసిన అవసరం ఉంది. నియోజకవర్గ అభివృద్ధి నిధుల నుంచి వారు కొంత మొత్తాన్ని ఈ కార్యక్రమానికి ఇచ్చారు. క్రిష్ణారెడ్డిగారు, పూల రవీందర్ గారు కూడా అనేక సూచనలు చేశారు. జిల్లాలకు వెళ్ళినపుడు శాసనసభ్యులు, శాసన మండలి సభ్యులను కోరుతున్నాం. ఎమ్మెల్యేలు, ఎమ్మెల్సీలు, ఎంపీలు తమ నిధుల నుంచి కొంత మొత్తాన్ని ఈ కార్యక్రమానికి ఖర్చు చేస్తే బాగుంటుంది. సంవత్సరానికి 40 కోట్ల మొక్కలు పెట్టాలంటే చాలా ఖర్చవుతుంది. సభ్యులు రామచంద్రరావు గారు మాట్లాడుతూ, సర్వైవల్ రేటు 25 శాతం మాత్రమే ఉందన్నారు. 25 శాతం కాదు, మొదటిరెండు సంవత్సరాల రిపోర్టులు చూసిగా ఇప్పటి వరకు 65 శాతం సర్వైవల్ ఉంది. నాటివ మొక్కలకు నీళ్లు పోయడానికి ప్రతి సంవత్సరం అక్టోబర్ నుంచి పర్మిషన్ ఇచ్చే వాళ్ళం. కానీ ఈసారి జూన్, జూలై మాసాల నుంచే వాటరింగ్ కి పర్మిషన్ ఇచ్చాం. నెలకు నాలుగుసార్లు వాటరింగ్ చేసేవాళ్లు, ఇప్పుడు దాన్ని ఆరుసార్లకి పెంచడం జరిగింది. దానికి కూడా టీములు ఏర్పాటు చేశాం, ఎక్కడిక్కడ కార్యక్రమాలు కొనసాగుతున్నాయి.

సభ్యులు సుధాకర్ రెడ్డి గారు సలహాలు ఇచ్చారు. సమ్మర్ కంటినీజెన్సీ ప్లాన్ తయారు చేస్తున్నాం. కాలుష్యం పెరిగి వాతావరణం దెబ్బతింటోందనే ఉద్దేశంతో ముఖ్యమంత్రిగారి ఆదేశం మేరకు హైదరాబాదు సిటీకి ఆనుకొని 80 బ్లాకులుంటే, అర్బన్ లంగ్ స్పేస్ క్రింద 14 పార్కులను డెవలప్ చేసి ప్రజలు ఆహ్లాదకరమైన జీవనం గడపడం కోసం గ్రీనరీ పెంచుతూ, సైకింగ్ ట్రాక్స్, వాకింగ్ బ్లాక్స్ ఏర్పాటు చేస్తున్నామని మనవి చేస్తున్నాను.

అన్ని పార్టీల నాయకులను ఇందులో ఇన్వోల్వ్ చేయాలని వీడియో కాన్ఫరెన్సులలో అనేకసార్లు జిల్లా కలెక్టర్లకు చెప్పడం జరిగింది. ఎక్కడైనా పొరపాటు జరిగి ఉంటే, రాబోయే

రోజుల్లో అవి జరగకుండా చూసుకుంటామని గౌరవ సభ్యులకు తెలియజేస్తున్నాను.

శ్రీనివాసరెడ్డిగారు అనుభవజ్ఞులు. గతంలో వన మహోత్సవాలు జరిగినా, తెలంగాణ రాష్ట్రం గొప్పగా ఈ కార్యక్రమాన్ని చేస్తోందని వారు సూచనలు చేశారు. హైవేలలో కరెంటు తీగలు వెళుతున్న చోట్ల నాటడానికి తక్కువ ఎత్తు పెరిగే మొక్కలను ఎంపిక చేయమని చెబుతున్నాం. అడవుల్లో కూడా చెట్లు పెడితే కోతులు ఇతర జంతువులు బయటకు రాకుండా ఉంటాయనే ఉద్దేశంతో, అడవుల్లో నాటడానికి వంద కోట్ల మొక్కలను ప్లాన్ చేస్తున్నాం. ఇప్పటికే రూ.13కోట్లు ఖర్చు చేసి ఈ సంవత్సరం అటవీ ప్రాంతంలో పెద్ద ఎత్తున చేయడం జరిగింది. వరంగల్ లో వది లక్షల సీడ్ బ్యాంకు తయారు చేసి కొన్ని గుట్టలను ఎంపిక చేసి అక్కడ వేయడం జరిగింది. అది చాలా విజయవంతంగా జరిగింది. వచ్చే సంవత్సరం మేధావి వర్గాలతో చర్చించి ఈ కార్యక్రమాన్ని ముందుకు తీసుకుపోవడానికి ప్రయత్నం చేస్తాం. హరిత యజ్ఞంలో భాగంగా గ్రామ ప్రజలతోబాటు, వట్టణ ప్రజలతో గ్రీన్ బ్రిగేడ్స్ ను ఏర్పాటు చేసుకోవడం జరిగింది. ఇందులో 40లక్షల మందిని సభ్యులుగా చేర్చడం జరిగింది. గ్రామాలలో హరిత రక్షణ కమిటీలు పని చేస్తున్నాయి. సాఫ్ట్ వేర్ లో గానీ, కాలనీలలో గానీ ఇవి ఉంటే బాగుంటుందని గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు ఇచ్చిన ఆదేశాల మేరకు గ్రీన్ బ్రిగేడ్స్ ను ఏర్పాటు చేశాం. వాళ్లు విజయవంతంగా పని చేస్తున్నారు. రాబోయే రోజుల్లో ఈ కమిటీలను పరీక్షాత్మకంగా వేసుకుంటాం. అటవీశాఖలో ఖాళీలుండేవి. బీట్ ఆఫీసర్స్, సెక్షన్ ఆఫీసర్స్, రేంజ్ ఆఫీసర్స్ మొదలైన 2300 ఉద్యోగాలకు సెలెక్షన్ ప్రాసెస్ లేకపోవడం చేశాం. సమైక్య రాష్ట్రంలో ఒక కోటి, రెండు కోట్ల మొక్కలను నాటడానికి కూడా ఆనాటి ప్రభుత్వాలు సాహసం, ధైర్యం చేయలేదు. కానీ ప్రజలందరి సహకారంతో గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు ఈరోజు గొప్ప కార్యక్రమాన్ని చేపట్టారు. గౌరవ సభ్యురాలు ఆకుల లలితగారికి మనవి చేస్తున్నాను, ప్రపంచంలోనే మూడవ అతి పెద్ద కార్యక్రమంగా దీన్ని తీసుకున్నాం కాబట్టి ఎక్కడైనా లోపాలు జరిగినా, తక్కువ గుంతలు త్రవ్వి ఎక్కువ మొక్కలు పెట్టినట్లు మీ దృష్టికి వస్తే, స్పెసిఫిక్ గా ఆ విషయం గురించి మీరు లెటర్ ద్వారా మాకు తెలియజేస్తే, ఎక్కడ తప్పు జరిగినా బాధ్యులైన వారి మీద చర్యలు తీసుకుంటామని ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను.

ఈరోజు వరకు 81.58 కోట్ల మొక్కలు నాటడం జరిగింది. ప్రజలు ఇప్పటికే మోటివేట్ అయ్యారు కాబట్టి రాబోయే రోజుల్లో ఇంకా ఎక్కువ మొక్కలు నాటుతాం. ఫ్రంట్

మరియు ఎలక్ట్రానిక్ మీడియా ద్వారా, వాల్ పోస్టర్స్ అవేర్ నెస్ పెంచి, కళాజాతరలు ఏర్పాటు చేసి గిరిజన ప్రాంతంలో గోండు, లంబాడీ భాషలలో కళాకారుల ద్వారా తెలియజేయడానికి కృషి చేయడం జరిగింది. మొదటి రెండు సంవత్సరాల కంటే ఈ మూడో సంవత్సరంలో ప్రజలు పెద్ద ఎత్తున ఈ కార్యక్రమంలో భాగస్వాములయ్యారు. రాబోయే రోజుల్లో ఇంకా పెద్ద ఎత్తున 40 కోట్ల మొక్కలను నాటడానికి మీ అందరూ భాగస్వాములు కావాలని, సూచనలు, సలహాలు ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను.

అందరూ కోతుల సమస్యపై మాట్లాడారు. ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రతి ఉపన్యాసంలో చెబుతున్నారు, వానలు వస్తేనే కోతులు వాపసు పోతాయని చెబుతున్నారు. నిర్మల్ జిల్లా, సింఛోలిలో దీనికి ప్రయోగాత్మకంగా రూ.2కోట్లతో ఒక రిహాబిలిటేషన్ సెంటర్ నిర్మాణం జరుగుతోంది. ఎన్ని ప్రయోగాలు చేసినా చివరికి అటవీ ప్రాంతాన్ని పెంచుకుంటేనే ప్రయోజనం ఉంటుంది. అడవుల్లో పండ్ల చెట్లు పెడుతున్నాం, నీటి కోసం యన్ ఆర్ ఇజియస్ ద్వారా చెక్ డ్యాములు, పెర్కొలేషన్ ట్యాంకులు, ఫార్మ్ పాండ్స్ ఏర్పాటు చేస్తున్నాం. ఈ స్కీము ద్వారా నీటిని ఏర్పాటు చేయడానికి ఇంతకు ముందు పర్మిషన్ లేదు. నీరు లభ్యంగా ఉంటే అడవి జంతువులు బయటకు రావనే ఉద్దేశంతో ఈసారి పర్మిషన్ ఇచ్చి వాటిని ఏర్పాటు చేసే కార్యక్రమం టేక్స్ చేశాం. పెద్దలు రామచంద్రరావు గారికి మనవి చేస్తున్నాను. ఏ చెట్టు పెట్టినా గుంతతోబాటు నీళ్లు కూడా డబ్బులు ఇస్తున్నాం.

1.40 మా దగ్గరున్నటువంటి బడ్జెట్ ప్రకారం కార్యక్రమాలు మ. చేస్తూ ఉన్నాం. ఎక్కడా కూడా చెట్లను పెట్టి వదిలేయడం కాదు. ఖర్చు కొరకు కూడా ప్రణాళికను తయారుచేసుకున్నాం.

అడవి పందుల అంశం చర్చకు రాకపోయినప్పటికీ, కోతులు, అడవి పందుల విషయం కూడా చాలా ఉంది. అడవి పందుల వల్ల రైతులకు పంట, పొలాల నష్టం జరుగుతోంది. ఆవిధంగా నష్టపోయిన రైతులకు ఉపశమనం కలిగేవిధంగా కొంత ఆర్థిక సహాయం కూడా చేస్తున్నాం. అడవి పందుల విషయమై ఎవరైనా రైతులు దరఖాస్తు చేసుకుంటే, సంగారెడ్డి జిల్లాలో డి.ఎఫ్.ఓ. రికార్డు ప్రకారం ఉన్న షూటర్స్ కు అక్కడ పర్మిషన్ ఇచ్చి, పందులను షూట్ చేయిస్తున్నాం. ఈ విషయమై ఈరోజు పేపర్లో కూడా చూసి ఉంటారు.

నాగిరెడ్డిపేట మండలంలో స్మృతివనం ఏర్పాటు చేయడానికి కలెక్టరు గారు డిఆర్ డిఎక్కు ఆదేశాలు ఇచ్చారు.

గౌరవ మంత్రివర్యులు శ్రీ పోచారం శ్రీనివాస రెడ్డి గారు మాట్లాడుతూ, బయోడైవర్సిటీ పెరుగుతున్న చోట 180 రకాల మొక్కలను పెంచుతున్నటువంటి విషయాన్ని తెలిపారు. గౌరవ సభ్యులు శ్రీ మహమ్మద్ అలీ షబ్బీర్ గారు మాట్లాడుతూ, మొక్కలు ఎండిపోయినట్లు చెప్పారు. దానికి సంబంధించిన రిపోర్టు తెప్పించుకుని వాటిపైన తప్పకుండా చర్యలు తీసుకుంటామని తమరికి మనవి చేస్తున్నాను.

మిస్టర్ డెప్యూటీ చైర్మన్:- ఎల్ ఓ పీ గారూ, క్లారిఫికేషన్స్ కోరండి.

శ్రీ మహమ్మద్ అలీ షబ్బీర్:- మంత్రిగారు క్లారిఫికేషన్ ఇస్తూ, హరితహారం కార్యక్రమానికి ప్రతిపక్ష పార్టీ మరియు ప్రతిపక్ష సభ్యులు సహకరించాలని కోరారు. అందుకు మేము సిద్ధంగా ఉన్నాం. ఎందుకంటే, హరితహారం అనేది అందరికీ అవసరమున్న కార్యక్రమమే. గౌరవ సభ్యులు, ఎమ్మెల్యే భూపాల్ రెడ్డి గారు “ట్రీ-గార్డ్స్” కొరకు నిధులు ఇచ్చినందుకు అభినందనలు తెలుపుతున్నాను. నేను ఏమంటున్నానంటే, “ట్రీ-గార్డ్స్” కొరకు కేటం గౌరవ సభ్యులు ఇచ్చిన నిధులతో మాత్రమే కార్యక్రమం నిర్వహించకుండా, ప్రభుత్వం తరపున కూడా 30-70 లేదా 40-60 నిష్పత్తి ప్రకారం మ్యాచింగ్ గ్రాంట్స్ కలవండి. ఉపముఖ్యమంత్రి గారు ఎడ్యుకేషన్ గురించి మాట్లాడుతూ, ఏవిధంగానైతే ప్రభుత్వం తరపున మ్యాచింగ్ గ్రాంట్ ఇస్తామని చెప్పారో, అదే పాలసీని హరితహారం కార్యక్రమంలో కూడా తీసుకురావాలని కోరుతున్నాను. ఎమ్మెల్యేలు ఇచ్చే నిధులు తక్కువగా ఉంటాయి కాబట్టి, ప్రభుత్వం కూడా తప్పకుండా మ్యాచింగ్ గ్రాంట్ ఇచ్చినట్లయితే, ఎక్కువ మొత్తంలో “ట్రీ-గార్డ్స్”ని ఏర్పాటుచేసుకొని, చాలా చెట్లను రక్షించుకోవచ్చు.

ఇంతకు మునుపు మంత్రిగారు మాట్లాడుతూ, అడవి పందులను చంపేందుకు షూటర్స్ కు అనుమతిస్తామని అన్నారు. కానీ, ఇదే సభలో గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు మాట్లాడుతూ, మేము పందులను కూడా సరఫరా చేస్తామని అన్నారు. మీరేమో పందులని చంపుతామంటున్నారు. వారేమో పందులను ఇస్తామంటున్నారు. మాకు కన్ఫ్యూజన్ గా ఉంది.

శ్రీ జోగు రామన్న:- అధ్యక్షా, మేము అడవి పందులను చంపుతామంటున్నాం. తెల్ల పందులను ఇస్తామంటున్నాం. పందులను పెంచుకునే కులాలకు ఆర్థికంగా నష్టం జరుగుతోంది కాబట్టి, వాళ్ళకు పెద్ద ఇచ్చి,

లోన్లు ఇచ్చి, వాళ్ళు పెంచుకుంటామంటే తెల్ల పండుల్ని ఇస్తామని ప్రకటించడం జరిగింది. ఆ విధంగా లిస్టును కూడా తయారు చేసి, వారికి తెల్లపండులను ఇవ్వడం కూడా జరుగుతోంది. అడవి పండులు పొలాలను నాశనం చేయడమే కాకుండా, వాటివల్ల కొంతమందికి గాయాలు కూడా కావడం జరుగుతోంది. దాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని అడవి పండులను చంపడానికి షూటర్స్ కు అనుమతీయడం జరిగిందని చెప్పాం. మీరు సీనియర్ సభ్యులు. మీరు ప్రతిపక్ష పార్టీగా విమర్శించండి. మీ విమర్శను కూడా మేము సద్విమర్శగానే భావిస్తాం. అదేవిధంగా ప్రభుత్వ పనితీరును పాజిటివ్ గా కూడా చూడాలని కోరుతున్నాం. ముఖ్యమంత్రి గారు మాట్లాడుతూ, అడవి పండుల జాగాలో తెల్ల పండులను పంపిణీ చేయడం వల్ల పండుల పెంపకం వృత్తిగా గలవారి ఆర్థిక పరిస్థితి మెరుగుపడుతుందని అన్నారు.

శ్రీ మహమ్మద్ అలీ షబ్బీర్:- మంత్రిగారూ, అప్పుడు ఆ విషయం ప్రస్తావనకు వచ్చినప్పుడు, ప్రభుత్వం ఇచ్చేవి నల్ల పండులా, తెల్ల పండులా అనే క్లారిటీ లేదు. రోగాలొస్తున్నాయని పండుల్ని చంపాలంటూ మునిసిపాలిటీలు కూడా పరిశ్రమలు ఇస్తున్నాయి.

అధ్యక్షా, మంత్రిగారు ఇంతకు మునుపు మాట్లాడుతూ మాలీతుమ్మ మొక్కలు పంపిణీ చేస్తామన్నారు. ప్రజలు ఏమి ఆలోచిస్తారంటే, ఒక మొక్క పెడితే నాకు లాభం రావాలని ఆశిస్తారు. టేకు మొక్కలు మీరు ఇచ్చారు. నేను కూడా 3 సంవత్సరాలుగా ఆ టేకు మొక్కను పెంచుతున్నాను. కానీ, ఎందుకోగానీ, ఆ మొక్క 3 సంవత్సరాల్లో పెరగాల్సినంత దొడ్డుగా, బరువుగా పెరగలేకపోతున్నది. అందుకు, అక్కడ సాయిల్ ప్రాబ్లమ్ ఉందా, లేదా మొక్క ప్రాబ్లమ్ ఉందా లేదా నర్సరీలోనే ప్రాబ్లమ్ ఉన్నాయా? నా రిక్వెస్ట్ ఏమంటే, మాలీతుమ్మ చెట్లకు బదులుగా మామిడి వంటి పండ్ల మొక్కలను పంపిణీ చేస్తే, పండ్లు పండుతాయి కాబట్టి, ఆ రైతులు తమకు లాభం వస్తుందనే ఆసక్తితో మొక్కలను బాగా జాగ్రత్తగా పెంచుతారు. దానివల్ల ఆ మొక్కలు మంచిగా పెరుగుతాయి, ఆ రైతులకు లాభం కూడా కలుగుతుంది. నిజామాబాద్ రివ్యూలో నేను పండ్ల చెట్లు పంపిణీ గురించి అడిగితే, మా దగ్గర లేవు, మేము ఎక్కడినుంచో మొక్కలను తీసుకువస్తామని చెప్తున్నారు. ఆవిధంగా తెచ్చే మొక్కలు నాసిరకంగా ఉంటున్నాయి.

ہمارے وزیر ریونیون کا بھی نہیں رہتا آفسر کا ہی رہتا۔

అధ్యక్షా, ఎల్లారెడ్డి నియోజకవర్గంలోని కన్నాపూర్ తాండాలో జగడా ఏముందంటే.., అక్కడి ఆదివాసీలకు, గిరిజనులకు, దళితులకు “ఫార్మెస్ట్ రైల్వే యాక్ట్” క్రింద పట్టా సర్టిఫికేట్ ఇవ్వడం జరిగింది. పట్టాలంటే ఏ ప్రభుత్వం ఇచ్చినా, ఆనాటి తహశీల్దార్ లేదా కలెక్టరు వంటి రెవెన్యూ అధికారుల సంతకాలే ఉంటాయి. రెవెన్యూ మంత్రిగారి సంతకం లేదా ఎమ్మెల్యేలు, ఎమ్మెల్యేల సంతకాలైతే ఆ పట్టాల మీద ఉండవు కదా. కానీ, ఇప్పుడేముంటున్నారంటే, ఆ పట్టాలు చెల్లవు, ఇది జంగ్లాత్ భూమి, తహశీల్దార్ తప్పుగా ఇచ్చారు, కలెక్టరు తప్పుగా ఇచ్చారు అని ట్రెంచ్ కొడుతున్నారు. ఆ ట్రెంచ్ ఎంత లోతుగా కొడుతున్నారంటే, అక్కడ తాండాలో ఉండే ఒక ఎనిమిదేళ్ళ పాప, ఒక ఆరేళ్ళ బాబు ఆ ట్రెంచ్ లో వడిపోయి చనిపోయారు. ఈ విషయం నాలుగు నెలల క్రితం న్యూస్ పేపర్లలో కూడా వచ్చింది. ప్రభుత్వం ఒక్కొక్కరికీ రూ.2.00లక్షల చొప్పున పరిహారం కూడా ఇచ్చింది. ఆ విధంగా అక్కడందే రైతులు చాలా ఇబ్బందుల్లో ఉన్నారు.

నేను జంగ్లాత్ మంత్రిగారిని(అటవీ శాఖామాత్యులు) కోరేదేమంటే, మీరు అక్కడున్న వాళ్ళకి ఇబ్బందిని కలిగించకుండా ముందు వక్కా సర్వే చేయండి. ఆ సర్వేలో అటవీ భూమి ఉంటే, దానికి బదులుగా వాళ్ళకు వేరే భూమిని చూపించి, ఆ భూమిని తీసుకొని అడవులను అభివృద్ధి చేయండి. చెట్లు వద్దని చెప్పే వాళ్ళెవ్వరూ లేరు. 15, 20, 30 ఏళ్ళనుండి అక్కడే ఉంటూ, ఆ భూమిని నమ్ముకున్న వారి జీవనాధారం పోకుండా చూడండి. బాజాప్లా వాళ్ళందరికీ కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వంలో ఉన్నప్పుడు 8 లక్షల ఎకరాల అటవీ భూమిని ఇవ్వడం జరిగింది.

మిస్టర్ డెప్యూటీ చైర్మన్:- త్వరగా ముగించండి. ఇంకా మాట్లాడాల్సిన వాళ్ళు చాలా మంది ఉన్నారు.

శ్రీ పాతూరి సుధాకర్ రెడ్డి (మైకు లేకుండా):- అధ్యక్షా, క్లారిఫికేషన్ అంటూ ఉపన్యాసమిస్తున్నారు. క్లారిఫికేషన్ కే పరిమితమైతే బాగుంటుంది.

శ్రీ మహమ్మద్ అలీ షబ్బీర్:- అధ్యక్షా, నేను మంచి సలహాలు ఇవ్వాలనుకుంటున్నాను.

وزیر کا کمان کے نیچے گئے، اس کے لئے مسٹر صاحب نے بات کیا مسٹر صاحب راضی ہوئے۔

మిస్టర్ డెప్యూటీ చైర్మన్:- మీరు చాలా సమయం తీసుకున్నారు. ఇంకా మాట్లాడాల్సిన వాళ్ళు చాలా మంది ఉన్నారు. త్వరగా ముగించండి.

శ్రీ మహమ్మద్ అలీ షబీర్:- అధ్యక్షా, కామారెడ్డి ఆర్బీ అండ్ సైన్స్ కాలేజీలో మొట్టమొదటి కార్యక్రమంలో 10 వేల చెట్లు నాటితే, అక్కడ రెండు మూడు వందల చెట్లు కూడా లేవు. గత సమావేశాల్లో కూడా నేను ఈ విషయం చెప్పాను. కాబట్టి, మళ్ళీ ఆ స్థలంలో చెట్లు నాటించి, వాటి సంరక్షణ బాధ్యత ఎవరికైనా అప్పజెప్పి, ఆ మొక్కలను కాపాడే ప్రయత్నం చేయండి.

میرے وہاں پر پودے لگانے کا انتظام کر کے اس سے ان پودوں کو پانی پہنچایا جائے۔ کسی آبی کو پانی دینے کی ذمہ داری سونپی جائے کہ ان پودوں کو پانی پہنچایا جائے تاکہ ان میں غلط بیامیام نہ لگے۔ کسی ایسے صاحب جو پودوں کو لگائے وہ ان کی نگہداشت کرے۔

SRI SYED AMINUL HASAN JAFRI (LOCAL BODIES - HYDERABAD):- Sir, first of all, I would like to bring to the notice of the Hon'ble Minister that in respect of this Haritha Haram Programme, the Government has formed the Standing Committees consisting of Secretaries and other officials from the GHMC and HMDA, except the elected Public Representatives. Therefore, I would like to make a suggestion that when such a big flagship programme is being implemented all over the State including the Assembly and Parliamentary Constituency segments, it is absolutely essential that the Government should come forward to constitute State Level Advisory Committees which include the elected Public Representatives both from the Legislative Council and Legislative Assembly i.e. MLCs and MLAs so as to enable them to be associated with this programme for effective implementation.

Secondly, out of a total target of 230 crore saplings to be planted under this programme, so far only 80 crore saplings were planted and the remaining 150 crore saplings need to be planted within next two years period, which means 75 crore saplings to be planted for every year. In this connection, I would like to know from the Government as to whether it is geared up to take up such a large number of trees, if so, whether the estimated funds are available with the Government for the said purpose.

Further, the Hon'ble Minister has just now stated that in the year 2014, this programme was

not implemented and for the last three years, a sum of Rs. 2,008 crores has been spent over this project. Hence, I request him to furnish the break-up of the expenditure in terms of money spent over nurseries running by the Government, in terms of money that has been spent for procuring the said saplings from the private nurseries in the State and elsewhere, the expenditure incurred on the public programmes and the official functions which were organised by the Government in association with the Non-Governmental Organisations etc., for the purpose of effective implementation of this mega programme for the last three years. I would also further like to know the details of the expenditure incurred on protective measures such as providing tree guards, watering, etc., for these saplings.

Thank you very much for giving me this opportunity.

శ్రీ పొంగులేటి సుధాకర్ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, హరితహారం అనేది చాలా మంచి కార్యక్రమం. కేంద్ర ప్రభుత్వం నుండి నామమాత్రపు నిధులు వచ్చాయి. కేంద్రం నుంచి రూ.1100 కోట్లు నిధులు ఇంకా రావాల్సి ఉంది. హరితహారం అంశంపై లఘుచర్చ జరిగిన తరువాత, ఇక్కడున్న గౌరవ సభ్యులందరినీ ఒకే అభిప్రాయమని నేను అనుకుంటున్నాను. పెద్దల సభకు కొన్ని ప్రత్యేకతలు ఉంటాయి కాబట్టి, కేంద్ర ప్రభుత్వం నుండి రావలసిన నిధులు త్వరగా విడుదల చేయాలని కోరుతూ, ఒక తీర్మానం ఆమోదించాలన్న ప్రతిపాదనతో అందరు సభ్యులూ తమ కరతాళ ధ్వనుల ద్వారా ఏకీభవించాలని కోరుతున్నాను.

(సభ్యులు కరతాళ ధ్వనులు చేశారు.)

శ్రీ బోడకుంటి వెంకటేశ్వర్లు:- అధ్యక్షా, మొదటి అంశం, నేను కూడా గౌరవ సభ్యులు భూపాల్ రెడ్డి గారు ఇచ్చినట్లుగానే సిద్ధిపేట జిల్లాకి రూ.10 లక్షలు, జనగామ జిల్లాకు రూ.10 లక్షలు “ట్రీ-గార్డ్స్” కోసం ఇవ్వడం జరిగింది. రెండవ అంశం, గ్రామం నుండి పట్టణం వరకు ఎటువంటి నిర్మాణం ప్రతిపాదించినా దాని ఏరియాను బట్టి, ఎన్ని చెట్లు పెంచాలో నిర్ణయించి, అన్ని చెట్లు పెట్టిస్తున్నాడే ఆ నిర్మాణానికి తగు అనుమతులు జారీ చేయాలనే నిబంధనను తప్పనిసరి చేయాలని ఇంతకు ముందు మాట్లాడుతూ చెప్పాను,

ఇప్పుడూ అదే విషయాన్ని మంత్రిగారికి తమరి ద్వారా తెలుపుతున్నాను.

శ్రీ జోగు రామన్న:- అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు శ్రీ బోడకుంటి వెంకటేశ్వర్లు గారు తెలిపిన విషయాన్ని వారు ఇంతకు ముందు మాట్లాడినప్పుడే నోట్ చేసుకోవడం జరిగింది. మరలా ఇప్పుడు కూడా నోట్ చేసుకోవడం జరిగింది. గ్రామ పంచాయితీలో గానీ, పట్టణాల్లో గానీ నిర్మాణాల కోసం అనుమతి ఇచ్చే ముందు తప్పనిసరిగా ఇంకుడు గుంతతోపాటు, చెట్లు పెంచిన వాళ్ళకి మాత్రమే అనుమతి ఇవ్వాలని గతంలోనే ఆదేశాలివ్వడం జరిగిందని తెలుపుతున్నాను.

గౌరవ ప్రతిపక్ష నాయకులు శ్రీ మహమ్మద్ అలీ పబ్లీర్ గారు మాట్లాడుతూ హరితహారం మొట్టమొదటి కార్యక్రమం సందర్భంలో గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు కామారెడ్డిలోని కాలేజీలో నాటిన చెట్లు ఎండిపోయాయని అంటున్నారా? లేదా ఆనాడు నాటిన మొక్కల్లో ఎక్కువ శాతం ఎండిపోయాయని చెప్తున్నారా? అనే విషయంలో స్పష్టత లేదు. గత సంవత్సరం గౌరవ సభ్యులు ఇదే విషయమై ప్రస్తావించగా, దానికి సంబంధించిన రిపోర్టును కూడా తెప్పించుకుని చూడడం జరిగింది. నేను ఈమధ్యే వెళ్ళి చూసి రావడం కూడా జరిగింది. గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు కామారెడ్డి ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాలతోపాటు, అక్కడి ఆర్ట్స్ కార్యాలయంలో నాటిన మొక్కలతోపాటు చాలా మొక్కలు బాగా పెరిగాయి. ఒకసారి గౌరవ ప్రతిపక్ష నాయకులు కూడా వస్తే, ఇద్దరం కలిసి వెళ్ళి మొక్కలను చూసి రావచ్చనేది నా అభిప్రాయం.

గౌరవ సభ్యులు మాట్లాడుతూ, పండ్ల చెట్లు లేవన్నారు. ప్రజలు అడిగినటువంటి మొక్కలను వారికి అందివ్వాలనే ఉద్దేశంతో, మేము ఇప్పటికే దాదాపుగా 40 లక్షల పండ్ల మరియు పూల మొక్కలను పెంచడం జరిగింది. జిల్లా కలెక్టర్ ఆదేశాలతో జాయింట్ కలెక్టరు ఆధ్వర్యంలో వర్చేజింగ్ కమిటీని ఏర్పాటు చేసి, ఆ కమిటీ ద్వారా ప్రజలు/రైతులు కోరిన, మన దగ్గర అందుబాటులో లేని మొక్కలను రూ.19 కోట్ల వరకు ఖర్చు చేయడం ద్వారా బయటి నుండి కొనుగోలు చేసి అన్ని జిల్లాల్లో పంపిణీ చేయడం జరిగింది. గౌరవ

సభ్యులకు ఎక్కడైనా ఏదైనా మొక్కలు అవసరమనిపిస్తే, ఆ విషయాన్ని పేర్కొంటూ వారిని లేఖ వ్రాయవని కోరుతున్నాను. వారికి కావలసిన మొక్కలను ఇతర జిల్లాల నుండైనా సరే తెప్పించి ఇస్తామని తమరి ద్వారా తెలుపుతున్నాను.

అదేవిధంగా, కొందరు గౌరవ సభ్యులు “ట్రీ-గార్డ్స్” ఏర్పాటు కోసం నిధులు ఇవ్వడం సంతోషం. ఆ నిధులకు మ్యూచింగ్ గ్రాంట్ ఇవ్వాలని గౌరవ ప్రతిపక్ష నాయకులు కోరడం జరిగింది. గౌరవ సభ్యులు ఇచ్చే నిధులకు “స్టేట్ అఫారెస్టేషన్ ఫండ్” ద్వారా మరికొన్ని నిధులను మ్యూచింగ్ గ్రాంట్ క్రింద ఇచ్చేందుకు మాకు ఎటువంటి అభ్యంతరం లేదు. వచ్చే సంవత్సరం నుండి మ్యూచింగ్ గ్రాంట్ ఇచ్చే విషయమై తప్పకుండా తగు చర్యలు చేపడతామని తెలియజేస్తున్నాం.

గౌరవ సభ్యులు శ్రీ జాఫీ గారు మాట్లాడుతూ, స్టేట్ టెవల్ అడ్వైజరీ కమిటీలో ఎమ్మెల్యేలు, ఎమ్మెల్సీలు మెంబర్లుగా ఉంటే బాగుంటుందని చెప్పారు. ఆ విషయాన్ని కూడా పరిశీలిస్తామని తెలియజేస్తున్నాను. ఇప్పటి వరకు ప్రచారం కొరకు రూ.16 కోట్లు ఖర్చు చేశాం. అదేవిధంగా 3000 సర్వరీలకు రూ.479 కోట్లు ఖర్చు చేయడం జరిగింది. గౌరవ సభ్యులు మాట్లాడుతూ రాబోయే రోజుల్లో అవార్డులు కూడా ఇవ్వాలని సూచించారు. 15 ఆగస్టు 2017 నాడు అవార్డు ప్రదాన కార్యక్రమంలోనే, రాబోయే 15 ఆగస్టు నుండి హరితహారానికి కృషిచేసిన వాళ్ళకు రూ.15 కోట్లకు తగ్గకుండా అవార్డులు ఇచ్చి వాళ్ళను ప్రోత్సహించాలనీ, అప్పుడే హరితహారం కార్యక్రమం ఇంకా ముందుకుపోతుందని గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు సూచించడం జరిగింది. రాబోయే రోజుల్లో ఆవిధమైన చర్యలు తీసుకుంటామని సభకు తెలియజేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

మిస్టర్ చైర్మన్:- 31వ తేదీ అక్టోబరు 2017 వంకగళవారం ఉదయం 10 గంటలకు తిరిగి సమావేశమయ్యేందుకు సభను వాయిదా వేయడమైనది.

(Then the House is adjourned at 1.58 P.M. to meet again at 10.00 A.M. on 31st October, 2017.)

**“Published under Rule 316 of the Rules of Procedure and Conduct of
Business in the Telangana Legislative Council and Printed
at the Assembly Press, Public Gardens, Hyderabad.”**

